

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหาร
ระดับสามัญของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร
มณฑลทหารบกที่ 13

โดย

พันเอก สิทธิชัย คัตตะพันธ์
รองผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 13
กองทัพบก กระจ่างวงกลาโหม

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13” ลักษณะวิชา การทหาร ของ พันเอก สิทธิชัย คัตตะพันธ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ
ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พ.อ.สิทธิชัย คัตตะพันธ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาทัศนคติเรื่องการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย
ของนักศึกษาวิชาทหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ รวมถึงปัญหา
อุปสรรค ข้อขัดข้องในการจัดการเรียนการสอน และเสนอแนวทางการการสอนวิชาประวัติศาสตร์
ชาติไทย ในสถานศึกษาทางทหารในระดับสามัญ ของ ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร
มณฑลทหารบกที่ 13 ขอบเขตของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในเรื่องการเรียนรู้
วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย คือ นักศึกษาวิชาทหาร ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13
ผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ทั้งของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และนักเรียน
โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี วิธีดำเนินการวิจัย ใช้เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการใช้
แบบฟอร์มที่มีการเตรียมการ มีแผนการสัมภาษณ์ และการบริหารการสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาทำการ
วิเคราะห์เปรียบเทียบตามหลักแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์
ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ นำเสนอข้อมูลในแบบการวิจัยเชิงพรรณนา
ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาทหารมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ แม้ว่าจะไม่ได้ชอบ
วิชาประวัติศาสตร์มากที่สุด แต่ก็มองว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชา ปัญหาและอุปสรรคของการสอน
วิชาประวัติศาสตร์ คือ เนื้อหาวิชาอาจมีความน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ และจดจำได้ยาก ครูผู้สอนเป็น
ตัวอย่าง ไม่ดี มีความรู้ไม่ถ่องแท้ ไม่มีเทคนิคการสอน สื่อการสอนไม่น่าสนใจ ไม่ทันสมัย ไม่ดึงดูด
ความสนใจ ตัวนักศึกษาวิชาทหารไม่สนใจ ไม่มีใจอยากมาเรียน ไม่ให้ความร่วมมือ ดังนั้นแนวทาง
แก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร
มณฑลทหารบกที่ 13 คือ จัดเนื้อหาวิชาลงในสื่อที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของนักศึกษา
วิชาทหาร ตามวัย Generation เช่น จัดทำเป็นหนังสั้นๆเป็นตอนๆ คัดเลือกครูผู้สอนที่มีลักษณะ
ท่าทางที่น่าเคารพ ต้องศึกษาเนื้อหาวิชาให้ความสนใจอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง มีเทคนิคการสอนที่ดีดึงดูด
ความสนใจ ใช้สื่อการสอนหลากหลาย เช่น หนังสั้น, Social media ฯลฯ สร้างการมีส่วนร่วมในการ
เรียนการสอน ทำให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับการแสดงออก ในแนวความคิดของตนเองในทางที่ถูกต้อง
เหมาะสม ข้อเสนอแนะ ควรมีการสัมภาษณ์นักพูดสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอน
วิชาประวัติศาสตร์

ABSTRACT

Title Teaching Thai history in military academies at ordinary level,
Military student training center, 13th military circle

Field Military

Name Colonel Sittichai Catapan **Course** NDC **Class** 62

The objective of the research is to study, to study attitudes about studying Thai history subject for military students and those involved in the teaching of history. Including problems, obstacles, difficulties in teaching and learning and propose guidelines for teaching Thai history subjects in military academies at ordinary level Military student training center, 13th military circle. This is a qualitative , case study research in the matter of studying Thai history subjects are military student training center, 13th military circle , People involved in the teaching of history subjects both of the Military Training Center And high school students in the Muang district area Lopburi Province Research methodology : according to the self-created questionnaire and structured interviewing. It is an interview with a prepared form , have an interview plan and interview management. The data were used for comparative analysis according to the related theoretical principles to find a way to teach Thai history in ordinary military academies. The data presented in a descriptive research model. The results of research is military students have a very positive attitude towards studying history. Although not the most fond of history subjects but viewed history as a subject. Problems and obstacles of teaching history are the subject material can be boring, uninteresting and difficult to remember. The teacher is not good example and has insufficient knowledge, no teaching techniques. Teaching materials are not interesting, not up to date, do not attract attention. The military students were not interested , don't want to come to study and not cooperating. Therefore, solutions to problems and obstacles of teaching history of Military student training center, 13th military circle are organize subject material into interesting media. Can attract the attention of military students according to generation age. Create participation in teaching and learning. Making military students get the expression In their own ideas in the right way. Suggestions should include an interview with a motivational speaker to guide history teachers.

คำนำ

เอกสารวิจัยฉบับนี้เป็นเอกสารวิจัยประเด็นที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการทหาร โดยใช้กระบวนการวิจัยในการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล ให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ เป็นที่น่าเชื่อถือในการนำไปใช้ได้เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยรายงานผลการวิจัย เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาทัศนคติเรื่องการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยของนักศึกษาวิชาทหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ รวมถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการจัดการเรียนการสอน อันจะเป็นแนวทางการการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ในสถานศึกษาทางทหารในระดับสามัญ ของ ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ดังนั้นผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารนำผลจากการวิจัยไปต่อยอด ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปย่อมจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อความมั่นคงของชาติต่อไป

พันเอก

(สิทธิชัย คัตตะพันธ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ผู้ควบคุมการ
ศึกษาวิจัย โดยกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้
การศึกษาวิจัยฉบับนี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ และการตอบ
แบบสอบถาม เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษา
หลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย
ตลอดมา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ที่เป็นผู้ให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด
และเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอ
อุทิศเพื่อบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พันเอก

(สิทธิชัย คัตตะพันธ์)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี	6
แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579	16
นโยบายรัฐบาล / นโยบาย กท./ นโยบาย ผบ.ทบ.	21
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	24
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ	27
แนวคิดการตระหนักรู้	30
แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน/แนวคิดการพัฒนาผู้สอน และผู้เรียน	32
แนวคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้	39
นวัตกรรมการเรียนรู้	42
การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
กรอบแนวคิดของการวิจัย	52
สรุป	52
บทที่ 3 ทัศนคติเรื่องการเรียนวิชาประวัติศาสตร์	54
กระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของสถานศึกษา	54
การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย / ความเป็นมาของประวัติศาสตร์	61
การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารและของ	
โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
มาตรฐานการฝึกศึกษา / การประเมินผลการเรียนวิชาประวัติศาสตร์	69
ทัศนคติในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักศึกษาวิชาทหาร และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี	72
สรุป	76
บทที่ 4 แนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหาร	78
เปรียบเทียบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กับโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี	78
แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์)	81
แนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ	83
สรุป	84
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	86
สรุป	86
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	93
ผนวก ก แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13	94
ผนวก ข แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อ.เมือง จ.ลพบุรี	95
ผนวก ค แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13	96
ประวัติย่อผู้วิจัย	97

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในทุกยุคทุกสมัยการศึกษาถือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เพราะการศึกษานั้นจะเป็นการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพเป็นพลเมืองดีที่มีความรู้ความสามารถ ในการดำเนินชีวิต และในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ ซึ่งการศึกษาในประเทศไทยนั้นมีหลายสาขา สำหรับวิชาประวัติศาสตร์ เป็นวิชาหนึ่งของกลุ่มวิชาสังคมศึกษาที่มีความสำคัญทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นรากฐานของวิชาการทุกสาขา (สมศักดิ์ ชูโต 2517,12) และเป็นวิชาที่มีส่วนสำคัญต่อการสร้างคนให้เป็นพลเมืองดีอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งนี้เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับสมาชิกในสังคมและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สามารถรักษาอารยธรรมของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ข้อ 1. ใน (2) กล่าวถึง การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ และนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2. พัฒนาประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของกลไกที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและป้องปรามการล่องละเมิดสถาบัน 3. เผยแพร่และน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 4. เสริมสร้าง ความเข้มแข็งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข (สำนักงานสภาพัฒนาการศกแห่งชาติ, 2558 : 11)

ในพระราชเสาวนีย์ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ซึ่งพระราชทานในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 76 พรรษา (11 สิงหาคม 2551) ทรงให้ รื้อฟื้นวิชาประวัติศาสตร์ในการเรียนการสอนของโรงเรียน ความว่า “บรรพบุรุษของเราละชีวิตเพื่อปกป้องผืนแผ่นดินด้วยเลือดเนื้อและชีวิต แต่เสียสละที่ไม่ได้มีการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ... ทั้งที่บรรพบุรุษเลือดทาแผ่นดินกว่าจะมาถึงที่ให้เราอยู่นั่งสบาย มีประเทศชาติ”

พลเอก อภิรัชต์ คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารบก ให้สัมภาษณ์ว่า ได้คุยเปิดอกกับ นักศึกษาวิชาทหารหลายเรื่อง และได้คุยกับผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน จึงทราบว่า นักศึกษาวิชาทหารมีจิตใจที่รักทหาร ซึ่งเราได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทั้งสองทาง และได้ รับทราบปัญหา เรียนหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร เราต้องการให้น้อง ๆ เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เติบโตมาในสังคมที่มีความเข้มแข็ง รับข่าวสารที่ถูกต้อง ไม่ใช่รับข้อมูลจาก

สื่อโซเซียลเพียงอย่างเดียว ที่สำคัญอยากให้ศึกษาประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อให้เห็นว่ากว่าจะมีประเทศไทยในวันนี้มีความยากลำบากแค่ไหน (2562)

พลเอก อภิรัชต์ คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารบก (2562) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติงานในปิงบประมาณต่อไปซึ่งจะกำหนดให้เป็นปีแห่งการพัฒนากำลังพลในทุกระดับ ตั้งแต่ต้นน้ำไปถึงปลายน้ำ โดยเฉพาะการพัฒนา “กำลังพลต้นน้ำ” อาทิ นักเรียนนายสิบ นักเรียนนายร้อย ทหารกองประจำการ อาสาสมัครทหารพราน เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ และการดำรงเกียรติ โดยกองทัพบกจะปรับหลักสูตรการศึกษาของกำลังพลต้นน้ำ เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์ และพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษเป็นสำคัญ โดยที่ผ่านมา สอดคล้องกับคุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า “ที่ผ่านมาประเทศต่าง ๆ ก็ใช้ประวัติศาสตร์ในการหล่อหลอมสร้างความรักชาติ แต่ปัจจุบันสังคมเปลี่ยนไปมาก มีความหลากหลาย มีความเป็นพหุสังคมมากขึ้น การเรียนประวัติศาสตร์ก็จะต้องเปลี่ยนตามไปด้วย จะปลูกฝังความรักชาติโดยอาศัยกระแสหลักคงไม่พอแล้ว เพราะมีสื่อต่าง ๆ มากมายที่นำเสนอข้อมูลที่แตกต่างอยู่ตลอดเวลา หากลูกหลานไทยไม่สามารถไตร่ตรอง วิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ได้ การจะทำให้เกิดความรักชาติจะทำได้ยาก เพราะฉะนั้นเป็นหน้าที่ที่นักวิชาการและประวัติศาสตร์จะต้องมาคิดร่วมกันถึงแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน” (2554)

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวและข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น โดยตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แบ่งเป็น 5 สาระหลัก โดยสาระที่ 4 กล่าวถึงวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งกล่าวว่า สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมายความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทยวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ดำเนินการฝึก โดยมีความมุ่งหมายปลูกฝังอุดมการณ์ให้ นศท.มีความยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้มีจิตสำนึกในเรื่องความเสียสละต่อสังคมส่วนรวม ทั้งมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในกองทัพ (คำสั่ง มทบ.13 ที่ 783/2562 เรื่อง การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2562 , 2562 : 1)

ในส่วนของนโยบายทั่วไป ข้อ (จ) เสริมสร้างให้ นศท.ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชาติจึงต้องมีความรักความหวงแหน สามารถที่จะเสียสละและอุทิศชีวิต ให้กับชาติโดยกำหนดให้มีการปฏิญาณตนต่ออนุสาวรีย์บูรพาพระมหากษัตริย์ หรือวีรชนผู้กล้าในพื้นที่ที่ตั้งหน่วยก่อนทำการฝึกภาคปกติและภาคสนาม

ในนโยบายเฉพาะ ข้อ (จ) หน่วยฝึกวิชาทหารต้องให้ความสำคัญในเรื่องการอบรมและปลูกฝังให้ นศท. ได้ทราบถึงประวัติศาสตร์ชาติไทยโดยให้ตระหนักและซาบซึ้งในการต่อสู้ เสียสละของบรรพบุรุษที่ได้ดำรงรักษาชาติไทย อาทิ เช่น สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช บุรพมหากษัตริย์อื่น ๆ วีรกรรมของท้าวสุรนารี และชาวบ้านบางระจันเพื่อให้เข้าถึงความเป็นชาติในเชิงวัฒนธรรมซึ่งจำเป็นต้องรักษาไว้ทั้งนี้ให้หน่วยฝึกวิชาทหารพิจารณาจัดหาสถานที่หรือห้องเรียนเพื่อปรับปรุงจัดทำห้องเรียนประวัติศาสตร์ชาติไทยเพื่อให้ได้เข้าศึกษาและค้นคว้าหาข้อมูลที่สำคัญ

ด้วยเหตุที่ การฝึกนักศึกษาวิชาทหารเป็นการฝึกเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายตามนโยบายการศึกษา และนโยบายการพัฒนาระบบกำลังสำรองของ ทบ. นั้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และรวมถึงนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 – 2564 ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ถือเป็นสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ อันครอบคลุมพื้นที่สถานศึกษาระดับสามัญ 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดชัยนาท โดยการศึกษาเรื่องการสอนวิชาประวัติศาสตร์ดังกล่าว จะทำให้ได้ทราบข้อมูลและเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ในส่วนของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ อันเป็นแนวทางในการรักษาความมั่นคงของชาติต่อไป

ด้วยเหตุที่ผู้วิจัยได้ ผ่านการฝึกอบรมจิตอาสา 904 หลักสูตรหลักประจำ รุ่นที่ 2/62 เป็นเข้า เป็นแม่พิมพ์ ผู้วิจัยเห็นว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์นั้นมีความสำคัญ จึงทำการการศึกษาวิจัยเรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 เพื่อให้ได้ทราบถึงทัศนคติเรื่องการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย เนื่องจากทัศนคติในทางจิตวิทยา คือการแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือเหตุการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยจะส่งผลต่ออารมณ์และพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลและเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ อันเป็นแนวทางในการรักษาความมั่นคงของชาติต่อไป โดยศึกษาเฉพาะกรณีของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติเรื่องการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของนักศึกษาวิชาทหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ รวมถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการจัดการเรียนการสอน
2. เพื่อเสนอแนวทางการการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ในสถานศึกษาทางทหารในระดับสามัญ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ จะทำการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องทัศนคติของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย เท่านั้น ประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบทางด้านความคิด (Cognitive Component) ต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

1.2 องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) ต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

1.3 องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มของการกระทำ (Action Tendency Component) ต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จะเป็นนักศึกษาวิชาทหาร ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ทั้งของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

จะเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทำการศึกษาในห้วงเวลา ต.ค.62 – พ.ค.63

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาทหาร ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ทั้งของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี รวมถึงผู้ปกครอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการใช้แบบฟอร์มที่มีการเตรียมการ มีแผนการสัมภาษณ์ และการบริหารการสัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลตามข้อ 1 มาทำการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตามหลักแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ และนำเสนอข้อมูลในแบบการวิจัยเชิงพรรณนา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงทัศนคติเรื่องการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของนักศึกษาวิชาทหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ รวมถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการจัดการเรียนการสอน
2. ได้แนวทางการการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ในสถานศึกษาทางทหารในระดับสามัญ

คำจำกัดความ

ทัศนคติ	หมายถึง	ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
องค์ประกอบทางด้านความคิด (Cognitive Component)		
	หมายถึง	ผลจากการรับรู้ของบุคคล ต่อสิ่งของ บุคคลหรือเหตุการณ์ต่างๆ ถ้าเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงและเกิดทัศนคติในทางที่ดี ในทางตรงกันข้าม ถ้าเกิดการรับรู้ในทางที่ไม่เข้าใจ ไม่รู้เรื่อง ยากไป ก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น
องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component)		
	หมายถึง	เป็นสภาพทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่บุคคลถูกเร้าจากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้าเราชอบ สบายใจ สนุก ก็เกิดทัศนคติที่ดีแต่ถ้าไม่ชอบ ไม่สนุก ถูกดูหมิ่น ละเลย ก็จะมีทัศนคติในทางที่ไม่ดี
องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มของการกระทำ (Action Tendency Component)		
	หมายถึง	เป็นทิศทางของการตอบสนองหรือการกระทำในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความคิดและความรู้สึก ของบุคคลต่อสิ่งเร้า ถ้ารู้ว่าดี เรียนแล้วเข้าใจ เรียนแล้วสนุก มีแนวโน้มจะเข้าเรียนตลอดเวลา สนับสนุน ส่งเสริม เป็นพวกด้วย หรือร่วมกิจกรรมด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าเรียนแล้วไม่เข้าใจ ยาก ไม่สนุก ถูกดูว่า ถูกดูหมิ่น เพื่อนหัวเราะเยาะก็มีแนวโน้มจะไม่อยากเข้าเรียน หลบเลี่ยงต่อต้านขัดขืนและไม่ร่วมกิจกรรมด้วย
การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	หมายถึง	เรื่องอุดมการณ์ความรักชาติ และเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับ
สามัญ ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ในการวิจัยครั้งนี้จะทบทวนแนวคิด
ทฤษฎี วรรณกรรม ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี
2. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579
3. นโยบายรัฐบาล / นโยบาย กท./ นโยบาย ผบ.ทบ.
4. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
6. แนวคิดการตระหนักรู้
7. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน/แนวคิดการพัฒนาผู้สอน และผู้เรียน
8. แนวคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้
9. นวัตกรรมการเรียนรู้
10. การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
12. กรอบแนวคิดของการวิจัย
13. สรุป

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์
ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำ
แผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว
โดยให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและต่อมาได้มีการตรา
พระราชบัญญัติ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560
โดยกำหนดให้มี การแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์
ชาติกำหนดวิธีการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติในการติดตาม
การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน
ทุกภาคส่วนดำเนินการ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ
การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ. 2560 คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ
ยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ รวม 6 คณะ อันประกอบด้วยคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านความมั่นคง คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่ กฎหมายกำหนดแล้ว ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

โดยที่ ข้อ 4.1.2 การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติเพื่อให้คนในชาติมีจิตสำนึกรักและหวงแหน มุ่งจงรักภักดีพร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและศูนย์รวมจิตใจหนึ่งเดียวกันของคนทั้งชาติโดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติธำรงส่งเสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ในเชิงสร้างสรรค์ น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางพระราชดำริ ต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนส่งเสริมให้ยึดถือหลักคำสอนซึ่งเป็นแก่นแท้หรือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อุปถัมภ์และคุ้มครอง พระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน โดยการส่งเสริมและ สนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่จะช่วยพัฒนาทั้งจิตใจและปัญญา รวมทั้งต้องจัดให้มีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าใน รูปแบบใด การส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย ตลอดจนอุปถัมภ์คำจูงศาสนาอื่นให้มุ่งเน้นการสั่งสอนคนให้เป็นคนดีรักความสงบสันติสุข พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติบ้านเมือง และช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาอย่างปรองดอง ไม่ให้เกิดการแบ่งแยกแตกต่าง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ในส่วนของบทนำ กล่าวว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่ เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อน โดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีเก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่ง “คนไทยในอนาคต จะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็น พลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและ ภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และ

การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง” ดังนั้น เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยสามารถได้รับการพัฒนาและยกระดับ ได้เต็มศักยภาพและเหมาะสม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของพัฒนา ทุมนมนุษย์และปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญ ทั้งในส่วนของ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน “วิถี” การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วม ในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับ ปฐมวัย จนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึง ความตระหนักถึงปัญหาของมนุษย์ที่หลากหลายตลอดจนพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถ พิเศษของพหุปัญญา แต่ละประเภท และการปฏิรูประบบเสริมสร้างความรอบรู้และจิตสำนึกทาง สุขภาพ เพื่อให้คนไทย มีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการเสริมสร้าง ครอบครัวยุคใหม่ที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็น การวางรากฐานการส่งต่อเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพสู่การพัฒนา ในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการ เกิดที่มีคุณภาพ การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การ ส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วม พัฒนาคคน การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการ ข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการเสริมสร้าง ศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนา ประเทศ ในการใช้กิจกรรมนันทนาการและ กีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชน อย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อ การอาชีพ

ในข้อ 4. เกี่ยวกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ได้กล่าวเป็นข้อย่อยดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วม ปลุกฝังค่านิยม วัฒนธรรมที่พึงประสงค์โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การ ดำเนินชีวิต

1.1 การปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดย ส่งเสริมให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัชยัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์ และแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว รวมทั้ง การพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

1.2 การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม

1.3 การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา เพื่อเผยแผ่หลักคำสอนที่ดีงามให้แก่ประชาชน โดยพัฒนาผู้เผยแผ่ศาสนาให้ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างตาม คำสอนที่ถูกต้องของแต่ละศาสนา รวมทั้งมีการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

1.4 การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการพัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบของการมีคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์การจัดระเบียบสังคม และการนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงการลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม

1.5 การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ โดยกระตุ้นให้ภาคธุรกิจมีการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล พัฒนาสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของคนทุกคนในบริษัททั้งพนักงานและลูกค้า ปรับเปลี่ยนทัศนคติการคำนวณผลตอบแทนให้คำนึงถึงต้นทุนทางสังคม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อตอบแทนสังคม รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการประกอบธุรกิจเพื่อสังคม

1.6 การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม โดยส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมการใช้ สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

1.7 การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยสร้างความตระหนักให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การตรงต่อเวลา การยอมรับความหลากหลาย เห็นคุณค่าและความสำคัญในการประกอบสัมมาอาชีพหรือมีงานทำ เน้นการพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่น และเป็นพลเมืองที่ดีและส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการทำงาน เพื่อส่วนรวม สนับสนุน ส่งเสริมเป้าหมายของประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

2. การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้เป็นคนดีมีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า รวมถึงการพัฒนาและปรับทัศนคติให้คนทุกช่วงวัยที่เคยกระทำผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

2.1 ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อน การตั้งครรภ์ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุน การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อ การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน

2.2 ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดีมีวินัย พัฒนาทักษะ ความสามารถ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึง ทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการ วางแผน ชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ตลอดจนการพัฒนา ทักษะ การเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของ ประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

2.3 ช่วงวัยแรงงาน ยกกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงานอย่าง ต่อเนื่อง สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคล และความต้องการของตลาดแรงงาน มีการทำงาน ตามหลัก การทำงานที่มีคุณค่าเพื่อสร้างผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ มีวัฒนธรรมการทำงานที่ พึงประสงค์มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะทางการเงินเพื่อให้สามารถบริหารจัดการการเงินของ ตนเองและครอบครัว มีการวางแผนทางการเงินและมีการออม การรับผิดชอบของพ่อแม่ต่อครอบครัว มีการพัฒนาระบบ การเรียนรู้และการอำนวยความสะดวกด้านความรู้เพื่อพัฒนาความรู้แรงงานฝีมือ ความชำนาญพิเศษ การเป็นผู้ประกอบการใหม่ และการพัฒนาต่อยอดความรู้ในการสร้างสรรค์งาน ใหม่ ๆ รวมทั้ง มาตรการขยายอายุการทำงาน

2.4 ช่วงวัยผู้สูงอายุส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ส่งเสริมให้มีการทำงานหลังเกษียณ ผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้มี งานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ มีการสร้างเสริมสุขภาพ พื้นฟูสุขภาพ การป้องกันโรคให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมกับจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับ ความจำเป็นพื้นฐาน ในการดำรงชีวิต การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคม

3. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้น ผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครูการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการ เรียนรู้ ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวาง ตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการ เรียนรู้ โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

3.1 การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับ ศตวรรษที่ 21 โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึง อุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ อาทิ ความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ และการตั้งคำถาม ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีความรู้ทาง

วิศวกรรมศาสตร์ และความคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา ความรู้และทักษะทางศิลปะ และความรู้ด้านคณิตศาสตร์และระบบคิด ของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด/ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้าง รายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต

3.2 การเปลี่ยนโฉมบทบาท ‘ครู’ ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ และนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนา ศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพ การสนับสนุนสื่อ การสอน และสร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และวัดผลงานจากการพัฒนา ผู้เรียนโดยตรง

3.3 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุก ประเภท จัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ จัดโครงสร้างการจัดการการศึกษาเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์และให้เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค ทัวถึง และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การยกระดับสถาบันการศึกษาในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศ ปฏิรูป การคลัง ด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณ ตรงสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษาโดยแยกออกจากระบบการประเมินและการรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน รวมทั้ง มีการปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 มากกว่า การ วัดระดับความรู้ตลอดจนมีการวิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการความรู้ในการจัดการ เรียน การสอน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

3.4 การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดระบบการศึกษา และ ระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านการพัฒนาโลกต่าง ๆ อาทิ การพัฒนา การศึกษาออนไลน์แบบเปิด การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้ดิจิทัล การมี ระบบเทียบโอน ประสบการณ์ระบบธนาคารหน่วยกิต มาตรการจูงใจให้คนเข้าสู่การยกระดับทักษะ การให้ สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงานผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ภายใต้อุปกรณ์วิชาชีพ นอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมถึงการเรียนรู้ และทบทวนทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การอ่านออก-เขียนได้-คิดเลขเป็น โดยระดมทรัพยากรจากภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคม การพัฒนาทัศนคติและแรงบันดาลใจที่อยากเรียนรู้การสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้และ ให้ ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว รวมทั้งนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินชีวิตได้

3.5 การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก บนพื้นฐานของความเข้าใจลุ่มลึกในประวัติศาสตร์ประเพณีวัฒนธรรมของไทยและพัฒนาการของประเทศเพื่อนบ้าน เพิ่มการรับรู้ของคนไทยด้านพหุวัฒนธรรม การเห็นคุณค่าและมีความอดกลั้นต่อความแตกต่างทางความเชื่อ ความคิด วิถีชีวิต ผ่านความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อนบ้าน การแลกเปลี่ยนเด็ก เยาวชน และนักเรียน การฝังตัวและการทำงานระยะสั้นในประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

3.6 การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม โดยเน้น การพัฒนาทักษะดิจิทัล ทักษะการคัดกรองความรู้จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับคุณค่าของครูไปพร้อมกัน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากร และใช้ประโยชน์จากระบบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.7 การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติโดยเน้นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความโดดเด่นเฉพาะสาขา สู่ระดับนานาชาติในการให้บริการทางการศึกษา วิชาการ และการพัฒนาสมรรถนะแรงงานควบคู่กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา และบุคลากร ทางการศึกษาเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ เป็นศูนย์ฝึกอบรม และศูนย์ทดสอบสมรรถนะในระดับภูมิภาค

4. การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาทิภาษา ตรรกะ และคณิตศาสตร์ด้านทัศนศาสตร์และมิติดนตรี กีฬา และการเคลื่อนไหวของร่างกาย การจัดการตนเอง มนุษย์สัมพันธ์ รวมถึงผู้มีความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน โดยการพัฒนา และรักษา กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท การสร้างสภาพแวดล้อมและระบบ สนับสนุน ประชากรไทยมีอาชีพบนฐานพหุปัญญา การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

4.1 การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อสร้างเด็กและเยาวชนไทยมีการพัฒนาที่สมดุล มีทางเลือกในการใช้ศักยภาพพหุปัญญาในการดำรงชีวิต เกิดอาชีพบนฐานพหุปัญญาที่สังคมยอมรับ และเห็นความสำคัญ รวมทั้งมีกลไกคัดกรองและส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ จัดโรงเรียน ระบบเสริมประสบการณ์การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ตลอดจนสร้างมาตรการจูงใจ เพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษผลักดันให้ประเทศไทยมีบทบาทเด่นในประชาคมโลก ทั้งด้านกีฬา ภาษา และวรรณกรรม สุนทรียศิลป์ตลอดจนการวิจัย

4.2 การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือการทำงานที่เหมาะสม การสร้างระบบเชื่อมโยงเครือข่ายวิจัยกับศูนย์ความเป็นเลิศที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในรูปแบบการร่วมมือ การมีกลไกการทำงานในลักษณะการรวมตัวของกลุ่มคนในหลายสาขาวิชา เพื่อรวมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นนำให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือและเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ให้

นักวิจัยความสามารถสูงของไทย รวมถึงการเปิดพื้นที่ในการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษ ให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

4.3 การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถ ในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ ทั้งในรูปแบบการทำงานชั่วคราวและถาวร ตามความเหมาะสมของเป้าหมายการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ รวมถึงผู้มีความสามารถที่มีศักยภาพสูงด้านต่าง ๆ ลูกหลานชาวต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทยที่มีความสามารถพิเศษ และการรับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษจากทั่วโลก และผู้เชี่ยวชาญที่มีศักยภาพหรือทักษะสูงในสาขาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการรักษา และส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทั้งคนไทยหรือคนต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทยได้แสดงศักยภาพ และใช้ความสามารถในการทำประโยชน์และสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศ

5. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดีครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดีและมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม

5.1 การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ โดยพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสาร ด้านสุขภาวะที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งเฝ้าระวังและจัดการกับความรู้ด้านสุขภาวะที่ไม่ถูกต้อง จนเกิดเป็นทักษะทางปัญญาและสังคมที่เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะตนเองของประชาชน อาทิการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตนเองให้มีความเหมาะสม และการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในการดำรงชีวิต

5.2 การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ โดยผลักดันการสร้างเสริม สุขภาวะในทุกนโยบายที่ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสุขภาพของประชาชน เพื่อลดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสุขภาวะคนไทย

5.3 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีโดยส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับวัยกระตื้อสุขภาพของสังคม จัดทำมาตรการทางการเงินการคลังที่สนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยในการเสริมการมีสุขภาวะ รวมทั้งกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ โดยชุมชนและภาคประชาชนก่อนการดำเนินโครงการที่อาจกระทบต่อระดับสุขภาวะ

5.4 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการสร้างความเป็นเลิศทางด้านบริการทางการแพทย์ และสุขภาพแบบครบวงจรและทันสมัย ที่รวมไปถึงการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในการให้คำปรึกษา วินิจฉัย และพยากรณ์การเกิดโรคล่วงหน้า การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพทางไกลให้มีความหลากหลาย เข้าถึงง่าย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ห่างไกล มีการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับอินเทอร์เน็ต ทางด้านสุขภาพ และจัดให้มีระบบการเก็บข้อมูลสุขภาพของประชาชนตลอดช่วงชีวิตให้มีประสิทธิภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานความยั่งยืนทางการคลัง รวมถึง การปฏิรูประบบการเก็บภาษีและรายจ่ายเพื่อให้บริการด้านสุขภาพ ตลอดจนการปฏิรูประบบ

หลักประกันสุขภาพในการสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างมีประสิทธิภาพ พอเพียง เป็นธรรม และยั่งยืน

5.5 การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่ โดยให้ชุมชนเป็นแหล่งบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีของประชาชน ผ่านการจัดการความรู้ด้านสุขภาพที่เป็น ประโยชน์และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างสุขภาวะที่พึงประสงค์ระหว่างกัน โดยรัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สำคัญในการอำนวยความสะดวกให้ชุมชนสามารถสร้างการมีสุขภาพดีของตนเองได้เพื่อให้ชุมชนเป็นพื้นที่สำคัญในการจัดการสุขภาวะของแต่ละพื้นที่

6. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการสร้างความปลอดภัยมีสุขของครอบครัวไทย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การปลูกฝังและพัฒนาทักษะ นอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

6.1 การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย โดยส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย พัฒนากิจกรรมชีวิตและการเรียนรู้การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรแต่ละช่วงวัย โดยเริ่มจากการสร้างและพัฒนาบุตรที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ทุกกลุ่มให้มีประชากรที่มีคุณภาพ รวมถึงการสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ 21 โดยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมบนฐานความรู้ทางวิชาการตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์และถึงช่วงอายุต่าง ๆ โดยให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง โดยเน้นการส่งเสริมการเกื้อกูลกันของคนทุกวัยในครอบครัว ในการดูแลสมาชิกในครอบครัว การส่งเสริมนโยบายการสร้างความปลอดภัยระหว่างชีวิตและการทำงาน การส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการจัดบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุ การสนับสนุนบทบาทของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว รวมทั้งปรับปรุง กฎหมาย กำหนดบทบาท และจัดสรรทรัพยากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมพลังครอบครัว ควบคู่กับการปฏิรูปสื่อให้มีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ในการให้ความรู้ต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งครอบครัว

6.2 การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีในสังคม การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม รวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการและสร้างนวัตกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

6.3 การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน โดยเน้นให้พ่อแม่ มีวัฒนธรรมที่ปลูกฝังให้ลูกเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ชีวิต ดนตรีกีฬา ศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน เปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม เอื้อแก่ครอบครัวทุกลักษณะ รวมถึงจัดให้มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมสาธารณะให้เป็นศูนย์รวมแห่งการถ่ายทอด

และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ ตลอดจน การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพและสามารถเข้าถึงได้ง่าย

6.4 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการเชื่อมโยงข้อมูลรายบุคคลที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาตนเอง สุขภาพและการพัฒนาอาชีพ ในตลอดช่วงชีวิต เพื่อเสริมและสร้างศักยภาพของการดำเนินงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามพันธกิจของแต่ละกระทรวงให้มีความเข้มแข็ง และตอบโจทย์ประเทศ เป็นฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง และศักยภาพบุคคลของประเทศ นำไปสู่การตัดสินใจระดับนโยบายและปฏิบัติเพื่อพัฒนาคนไทยอย่างมีทิศทาง และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต รวมถึงข้อมูลที่สนับสนุนการผลิตกำลังแรงงานที่มีทักษะตรงต่อความต้องการของตลาดงานในอนาคต และใช้ประกอบการตัดสินใจในการศึกษา ต่อธนาคารคลังสมองเพื่อรวบรวมผู้สูงอายุที่มีความรู้ประสบการณ์และทักษะ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และทักษะ ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

7. การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ โดยมุ่งส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชน อย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬา และนันทนาการในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติหล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพในระดับ นานาชาติในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติเพื่อรองรับอุตสาหกรรมกีฬา

7.1 การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต โดยส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป บุคคลกลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาส มีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการเล่นกีฬาบางชนิดที่มี ความจำเป็นต่อทักษะในการดำรงชีวิต รวมทั้งการมีอิสระในการประกอบกิจกรรมนันทนาการตามความ ถนัดหรือความสนใจเฉพาะบุคคล และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีชีวิต เพื่อพัฒนาจิตใจ สร้างความสัมพันธ์อันดีหล่อหลอมจิตวิญญาณและการเป็นพลเมืองดี

7.2 การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ โดยเน้นการจัดกิจกรรมกีฬา สร้างโอกาสและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาอย่างต่อเนื่อง การปลูกฝังให้มีคุณธรรมของความเป็นนักกีฬา มีระเบียบ วินัย รู้แพ้รู้ชนะ รู้ภัย และรู้จักการขอโทษ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอุปกรณ์สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางกีฬาและนันทนาการที่มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับความ ต้องการและเหมาะสมกับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย

7.3 การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ โดยมุ่งการสร้างและพัฒนานักกีฬาของชาติการเฟ้นหานักกีฬาที่มีความสามารถ สร้างพื้นที่และโอกาสในการแข่งขันแสดงศักยภาพด้านกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมการจัดกีฬาระดับนานาชาติ และสร้างแรงบันดาลใจในการต่อยอดความสำเร็จจากความเป็นเลิศสู่การประกอบอาชีพและมีเส้นทางอาชีพที่มั่นคง ควบคู่กับส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการกีฬา นันทนาการ และ

วิทยาศาสตร์การกีฬา การจัดการความรู้และพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมและ สนับสนุน กีฬาเพื่อความเป็นเลิศ กีฬาเพื่อการอาชีพ และนันทนาการเชิงพาณิชย์

7.4 การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโต ของอุตสาหกรรมกีฬา โดยมุ่งสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการทั้งครูหรือผู้สอน กีฬา ผู้ตัดสินกีฬา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา ผู้บริหารการกีฬา อาสาสมัครกีฬา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ได้ เยาวชน ประชาชนทั่วไป บุคคล กลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาสได้อย่างถูกต้อง และสามารถต่อยอดศักยภาพในการพัฒนาเป็นบุคลากร ทางการกีฬาและนันทนาการที่มีมาตรฐานของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนและเสริมศักยภาพรองรับ การเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬาและนันทนาการและการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการลงทุน และฐาน การผลิตด้านอุตสาหกรรมกีฬาของภูมิภาคเอเชียควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และ นันทนาการ การสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตบุคลากร และการพัฒนานวัตกรรมที่สนับสนุน อุตสาหกรรมกีฬาและนันทนาการ ตลอดจนมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการกีฬา และ นันทนาการ และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (2560) มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชา ประวัติศาสตร์ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มี เป้าหมาย ดังนี้ โดยในข้อ 2.1 คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครอง ระบบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น การจัดการกิจกรรมของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรักและการอำรรักษาสถาบันหลักของชาติ และการยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การจัดการ เรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) และ ส่งเสริมการอยู่ ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นต้น

โดย ยุทธศาสตร์ที่ 1 อธิบายว่า การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและ ประเทศชาติ ปัจจุบันภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติ มีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น อาทิ ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น ความมั่นคงของชาติจึงมิได้ครอบคลุมเฉพาะ มิติด้าน การทหารหรืออำนาจอธิปไตยเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมมิติต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต และ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีฯ ซึ่งในแต่ละมิติล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนา ประเทศ การป้องกันภัยคุกคามเหล่านั้นจะต้องพิจารณาในมิติที่มีความเชื่อมโยงกัน และการดำเนินการ เพื่อ วางรากฐานและกลไกการสร้างความมั่นคงเพื่อป้องกันและป้องปรามภัยเหล่านั้นจะต้องเริ่มที่ กระบวนการจัดการศึกษาของประเทศ การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้าง ความมั่นคงของสังคมและ ประเทศชาติ นั้น จำเป็นต้องวาง รากฐานการสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ คือ สถาบันหลัก ของชาติอันประกอบด้วย ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญที่อยู่คู่กับประเทศไทย มาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นเสาหลักในการสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น เป็นศูนย์รวมจิตใจ ความรัก ความสามัคคีของคนในชาตินอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงการปกครอง

ในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การสร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และ ความสามานฉันท์ในชาติรวมทั้งการป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป คือ การดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ไม่ว่าจะเป็น อาชญากรรม ความรุนแรงในสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติภัยจาก โรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาคู่ที่กระทบต่อแก่นหลักของประเทศ โดยให้ ความสำคัญในการรักษาและธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติการสร้างความปลอดภัยของสามานฉันท์ ของคน ในชาติและการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดจน มุ่งส่งเสริม ความมั่นคงทั้งการป้องกันผลกระทบหรือลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้อง กับนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติพ.ศ. 2558 – 2564 ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ครอบคลุมประเด็นหลักสำคัญที่มีผล ด้านความมั่นคงแก่ คนในชาติจะส่งผลให้ทุกคนมีจิตสำนึก ความรู้ความสามารถ ทักษะ ความคิด ที่ศรัทธาความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมที่เหมาะสม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก ศตวรรษที่ 21 สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติและสงบสุข อันจะส่งผลให้สังคมและประเทศ เกิด ความมั่นคง ธำรงรักษาอธิปไตยและผ่านพ้นจากภัยคุกคามต่าง ๆ ได้

วัตถุประสงค์แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

1. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรม จริยธรรม ปลอดภัย และสามานฉันท์
3. เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง (Civic Education) ในสังคมไทย รวมทั้ง การยอมรับ และเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม
4. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ พื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล) และ ส่งเสริม กลุ่มชนต่างเชื้อชาติศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว ให้ได้รับการศึกษา และเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน เหมาะสม และสอดคล้องกับอัตลักษณ์และ ความต้องการของชุมชน และพื้นที่
5. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติภัยจาก โรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครอง ระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้
 - 1.1 ร้อยละของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่สะท้อน ความรักและการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติและการยึดมั่นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเพิ่มขึ้น
 - 1.2 ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการอบรมลูกเสือ เนตรนารีเพิ่มขึ้น

1.3 ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) เพิ่มขึ้น

1.4 ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมที่สร้างภูมิคุ้มกันหรือป้องปรามการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น

1.5 ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

2. คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

2.1 ร้อยละของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น

2.2 ร้อยละของผู้เรียน เยาวชนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพหรือทักษะด้านอาชีพ สามารถ มีงานทำหรือนำไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

2.3 ร้อยละของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษที่จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภาษาถิ่นเพิ่มขึ้น

2.4 ร้อยละของผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษที่เข้าร่วมโครงการด้านการพัฒนาศักยภาพหรือความสามารถพิเศษเฉพาะด้านเพิ่มขึ้น

2.5 จำนวนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชนต่างเชื้อชาติศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น

2.6 จำนวนสถานศึกษาในพื้นที่พิเศษที่จัดอยู่ในมาตรการจูงใจ มีระบบเงินเดือนค่าตอบแทนที่สูงกว่าระบบปกติเพิ่มขึ้น

3. คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

3.1 ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทาง การจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น

3.2 ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น

3.3 มีระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคาม ในรูปแบบใหม่

3.4 ร้อยละของสถานศึกษาที่ปลอดภัยเสถียรเพิ่มขึ้น

3.5 สัดส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีคดีทะเลาะวิวาทลดลง

แนวทางการพัฒนาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

1. พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.1 สร้างจิตสำนึกของคนไทยทุกช่วงวัยและประชาชนต่างเชื้อชาติที่อยู่ในประเทศไทยให้มีความจงรักภักดีและธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

1.2 ปลุกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธีต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

1.3 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ผ่านหลักสูตรทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เช่น ผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

1.4 ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

1.5 จัดให้มีการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

1.6 พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมืองในทุกระดับการศึกษา

2. ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 สร้างและขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษาให้กับผู้เรียนในพื้นที่

2.2 สร้างโอกาสทางการศึกษา และบูรณาการทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ จัดระบบการเทียบโอน รับรองคุณวุฒิการศึกษา และใบประกอบวิชาชีพผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่

2.3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัด การศึกษา และการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตามระดับและประเภทการศึกษา

2.4 พัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สถาบันศึกษาปอเนาะ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพ และถูกต้องสอดคล้องตามหลักการศาสนา

2.5 ส่งเสริมให้สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภาษาถิ่น

2.6 เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว)

3.1 ส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้ของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่ พิเศษ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิสังคม อัตลักษณ์และความต้องการของชุมชนและพื้นที่

3.2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อการสร้างอาชีพและรายได้บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 ส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น รวมทั้งภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน

3.4 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา และการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษ จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา

3.5 สร้างและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน ประชาชนในพื้นที่พิเศษ

3.6 พัฒนาคำถามและทักษะของครูในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัย

3.7 พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนสำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และครูที่ปฏิบัติงานหรือช่วยปฏิบัติงานในพื้นที่พิเศษ รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่พิเศษ

3.8 จัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษาให้สามารถเข้าถึงบริการการศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

4. พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น

4.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้ง โดยแนวทางสันติวิธีเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ที่จะลดระดับความรุนแรงเมื่อเผชิญกับ สถานการณ์และปัญหาความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ

4.2 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

4.3 พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไข ภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ สภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัด การศึกษาของประเทศ ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษา ของประเทศในทุกๆระดับยังคงมีปัญหา ทั้งในด้านคุณภาพของคนไทยที่ผู้เรียนและผู้สำเร็จ การศึกษาระดับต่าง ๆ ที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา คุณลักษณะ และทักษะอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ และกำลังแรงงานของประเทศที่มีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแม้ในภาพรวมคนไทยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและมีความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้นจากนโยบาย สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน 15 ปีของรัฐ แต่ระบบบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันก็ยังมี ประสิทธิภาพเพียงพอที่จะรองรับสภาวการณ์การลดลงของประชากรและการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็วของประเทศ รวมถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและไร้ขีดจำกัดของเทคโนโลยีดิจิทัล

ที่สามารถเชื่อมทั้งโลกให้เป็นหนึ่งเดียว การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การสร้างความสุข ร่วมกันใน สังคมของชนในชาติและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้น รวมทั้ง พัฒนาประเทศให้สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 20 ปีข้างหน้า

นโยบายรัฐบาล / นโยบาย กท./ นโยบาย ผบ.ทบ.

รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ครบรอบ 1 ปี (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558) นโยบายข้อ 4 การศึกษาและเรียนรู้ การ ทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ได้กล่าวว่า รัฐบาลจะนำการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และ ความเป็นไทยมาใช้สร้างสังคมให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและ คุณธรรมควบคู่กัน ดังนี้

1. จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบ และการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้พัฒนาตน ได้เต็ม ตามศักยภาพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดี มีคุณธรรมสร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้โดยเน้นการเรียนรู้ เพื่อสร้างสัมมาอาชีพในพื้นที่ลดความ เหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ทั้งในด้านการเกษตรอุตสาหกรรมและ ธุรกิจบริการ

2. ในระยะเฉพาะหน้า จะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษา ให้ สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษาและปรับปรุงและบูรณาการ ระบบการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มโอกาสแก่ผู้ยากจนหรือด้อยโอกาสจัดระบบ การสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีสิทธิเลือกใช้บริการการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและ นอกโรงเรียน โดยจะพิจารณาจัดให้มีคู่มือการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่ง

3. ให้องค์กรภาคประชาสังคมภาคเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ทั่วไป มีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพและความพร้อม โดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคลและบริหารจัดการ ได้อย่างอิสระและคล่องตัวขึ้น

4. พัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถมีความรู้ และ ทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคตปรับกระบวนการ เรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อให้ เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ทักษะ การใฝ่เรียนรู้ การแก้ปัญหา การรับฟังความเห็นผู้อื่น การมีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี โดยเน้นความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งในและ นอกโรงเรียน

5. ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน เพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะ โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีความต้องการแรงงาน และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยง กับ มาตรฐานวิชาชีพ

6. พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการ เรียนการสอนเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนทางไกล การเรียน โดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งปรับระบบการประเมินสมรรถนะที่สะท้อน ประสิทธิภาพการ จัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

7. ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ สนับสนุนให้องค์กรทาง ศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุข และความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามความ พร้อม

8. อนุรักษ์ฟื้นฟูและเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทยและภาษาถิ่น ภูมิปัญญา ท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้สร้างความภาคภูมิใจ ใน ประวัติศาสตร์และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ

9. สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน และ วัฒนธรรมสากล และการสร้างสรรค์งานศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นสากล เพื่อเตรียมเข้าสู่สากล วัฒนธรรมของประชาคมอาเซียนและเพื่อการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก

10. ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ตีรวมทั้งสนับสนุนการผลิตสื่อคุณภาพ เพื่อเปิดพื้นที่ สาธารณะให้เยาวชนและประชาชนได้มีโอกาสแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

นอกจากนี้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ในข้อ 2.3 กล่าวถึง การพัฒนา และขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองในทุกระดับการศึกษาโดยมี การดำเนินการสำคัญ เช่น จัดทำคู่มือ การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง จัดอบรมวิทยากรแกนนำเพื่อเป็นวิทยากรขยายผลในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1,206 คน ขยาย ผลการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้แก่ 225 เขตพื้นที่การศึกษา จัดอบรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ชาติไทยและบุญคุณพระมหากษัตริย์จัดกิจกรรม “สิงหาคม เดือนแห่งการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ตามรอย พระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” จัดทำและคัดเลือกหนังสืออ่าน นอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติม และพัฒนาเอกสารสื่อการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์และวิชาหน้าที่ พลเมืองให้สถานศึกษาใช้ประกอบการสอน รวมทั้งการติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง

ในส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีพันธกิจ ดังนี้

1. พิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
2. เสนอแนะและบูรณาการนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหม
3. ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศของ กระทรวงกลาโหม

4. พัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และกิจการอวกาศเพื่อความมั่นคง
5. พัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร เพื่อการพึ่งพาตนเอง
6. เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ ด้วยการบูรณาการงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

7. สนับสนุนการรักษาความมั่นคงของรัฐ การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ที่สำคัญของชาติ

8. ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการกระทรวงกลาโหม รวมทั้งพัฒนาระบบติดตามประเมินผลที่เป็นรูปธรรมไปสู่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

9. ดำเนินงานการสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเพื่อความมั่นคง

วิสัยทัศน์ของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นองค์ครณาในงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนากองทัพไปสู่การพึ่งพาตนเอง และการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ

พลเอก พรพิพัฒน์ เบญญศรี (2562) ผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร เป็นประธานแถลงผลการดำเนินงานของส่วนราชการกองบัญชาการกองทัพไทย(บก.ทท.) ประจำปีงบประมาณ 2562 พร้อมทั้งได้มอบนโยบายที่สำคัญในปีงบประมาณ 2563 (2 ต.ค.62) โดยย้ำให้พัฒนาต่อเนื่องในทุกประเด็น โดยเฉพาะการปลูกฝังให้กำลังพลทุกชั้นยศ ยึดมั่นในความเป็นทหารอาชีพ ผบ.หน่วยต้องเป็นตัวอย่างและเป็นผู้นำในการยืนหยัดประพฤติดแต่สิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม แม้สิ่งนั้นจะทำได้ยากก็ตาม ทั้งนี้ได้มอบนโยบายที่สำคัญ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับสถาบันฯทุกรูปแบบ

2. ด้านการป้องกันประเทศถือเป็นภารกิจหลัก (Core Function) เพื่อให้มีความพร้อมตลอดเวลา รวมทั้งพัฒนาแนวทางบูรณาการระบบโทรคมนาคมทหารร่วม หรือ One Network เพื่อพัฒนาขีดความสามารถงานด้านการข่าวให้เป็นขีดความสามารถที่โดดเด่นของ บก.ทท. ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถของยุทธโธปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

3. ด้านการข่าวที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย บนพื้นฐานของนวัตกรรม และพิจารณาใช้ประโยชน์จากดาวเทียม เพื่อสนับสนุนภารกิจของศูนย์บัญชาการทางทหาร และศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพในการเฝ้าตรวจทุกมิติ

4. ด้านการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชนสนับสนุนการพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและช่วยเหลือประชาชนอย่างมีส่วนร่วมและพัฒนาขีดความสามารถด้านการบรรเทาสาธารณภัย โดยให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนความรู้กับมิตรประเทศ ด้านการพัฒนากำลังพลเน้นปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม และความเป็นทหารอาชีพ โดยกำลังพลทุกนายจะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้มีอิทธิพลและสิ่งผิดกฎหมายทุกชนิดอย่างเด็ดขาด และนอกจากจะปฏิบัติงานตามหน้าที่แล้ว ยังต้องมีหน้าที่ในการสร้างกำลังพลให้เป็นทหารที่ดี มีความอดทน เสียสละ เพื่อเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ในทุกโอกาส

ในส่วนของกองทัพบกตระหนักเสมอว่า ภารกิจการพิทักษ์ และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นสถาบันสูงสุดของประเทศ เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของปวงชนชาวไทยเป็น

ภารกิจสำคัญยิ่ง (กองทัพบก,ออนไลน์,2562) โดยเมื่อวันที่ 6 ก.ย. ที่กองบัญชาการกองทัพบก ถ.ราชดำเนิน พ.อ.หญิง ศิริจันทร์ งามทอง รองโฆษกกองทัพบก กล่าวว่า พล.อ. อภิรัชต์ คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) กำชับในที่ประชุมผู้บังคับหน่วยขึ้นตรงกองทัพบก (นขต.ทบ.) ถึงแนวทางในการปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไป ซึ่งจะกำหนดให้เป็นปีแห่งการพัฒนากำลังพลในทุก ระดับ ตั้งแต่ต้นน้ำไปถึงปลายน้ำ โดยเฉพาะการพัฒนา “กำลังพลต้นน้ำ” อาทิ นักเรียนนายสิบ นักเรียนนายร้อย ทหารกองประจำการ อาสาสมัครทหารพราน เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้มแข็งพร้อม สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ และการดำรงเกียรติ โดยกองทัพบกจะปรับหลักสูตรการศึกษาของกำลังพล ต้นน้ำ เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์ และพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ เป็นสำคัญ ล่าสุด กองทัพบก ได้มีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกทหารใหม่ตามแนวทางพระราชทานเป็น “พลทหารต้นแบบ” ขณะนี้อยู่ ระหว่างการจัดสถิติ “พลทหารต้นแบบ” ให้กับหน่วยฝึกทหารใหม่ของกองทัพบกทั่วประเทศได้นำไป ปรับให้เป็นรูปแบบเดียวกัน นอกจากนี้จะเดินหน้าพัฒนาการฝึกการสอนนักศึกษาวิชาทหารตาม แนวทางที่ได้เริ่มดำเนินการมาแล้ว ทั้งในเรื่องการปรับปรุงรูปแบบการฝึกกระเปาะปฏิบัติ ส่งเสริมให้ นักศึกษาวิชาทหารมีจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม เน้นการทำกิจกรรมหรือการศึกษาดูงานที่ เป็นการเปิดมุมมองของผู้เรียน เป็นต้น (ศิริจันทร์ งามทอง, ออนไลน์, 2562)

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ออนไลน์,2562) กล่าวว่าสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อเทคโนโลยี และทรัพยากรต่าง ๆ จาก ทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ระหว่างภูมิภาค ประเทศ สังคมและชุมชน มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงของความรู้และข้อมูล ข่าวสารตลอดเวลาอย่างเป็นพลวัต Whitehead (1931) อธิบายว่า ในอดีตช่วงอายุของคนคนหนึ่ง อาจมีเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงให้พบเห็นน้อย ต่างจากในปัจจุบัน ที่ในช่วงอายุคนคนหนึ่งมีเหตุการณ์ ต่างๆ ในสังคมเกิดขึ้นมากมาย วิถีชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากอดีต มีความเปิดกว้าง ยอมรับ และให้ความสำคัญกับข้อมูลความรู้และข่าวสารที่หลากหลาย การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้คนในศตวรรษนี้จึงไม่สามารถใช้ความรู้และทักษะบางอย่างใน อดีตมาแก้ปัญหาในปัจจุบันได้ดี การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่กระบวนการ ถ่ายทอดความรู้ แต่คือการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้คน นั่นเอง

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

1. ทักษะพื้นฐานในการรู้หนังสือ ได้แก่ สามารถค้นคว้า ใฝ่หาความรู้จากทรัพยากรการ เรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านการอ่านออกเขียนได้ การคิดคำนวณ การใช้เหตุผลทาง วิทยาศาสตร์ การเงิน สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น
2. ทักษะการคิด ได้แก่ สามารถใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประเมินค่า คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างดี เป็นต้น

3. ทักษะการทำงาน ได้แก่ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม แสดงภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี ริเริ่มงานและดูแลตนเองได้อุตุนและขยันทำงานหนัก สร้างหุ้นส่วนธุรกิจ เป็นต้น ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ สามารถรับรู้ เข้าใจการใช้และการจัดการสื่อสารสนเทศ เปิดใจรับสารและเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเท่าทัน สามารถบริหารจัดการเทคโนโลยี เรียนรู้เทคนิควิทยาการต่าง ๆ อย่างมีวิจารณ์ญาณ และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เป็นต้น

4. ทักษะการใช้ชีวิต ได้แก่ สามารถแสวงหาความรู้ นำตนเองในการเรียนรู้ได้ มีความมั่นใจในตัวเอง กระตือรือร้นในความรู้ เป็นผู้ผลิต มุ่งความเป็นเลิศ สามารถดำรงชีวิตด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เป็นพลเมืองที่ดี รู้และเคารพกติกา มีระเบียบวินัย คำนึงถึงสังคม คิดถึงภาพรวมโลก มีคุณธรรม ยึดมั่นในสันติธรรม ความเป็นไทย เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม และแบ่งปันประสบการณ์ เป็นต้น

การจัดศึกษาและการเรียนรู้ควรมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนในฐานะพลเมืองให้เป็มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล มีทักษะจำเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการรังสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวม และการเรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติ มุ่งสร้างการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้ หลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจดจำเนื้อหาวิชา เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริงและลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงและต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนต้องสามารถสร้างและออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเกื้อหนุนและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย การเชื่อมโยงความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนและสังคมโดยรวม จัดการเรียนรู้ผ่านบริบทความเป็นจริง และการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือ และแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในบริบทห้องเรียน

1. หลักสูตรและการเรียนการสอนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ตามทักษะที่ระบุข้างต้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้และทักษะในรายวิชาต่างๆที่หลากหลาย โดยควรเน้นที่การจัดการเรียนการสอนตามทักษะ/สมรรถนะ (Competency-based Approach) นำวิธีการและนวัตกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณาการเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์และทักษะการคิดขั้นสูง และการใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้ที่สำคัญ (Inquiry and Problem-based Approaches) กระตุ้นและสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชนมาสนับสนุนการเรียนการสอน

2. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมและสนับสนุนการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้อย่างสมดุลและเหมาะสม อาทิ การใช้แบบทดสอบตาม

มาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสากล ควบคู่กับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ในห้องเรียน อีกทั้งควรให้ความสำคัญกับการให้การสะท้อนกลับ (Feedback) หรือผลการประเมินความสามารถของผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ทุกครั้งที่มีการประเมินผลการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีการช่วยในการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ควรให้ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองและสร้างผลงานผ่านการใช้แฟ้มผลงาน (Portfolio) เพื่อยกระดับการเรียนรู้ตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. บรรยากาศการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องสร้างการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม อาทิ การเรียนรู้ด้วยโครงการเป็นฐาน หรือการประยุกต์ใช้ในการทำงาน เป็นต้น และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนครูเพื่อบูรณาการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในบริบทห้องเรียน นำเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์การเรียนรู้เข้ามาช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียน การออกแบบการจัดเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย อาทิ การเรียนรู้แบบรายบุคคล แบบกลุ่มและแบบทีม สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านทรัพยากรและช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและการเรียนรู้แบบออนไลน์ และจัดให้มีการเชื่อมต่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนในประเทศและระหว่างประเทศ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น ต้องให้ความสำคัญกับทั้งระบบ โดยการบูรณาการประเด็นดังกล่าวในมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล หลักสูตรการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และการพัฒนาครูผู้สอน เพื่อก่อเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จำเป็นและการพัฒนาผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่พึงประสงค์ ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การให้ความสำคัญกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในระบบ นอกโรงเรียน และอัยาศัยเป็นการช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม อาทิ ครอบครัว สถาบันการศึกษา องค์กร ชุมชน จำเป็นต้องปรับหลักคิดและหลักปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพ บุตรหลาน ผู้เรียน บุคคลากร และประชาชนให้เป็นผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการดำเนินชีวิตและการทำงานที่ประสบความสำเร็จและมีความสุข โดยมุ่งที่การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) เน้นองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติจริง (Learning to Do) เน้นการพัฒนาทักษะ พัฒนาสมรรถนะ และศักยภาพตนเอง การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) เป็นการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างเป็นองค์รวม และการปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) เน้นการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ พึ่งพากันและกัน การเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลง (Learning to Change) พัฒนาศักยภาพทางความคิด การตัดสินใจ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เพื่อความยั่งยืน (Learning for Sustainable) สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ attitude ในที่นี้จะขอกล่าวถึงความหมาย องค์ประกอบลักษณะการเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการวัดทัศนคติที่มีนักจิตวิทยาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ฮอร์นบี (Hornby. 1974 : 50) ได้ให้ความหมายของคำว่าทัศนคติ ไว้ว่าคือท่าที หรือความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งประกอบด้วยความรู้สึกการคิดและพฤติกรรม

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2539 : 110) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาพการแสดงออกของจิตใจในการตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเช่นความรู้สึกชอบไม่ชอบ

สุชา จันทร์เอม (2541 : 62) ให้ความหมาย ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ท่าทีบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งความรู้สึกหรือท่าทีจะเป็นไปในทำนองพึงพอใจไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของ หรือสถานการณ์นั้นๆ และทัศนคติไม่เป็นสิ่งติดตัวบุคคลมาแต่กำเนิด เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคลจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

พรเพ็ญ พุ่มสะอาด (2543 : 42) ทัศนคติ หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึกความคิดเห็นและท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทางบวก เช่น การเห็นด้วยทางลบ เช่น ไม่เห็นด้วยไม่พอใจหรือไม่ชอบ เจตคติที่ดีในการเรียนก่อให้เกิดความพึงพอใจในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ อยากรู้ อยากรู้เห็น เจตคติเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์เจตคติจึงสามารถสร้างได้และเปลี่ยนแปลงได้

สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2541: 64) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ผลผสมผสานระหว่างความนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น

เสรี วงษ์มณฑา (2542 : 106) กล่าวว่าทัศนคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่เรียนรู้เพื่อให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือ อาจหมายถึง การแสดงความรู้สึกภายในที่สะท้อนว่า บุคคลมีความโน้มเอียง พื่อใจหรือไม่พื่อใจต่อบางสิ่ง เช่น ตราสินค้า บริการ ร้านค้าปลีก

Gibson (2000 : 102) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ตัวตัดสินพฤติกรรม เป็นความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นสภาวะจิตใจในการพร้อมที่จะส่งผลกระทบต่อ การตอบสนองของบุคคลนั้น ๆ ต่อบุคคลอื่น ๆ ต่อวัตถุหรือต่อสถานการณ์ โดยที่ทัศนคตินี้สามารถเรียนรู้หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์

Schermerhorn (2000 : 75) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ การวางแนวความคิด ความรู้สึก ให้ตอบสนองในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคนหรือต่อสิ่งของ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

จากความหมายและแนวคิดดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แสดงออกมาทางใดทางหนึ่ง ต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ เหตุการณ์ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยผ่านประสบการณ์

องค์ประกอบของทัศนคติ

จากการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของทัศนคติ มีผู้ทำการศึกษาและให้คำอธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของทัศนคติ พอสังเขปได้ ดังนี้

ถวิล ธาราโรจน์ (2532 : 47-48) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องมีองค์ประกอบเป็นขั้นตอน ซึ่งมีอยู่ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับการรับรู้ (Cognitive Component) การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งนั้น บุคคลจำเป็นต้องมีความรู้สิ่งนั้นเสียก่อน เพื่อจะได้รู้ว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์หรือโทษเพียงใด บางคนมีความรู้ในเรื่องนั้นมาเพียงเล็กน้อย ก็เกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นได้ บางคนต้องรู้มากกว่านี้ จึงเกิดทัศนคติในสิ่งนั้น

2. องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้สึก (Affective Component) เมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งใดมาแล้ว และความรู้นั้นมีมากพอที่จะรู้ว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ บุคคลก็จะเกิดความรู้สึก (Affective) ชอบสิ่งนั้น แต่ถ้ารู้ว่าสิ่งนั้นไม่ดี บุคคลก็จะเกิดความรู้สึกไม่ชอบ

3. องค์ประกอบทางการกระทำ (Behavioral Component) กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้สึกในสิ่งนั้นแล้ว และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบจะเกิดตามมา บุคคลก็พร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป

อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท (2542 : 34) กล่าวว่า ทัศนคติมี 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ความนึกคิด (Cognitive component) เป็นส่วนที่เห็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั่วไป ทั้งสิ่งที่ชอบและไม่ชอบ หากบุคคลมีความรู้หรือความคิดว่าสิ่งใดดีก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น หากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดี ก็มักจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อ สิ่งนั้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละคน

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบความรู้ ความคิดและความรู้สึก

Sharon และ Saul (1996: 370) กล่าวว่า ทักษะคิด ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบด้าน ความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) หมายถึง ความเชื่อเชิงการประเมินเป้าหมาย โดยอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ จินตนาการ และการจำ
2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกในทางบวก หรือลบ หรือทั้งบวก และลบต่อเป้าหมาย
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มของพฤติกรรม หรือ แนวโน้มของการแสดงออกต่อเป้าหมาย

Gibson (2000 : 103) กล่าวว่า ทักษะคิด เป็นส่วนที่ยึดติดแน่นกับบุคลิกภาพของบุคคล เรา ซึ่งบุคคลเราจะมีทักษะคิดที่เป็นโครงสร้างอยู่แล้ว ทางด้านความรู้สึก ความเชื่อ อันใดอันหนึ่ง โดยที่องค์ประกอบนี้จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบหนึ่งทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในอีกองค์ประกอบหนึ่ง ซึ่งทักษะคิด 3 องค์ประกอบ มีดังนี้

1. ความรู้สึก (Affective) องค์ประกอบด้านอารมณ์หรือความรู้สึกของทักษะคิด คือ การได้รับการถ่ายทอดการเรียนรู้มาจากพ่อ แม่ ครู หรือกลุ่มของเพื่อน ๆ
2. ความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive) องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของทักษะคิด จะประกอบด้วย การรับรู้ของบุคคล ความคิดเห็น และความเชื่อของบุคคล หมายถึง กระบวนการคิด ซึ่งเน้นไปที่การใช้เหตุผล และตรรกะ องค์ประกอบที่สำคัญของความรู้ ความเข้าใจ คือ ความเชื่อในการประเมินผลหรือความเชื่อที่ถูกประเมินผลไว้แล้วโดยตัวเองประเมิน ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะแสดงออกมาจากความประทับใจในการชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นรู้สึกต่อสิ่งของ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
3. พฤติกรรม (Behavioral) องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของทักษะคิดจะหมายถึง แนวโน้มหรือความตั้งใจ (intention) ของคนที่จะแสดงบางสิ่งบางอย่างหรือที่จะกระทำ (ประพฤติ) บางสิ่งบางอย่างต่อคนใดคนหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เป็นมิตรให้ความอบอุ่น ก้าวร้าว เป็นศัตรู เป็นต้น โดยที่ความตั้งใจนี้อาจจะถูกวัด หรือประเมินออกมาได้จากการพิจารณาองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมของทักษะคิด

Schermerhorn (2000: 76) กล่าวว่า ทักษะคิด ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้าน ความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) คือ ทักษะคิดที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และข้อมูลที่บุคคลคนหนึ่งมี ซึ่งความเชื่อ จะแสดงให้เห็นถึงความคิดของคน หรือสิ่งของ และข้อสรุปที่บุคคลได้มีต่อบุคคลหรือสิ่งของนั้นๆ เช่น งานของฉันทัดความรับผิดชอบ เป็นต้น
2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) คือ ความรู้สึกเฉพาะอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับผลกระทบส่วนบุคคล ซึ่งได้จากสิ่งเร้าหรือสิ่งที่เกิดก่อนทำให้เกิดทัศนคตินั้นๆ เช่น ฉันทไม่ชอบงานของฉันท เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ ความตั้งใจที่จะประพฤติในทางใดทางหนึ่ง โดยมีรากฐานมาจากความรู้สึกเฉพาะเจาะจงของบุคคล หรือทัศนคติของบุคคล เช่น ฉันกำลังไปทำงานของฉัน เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของทัศนคติดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบของทัศนคติแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่

1. ด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) ซึ่งจะได้จากข้อมูลที่สั่งสมประสบการณ์ต่างๆ จนเกิดเป็นความจำ และความเข้าใจ ซึ่งจะสะท้อนให้เป็นถึงความเชื่อ ความคิดเห็นที่จะแสดงออกมา ทางใดทางหนึ่ง ระหว่างทางบวกกับในแง่ทางลบ

2. ด้านความรู้สึก (Affective Component) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความรู้และความเชื่อในสิ่งใดมาแล้ว จะส่งผลต่อสิ่งนั้นและ บุคคลจะแสดงออกเป็นความรู้สึก (Affective) ที่จะแสดงออกมาทางใดทางหนึ่ง ระหว่างทางบวกกับในแง่ทางลบ

3. ด้านการกระทำ (Behavioral Component) กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้ มีความเข้าใจ และมีความรู้สึกในสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว บุคคลก็พร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปที่สอดคล้องในทางบวก หรือทางลบต่อสิ่งนั้น

แนวคิดการตระหนักรู้

แนวความคิดเกี่ยวกับความตระหนัก ความตระหนัก (Awareness) เป็นแนวคิดเชิงจิตวิทยา (Psychological Approach) ผสมผสานกับแนวคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavior Science) โดยมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความตระหนักดังนี้

ความหมายของความตระหนัก

ราชบัณฑิตยสถาน (2545 : 428) ให้ความหมายของคำว่าตระหนักไว้ว่า รู้ประจักษ์ชัด รู้ชัดแจ้ง

กุลวดี ราชภักดี (2545:38) กล่าวถึงความตระหนักว่า หมายถึงภาวะการณ์ที่บุคคลเกิดความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นหรือประสบการณ์จากเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวกับตนเองได้โดยเกิดจากสภาวะจิตที่ยอมรับถึงภาวะการณ์หรือความโน้มเอียงที่จะเลือกพฤติกรรม และปฏิบัติตนเพื่อแสดงต่อปัญหาหรือเหตุการณ์หนึ่งที่ได้ประสบ

เริงชัย คงสงค์ (2547) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความสำนึก ความรู้สึกนึกคิดและความปรารถนาของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยมีเหตุการณ์สภาพแวดล้อมหรือสังคมหรือสิ่งเร้าจากภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนัก

เกษม จันทรแก้ว (2547) กล่าวว่า ความตระหนัก หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งได้ถูกคิด หรือเกิดความรู้สึกว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ภายใต้สภาวะจิตใจที่สามารถ แสดงออกด้วยการพูด การเขียน การอ่านหรืออื่น ๆ โดยอาศัยระยะเวลา ประสบการณ์ หรือสภาพแวดล้อมทาง

สังคม หรือสิ่งเร้าจากภายนอกให้เกิดความรู้สึกจากการสัมผัส การรับรู้ความคิดรวบยอด การเรียนรู้หรือความรู้ส่งผลให้เกิดความตระหนักและนำไปสู่พฤติกรรมที่แสดงออกในสิ่งนั้น

กุลวดี สุธหล้า (2550) กล่าวว่า ความตระหนักหมายถึงการแสดงออกซึ่งความรู้สึก ความเห็น ความสำนึก เป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตนเองได้โดยอาศัย ระยะเวลา เหตุการณ์ประสบการณ์หรือสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยทำให้คนเกิดความตระหนัก

นงลักษณ์ วงศ์ถนอม (2548 : 51) กล่าวถึงความตระหนักว่า หมายถึง ความสำนึกที่บุคคลเคยมี ความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตใจต่อเหตุการณ์หนึ่งที่ได้ประสบ แล้วแสดงความรู้สึกออกมา ทางพฤติกรรม

อนุสรณ์ กาลดิษฐ์ (2548 : 51) กล่าวถึงความตระหนักว่า หมายถึง ความสำนึกซึ่งบุคคลเคยมีการ รับรู้หรือเคยมีความรู้มาก่อน เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นจึงเกิดความสำนึกหรือความตระหนักขึ้น ความ ตระหนักมีความหมายเหมือนกับความสำนึก เป็นสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความคิด ความปรารถนาต่าง ๆ อันเกิดจากความรู้และความสำนึกต่าง ๆ มาแล้ว โดยมีการประเมินค่า และ ตระหนักถึงความสำคัญของตนที่มีต่อสิ่งนี้

ขั้นตอนและกระบวนการเกิดความตระหนัก

Good (1973: 54) กล่าวว่า การเกิดความตระหนักว่าเป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือรับสัมผัสสิ่งเร้าแล้วจะเกิดความรู้เมื่อรับรู้ขั้นต่อไปก็จะเข้าใจสิ่งนั้น คือ เกิดความคิดรวบยอดและนำไปสู่การเรียนรู้ คือ มีความรู้ ในสิ่งนั้นและนำไปสู่การเกิดความตระหนักในที่สุด ซึ่งความรู้และความตระหนักก็จะนำไปสู่การกระทำ หรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้า นั้น ซึ่งในการตระหนักนั้นจะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ (Knowledge) หรือแนวคิดด้านบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างถูกต้อง และต้องมีความรู้ อย่างถ่องแท้ ในแต่ละขั้นตอนการบริหารจัดการความเสี่ยง จึงจะนำไปสู่ขั้นลุ่มลึก ชัดแจ้ง (Interlligibility) แล้วจึงเกิดความตระหนักในที่สุด องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความตระหนัก เบรกเลอร์ (1986: 45) ได้กล่าวเอาไว้ว่า ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า การสัมผัส การรับรู้ ความคิด รวบยอด การเรียนรู้ ความตระหนัก พฤติกรรม ความรู้ (Knowledge) เจตคติ (Attitude) ความลุ่มลึก ชัดแจ้ง (Intelligibility) ความตระหนัก (Awareness) อันได้แก่ บุคคล สถานการณ์กลุ่มสังคม และสิ่งต่าง ๆ ที่โน้มเอียง หรือที่จะตอบสนองในทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์

องค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดความ ตระหนักมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) จะเริ่มต้นจากระดับง่ายและมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ
2. อารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติค่านิยม ความตระหนักชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดีเป็นองค์ประกอบในการประเมินสิ่งเร้าต่าง ๆ
3. พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการแสดงออกทั้งทางวาจา กิริยา ท่าทาง ที่มีต่อสิ่งเร้า หรือแนวโน้มที่บุคคลจะกระทำ

ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนัก บัณฑิต จุฬาศัย (2528) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของแต่ละบุคคลไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. ประสบการณ์การรับรู้ที่เพิ่มขึ้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทั้งในอดีตที่ผ่านมาและในชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องราวใด ๆ ขึ้นอยู่กับความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ประสบการณ์ที่ได้พบเห็นจะมี ผลกระทบโดยตรง ทำให้เกิดความรับรู้ในระดับต่าง ๆ

2. ความใส่ใจและการให้คุณค่าในเรื่องที่จะรับรู้ซึ่งแปรเปลี่ยนได้หลายระดับ ตั้งแต่ความจำเป็น ความต้องการ ความคาดหวัง ความสนใจ และอารมณ์

3. ลักษณะรูปแบบของเรื่องที่จะรับรู้ นอกจากการรับรู้ของบุคคลจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ความ เอาใจใส่ และการให้คุณค่าในเรื่องที่จะรับรู้และยังขึ้นอยู่กับรูปแบบของสิ่งหรือเรื่องที่จะรับรู้ เนื่องจากความตระหนักของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของบุคคลนั้น ๆ

ทฤษฎีประสบการณ์จิต (2534: 22 – 23) ได้สรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนัก ไว้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักคือ

1. ประสบการณ์ที่มีต่อการรับรู้

2. ความเคยชินต่อสภาพแวดล้อม จะมีผลทำให้บุคคลตระหนักหรือไม่ตระหนักต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

3. การเอาใจใส่และการให้คุณค่า ถ้ามนุษย์ใส่ใจในเรื่องใดมากก็จะมี ความตระหนักในเรื่องนั้นมากขึ้น

4. ลักษณะและรูปแบบของสิ่งเร้า ถ้าสิ่งเร้านั้นสามารถทำให้ผู้พบเห็นเกิดความสนใจยอม ทำให้ผู้พบเห็นเกิดการรับรู้และการตระหนักมากขึ้น

5. ระยะเวลาและความถี่ในการรับรู้ถ้ามนุษย์ได้รับการรับรู้บ่อยครั้งหรือนานเท่าไรจะทำให้มีโอกาสเกิดความตระหนักมากขึ้นเท่านั้น จากความหมายของความตระหนัก และปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักที่ได้กล่าวข้างต้น

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน/แนวคิดการพัฒนาผู้สอน และผู้เรียน

แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร (มารุต พัฒนาผล, ออนไลน์, 2562) กล่าวว่าสาระสำคัญของหลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งหมดที่สถานศึกษา วางแผนและจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรมีความสำคัญหลายประการ เช่น มีอิทธิพลต่อความมั่นคงของ สังคมและประเทศชาติเป็นหลักหรือหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นกรอบการกำหนดนโยบายทางการศึกษา เป็นเครื่องชี้แนะจุดมุ่งหมาย สาระ และแนวทางการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลช่วยทำให้ผู้เรียนทราบเป้าหมาย และแนวทางการเรียน หลักการของ ไทเลอร์ เป็นหลักการพัฒนาหลักสูตรที่ช่วยทำให้นักพัฒนา หลักสูตร ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ การพัฒนาหลักสูตรเชิงระบบ คือ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์กัน และมีความเป็นพลวัต ประกอบด้วย ระบบหลัก 3 ระบบ ได้แก่

1. ระบบการร่างหลักสูตร
2. ระบบการบริหารหลักสูตร
3. ระบบการประเมินหลักสูตร

การพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตร มีแนวคิดหลักที่สำคัญคือ การออกแบบ และพัฒนาหลักสูตรให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและความต้องการ ของสังคมได้มากที่สุด

ความหมายของหลักสูตร หลักสูตร (Curriculum) เป็นคำที่มีความหมายอย่างหลากหลาย ตามมุมมองของนักวิชาการด้านหลักสูตรและบริบทของการใช้ แหล่งที่มาของคำว่า หลักสูตร Bobbitt ศาสตราจารย์ทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยชิคาโก ได้เขียนหนังสือชื่อ “The Curriculum” ในปี ค.ศ.1918 หรือประมาณปี พ.ศ.2461 Bobbitt มีมุมมองทางการศึกษาอย่างน่าสนใจว่า การศึกษา เป็นไปเพื่อความสามารถ ในการดำรงชีวิต (Bobbitt. 1918: 1) และได้ระบุว่าคำว่า “Curriculum” มีที่มาจาก ภาษาลาตินว่า Race-course หรือ “The Race” หมายถึง ชุดกิจกรรมที่กำหนดไว้ ให้ ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ (Bobbitt. 1918: 42) เมื่อก้าวถึงหลักสูตรในมุมมอง โดยทั่วไปของบุคคลส่วนใหญ่จะหมายถึง สิ่งที่เป็นเอกสารต่างๆ เช่น เอกสารหลักสูตร หนังสือ ตำรา คู่มือการสอน เป็นต้น ส่วนมุมมองของนักวิชาการด้านหลักสูตรจะหมายถึงความรวมถึงประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดให้กับผู้เรียนและผลการเรียนรู้ (Wiles. 2009: 2, Wiles and Bondi. 2011: 1) การให้นิยาม ความหมายของหลักสูตรขึ้นอยู่กับความเชื่อในเชิงปรัชญา ของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง หรือชุมชนก็ตาม ด้วยเหตุนี้การนิยามคำว่าหลักสูตรจึงมีความหลากหลาย ดังนี้ (Oliva. 2009: 3)

1. หลักสูตรคือสิ่งที่ได้สอนในโรงเรียน
2. หลักสูตรคือรายวิชา
3. หลักสูตรคือเนื้อหาสาระ
4. หลักสูตรคือโปรแกรมการศึกษา
5. หลักสูตรคือชุดของวัสดุอุปกรณ์
6. หลักสูตรคือลำดับรายวิชา
7. หลักสูตรคือกลุ่มของวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติ แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร
8. หลักสูตรคือรายวิชาที่ศึกษา
9. หลักสูตรคือทุกสิ่งทุกอย่างที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียน
10. หลักสูตรคือสิ่งที่โรงเรียนกำหนดให้สอนทั้งในและนอกโรงเรียน
11. หลักสูตรคือทุกสิ่งทุกอย่างที่วางแผนโดยบุคลากรของโรงเรียน
12. หลักสูตรคือชุดของประสบการณ์ในโรงเรียนซึ่งจัดขึ้นเพื่อผู้เรียน
13. หลักสูตรคือประสบการณ์ที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับ

ความหมายของหลักสูตรจากการให้ความหมายของนักวิชาการต่างๆ ได้ แก่ Bobbitt. 1918, Tyler. 1949, Taba. 1962, Henson. 2001, Armstrong. 2003, Oliva. 2009, Wiles. 2009, Wiles and Bondi. 2011 สามารถสังเคราะห์ได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือความรู้ต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดการ เรียนการสอนให้กับผู้เรียน

2. หลักสูตร คือ แผนการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจัดไว้ อย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน

3. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่สถานศึกษา จัดให้กับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตามสำหรับผู้เขียนเองนั้น หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ ทางการศึกษาทั้งหมดที่สถานศึกษาวางแผนและจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ความสำคัญของหลักสูตร หลักสูตรมีความสำคัญหลายประการทั้งต่อสังคมและประเทศชาติ บุคลากรทางการศึกษา ผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรมีความสำคัญ ต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพของประชากรในอนาคต ว่าควรมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร

2. หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในฐานะที่เป็นหลัก หรือหัวใจของการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตร ได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษา เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล การบริหารจัดการ การประกันคุณภาพที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เป็น แนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าประสงค์ ของหลักสูตร

3. หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้บริหารการศึกษาในฐานะที่เป็น กรอบการกำหนดนโยบายทางการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการส่งเสริมและควบคุมคุณภาพการศึกษา

4. หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้สอนในฐานะที่เป็นเครื่องมือชี้แนะ แนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตรจะทำให้ผู้สอน ทราบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ แนวทางการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผล ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร นอกจากนี้หลักสูตรยังช่วยทำให้ผู้สอนตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อผู้เรียนในการที่จะส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

5. หลักสูตรมีความสำคัญที่มีต่อผู้เรียนและผู้ปกครอง ในฐานะ ที่ช่วยทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้ารับการศึกษา เช่น เนื้อหาสาระ ระยะเวลา ความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เมื่อสำเร็จการศึกษา เป็นต้น อีกทั้งยังช่วยในการวางแผนการเรียนตลอดหลักสูตรและการศึกษาต่อได้อย่าง เป็นระบบ

6. หลักสูตรมีความสำคัญต่อชุมชนในฐานะที่เป็นเครื่องมือ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชน ให้มีคุณลักษณะ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งแต่ละชุมชนอาจมีความต้องการที่แตกต่างกัน

แนวคิดหลักการพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตร การพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตรใดๆ จะใช้แนวคิดและหลักการพื้นฐาน ของการพัฒนาหลักสูตรดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น โดยที่การพัฒนา นวัตกรรม หลักสูตรจะให้ความสำคัญกับการออกแบบหลักสูตรให้สามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนได้ดีที่สุดในขณะเดียวกันก็ยังสามารถตอบสนองความต้องการของ สังคมได้ด้วย โดยที่การพัฒนา นวัตกรรมการหลักสูตรมีแนวคิดและหลักการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. นวัตกรรมการหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรประเภท และระดับการศึกษาใดๆ ควรตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย ทั้งด้านความถนัด ความสนใจ ระดับ ความสามารถ ตลอดจนข้อจำกัดส่วนบุคคล
2. นวัตกรรมการหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะต้องมีความแตกต่างจาก หลักสูตรเดิมที่มีหรือใช้อยู่ ในปัจจุบัน ความแตกต่างดังกล่าวเป็นที่ต้องการของผู้เรียน เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม หรือ ประเทศชาติ
3. นวัตกรรมการหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะต้องมีความสอดคล้องกับ สภาพบริบททางภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ตามหลัก “ภูมิสังคม”
4. นวัตกรรมการหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นควรตอบสนองความต้องการ ทรัพยากรบุคคลที่มี คุณภาพของสังคมและประเทศชาติ
5. นวัตกรรมการหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ควรทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุ จุดมุ่งหมายของ หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรหลักสูตร (Curriculum Resources) อย่างประหยัด คุ่มค่า 24 แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร
6. การพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตรจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยใช้การวิจัยและ พัฒนา (Research and Development) เป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตร
7. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาช่วยออกแบบ นวัตกรรมการหลักสูตร เพื่อช่วยเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีที่เป็นปัจจุบัน
8. การพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตรใดๆ ข้อมูลด้านต่าง ๆ จากผู้เรียน นั้น เป็นหัวใจสำคัญ สำหรับการออกแบบหลักสูตรในทุกๆ หลักสูตร ดังนั้นจึงต้อง วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็น Supply Side ให้ ชัดเจนในขั้นตอนการออกแบบนวัตกรรมการหลักสูตร
9. นวัตกรรมการหลักสูตรจะมีคุณลักษณะของความเป็นนวัตกรรม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปความเป็นนวัตกรรมจะลดลง ทำให้ต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร (Curriculum Change) อย่างต่อเนื่อง

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริง

สิทธิพร เอี่ยมเสน (ออนไลน์, 2562) กล่าวว่า มนุษย์จะมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และหลายครั้งของการเรียนรู้เหล่านั้นเกิดจากความไม่ได้ตั้งใจ และเกิดขึ้นภายนอกสถาบันการศึกษา นั่นก็ขึ้นอยู่กับว่า มนุษย์คนนั้นเห็นว่า การเรียนรู้สิ่งใดมีประโยชน์และมีคุณค่า และการมีคุณค่าของการเรียนรู้จะขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคน กลุ่มคน เวลา และสถานการณ์ในการนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ไปใช้ทั้งหมดทั้งสิ้น คือ กระบวนการของการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษาเรียนรู้นั้นขึ้นอยู่กับบุคคล บางคนเรียนรู้เพื่อมีชีวิตรอด (Survive) บางคนเรียนรู้เพื่อให้มีชีวิตที่เจริญก้าวหน้าขึ้น (Thrive) แต่ก็น่าเสียดายที่ว่า โอกาสที่คนจะเรียนรู้และรับประสบการณ์ในการเรียนรู้นั้นไม่เพียงพอ และไม่เท่าเทียมกัน (Gordon & Rebell, 2007) หลักสูตรจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร

การจัดการการเรียนรู้ในระบบการศึกษาในทุกวันนี้ ขึ้นอยู่กับว่า มีอะไรที่เป็นความรู้ อยู่บ้าง สิ่งนั้นก็ถูกถ่ายทอดไปยังผู้เรียน ในหลักสูตรที่เน้นตัวเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง (Subject-Centered Curriculum) จะมุ่งเน้นความรู้เฉพาะทางที่อยู่ในเนื้อหาทางวิชาการของวิชานั้น ๆ แต่เราในฐานะนักการศึกษา ต้องจดจำไว้เสมอว่า การศึกษามีใช่เป็นเพียงแค่กระบวนการเผยแพร่สาระความรู้ ที่มีอยู่เท่านั้น แต่กระบวนการทางการศึกษาที่ดีต้องเน้นให้ผู้เรียนได้นำสาระทางวิชาการที่ได้เรียนรู้นั้น ไปเพื่อได้รับการพัฒนาและนำไปแสวงหาหรือเพื่อการค้นพบความรู้ใหม่ (Wraga, 2009) การปรับเปลี่ยนมุมมองในสิ่งที่เรียกว่า ความรู้ (Knowledge) และ มาตรฐานและข้อบังคับ (Standards and Regulations) รวมถึงการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความรู้อย่างกว้างขวาง การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชาชนเป็นอีกสาเหตุที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมโลก และเศรษฐกิจโลกขึ้น การกระจายค่านิยม และความก้าวหน้าของความเป็นประชาธิปไตย ล้วนเป็นประเด็นที่ต้องเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้เห็นชัดเจนว่า การศึกษานั้นมิใช่มีกรอบจำกัด เพียงแค่คำว่า “โรงเรียน” เท่านั้น แต่ค่านิยมและความเชื่อที่ว่าโรงเรียนคือสถานที่ที่สร้างสรรค์การเรียนรู้ และเพื่อให้ “โรงเรียน” เป็นสถานที่ที่ให้การศึกษและเป็นแหล่งการเรียนรู้กับคนให้มากที่สุด ครอบคลุมสิ่งซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลักสูตรเป็นเสมือนเข็มทิศในการเปลี่ยนแปลงชีวิตผู้คน และเป็นสิ่งที่กำหนดและสะท้อนกลับแนวความคิดการเรียนรู้ รวมถึงกิจกรรมทางการศึกษาให้กับผู้เรียน (Sowell, 2000)

จึงจำเป็นที่โรงเรียนต้องพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในอดีตหลักสูตรทางการศึกษาและการเรียนรู้ เป็นเพียงกระบวนการถ่ายทอดทัศนคติ ความรู้ และทักษะ จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าและมีการศึกษาสูงกว่า ไปสู่คนที่มีประสบการณ์และการศึกษาที่ต่ำกว่า เท่านั้น ประกอบกับโดยทั่วไปแล้ว สังคมตระหนักและให้ความสำคัญว่า โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาของสังคมเพียงแห่งเดียวที่ให้โอกาสทางการเรียนรู้กับบุคคลในชาติ ทั้งที่การศึกษาเรียนรู้อาจเกิดขึ้นจากภายนอกห้องเรียนและอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้นทฤษฎีการจัดการศึกษาจึงมิได้มุ่งเพียงแค่วิทยาศาสตร์เกี่ยวกับในระบบโรงเรียน หากแต่ต้องรวมถึงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกับสมาชิกโดยรวมของสังคม (Gordon & Rebell, 2007) การกำหนดหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงหลักการศึกษาคือพื้นฐานที่ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต และในทุกสถานการณ์ที่คนมีชีวิตอยู่ร่วม

หลักปรัชญาที่ควรคำนึงในการกำหนดหลักสูตร

ในการร่างหลักสูตรการเรียนการสอน ควรต้องคำนึงถึงปรัชญาของโลก ของประเทศ และค่านิยมต่างๆ ความต้องการของสังคม และเป้าหมายของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ปรัชญาของโลก (World Philosophy) ที่เป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา (Webb, Metha & Jordan, 2003) ได้แก่

1. Ontology (Metaphysics) : การเรียนรู้ของจริงต่างๆ ที่อยู่ในโลกและสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

2. Epistemology : การเรียนรู้ศาสตร์ต่าง ๆ

3. Axiology: การเรียนรู้ในเรื่องของความดี ความสวยงาม ค่านิยม โดยมาผสมผสานกับ Educational Domains เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ อันได้แก่

3.1 Cognitive Domain : มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทางด้านความรู้ และสติปัญญา

3.2 Affective Domain : มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดี เกิดความรักในสิ่งที่ได้เรียนรู้และการเรียนรู้

3.3 Psychomotor Domain : มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะ ความเชี่ยวชาญในสิ่งที่ได้เรียนรู้

หากเราลองเปรียบเทียบกับองค์ 4 ของการศึกษาไทย กล่าวคือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา ทัศนศึกษา และพลศึกษา เราก็เห็นได้ว่ามีพื้นฐานที่ไม่ต่างกัน ซึ่งก็เป็นที่มาของหลักสูตรปัจจุบันที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นข้อสำคัญในการกำหนดหลักสูตร คือ ต้องคำนึงถึงการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและเตรียมตัวผู้เรียนที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ นอกโรงเรียนได้อย่างมีความสุข เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม Dewey (1916) เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์นอกโรงเรียน โดย Dewey ได้ระบุว่า การศึกษาแบ่งได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือ การศึกษาที่ตั้งใจให้เกิดการเรียนรู้ (Deliberate Education) และการศึกษาที่เกิดจากสถานการณ์หรือเรียนรู้จากสิ่งอื่นๆ (Incidental Education) นักการศึกษามักจะมุ่งเน้นการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองเพียงการศึกษาประเภทแรก และลืมนึกถึงการเตรียมผู้เรียนในการที่จะต้องพบกับสถานการณ์ที่จะต้องเผชิญและเรียนรู้กับการศึกษาประเภทที่สอง หลักสูตรแม้จะจัดไว้สำหรับนักเรียนในระบบโรงเรียน แต่ก็ต้องเปิดกว้างเพื่อให้เกิดการเรียนรู้นอกชั้นเรียนหรือนอกโรงเรียน เพราะได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้นมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระบบโรงเรียนของผู้เรียน (Anyon, 2005; Barton, 2003; Gordon, Bridgall & Meroe, 2005) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งส่วนหนึ่งมีผลมาจากการเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ไม่หยุดนิ่ง หลักสูตรและผู้ที่ได้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตร ในการกำหนดมาตรฐานของหลักสูตร และกำหนดตัวมาตรฐานต่างๆ เพื่อพัฒนาระบบการศึกษา จึงควรได้รับการปฏิรูป หากโรงเรียนและบุคคลที่กำหนดกลไกทางการศึกษาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการเรียนรู้แล้ว การเรียนรู้อีกทั้งห่างระบบโรงเรียนไปไกล (Collins & Halverson, 2009) การขยายตัวของแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ควรได้รับการคำนึงถึงในการกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้อื่นในระบบโรงเรียน เป็นต้นว่า การจัดการเรียนที่บ้าน (Home

Schooling) การเรียนรู้ ณ ที่ทำงาน (Workplace Learning) การศึกษาทางไกล (Distance Learning) ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Centers) โทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Educational TV) Video และ Software ต่างๆ รวมถึง Websites ใน Internet สิ่งเหล่านี้มันบอกได้ถึง วิธีการและกระบวนการยุคใหม่แห่งการเรียนรู้และระบบใหม่ของการศึกษา (Collins & Halverson, 2009)

การขยายขอบเขตของหลักสูตรการจัดการจัดการการเรียนรู้ ควรต้องคำนึงสำหรับผู้รับผิดชอบในการออกแบบและกำหนดหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง ความรับผิดชอบ (Responsibility) ในการจัดการการศึกษา และ ความคาดหวัง (Expectations) ที่ต้องได้รับการพัฒนาจนไปถึงระดับปัจเจกบุคคล เนื้อหาสาระ (Content) รวมถึงกระบวนการฝึกฝน ความมีวินัยในการเรียน และ การเรียนรู้ที่ว่าจะต้องเรียนอย่างไร วิธีสอน (Pedagogy) ที่จะต้องพัฒนาจากการฝึกฝน จนมีความรู้ความสามารถและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นและสิ่งรอบตัว และสถานที่

นักการศึกษาต่างเข้าใจดีว่า หลักสูตรที่ดีนั้น เกิดจากกระบวนการที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องของการคิด การวิจัย และการประเมินจากผลสะท้อนกลับของการนำหลักสูตรไปใช้ (Tyler, 1949) ดังนั้น การที่จะได้มาซึ่งผลของความคิดที่ครอบคลุม การวิจัยที่เชื่อถือและยืนยันได้ และผลสะท้อนกลับของการใช้หลักสูตร จึงต้องเกิดจากบุคคลที่หลากหลาย แต่ละบุคคลจากแต่ละฝ่ายจะมีแง่คิด มุมมอง และความตั้งใจ รวมถึงเป้าหมายในการพัฒนาคนผ่านกระบวนการของการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม การร่างและ การออกแบบหลักสูตร รวมถึงการพิจารณายอมรับในหลักสูตรไม่สามารถจำกัดอยู่เพียงแค่แวดวงของครู ผู้บริหารการศึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรเท่านั้น การตัดสินใจในการกำหนดหลักสูตร จะเกิดขึ้นภายใต้บริบทที่เป็นปัจจุบันของชุมชน จังหวัด ภาค หรือประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น (Webb, Metha & Jordan, 2003) หลักสูตรที่ดี และเป็นที่ยอมรับของสถานที่หนึ่ง ก็ไม่ได้หมายความว่าใช้ได้ดีและเกิดสัมฤทธิ์ผลที่ดีกับอีกสถานที่หนึ่ง หรือที่เดียวกัน แต่ในเวลาที่แตกต่างกันหรือใช้กับผู้เรียนต่างกลุ่มกัน

วัตถุประสงค์ วิธีการ ความแข็งแกร่งและความสำเร็จของหลักสูตร ควรที่จะได้รับอิทธิพลมาจากบุคคลในหลากหลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในสายการเมืองการปกครอง สายสังคมศาสตร์ สายเศรษฐศาสตร์ นักการศึกษาเอง หรือแม้กระทั่งบุคคลในสายการศาสนาก็ตาม (Tietelbaum, 1998) ผู้กำหนดหรือผู้ใช้หลักสูตรควรต้องได้รับคำปรึกษาทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม และทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากบุคคลตั้งแต่ ผู้ปกครอง กลุ่มชมรมหรือสมาคมในชุมชน คุรุคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ข้าราชการทางการศึกษาของอำเภอและจังหวัด คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายงานการศึกษาต่างๆ รัฐบาลของชาติ องค์กรอาชีพต่างๆ ตลอดจนเป้าหมายและมาตรฐานของบุคคลที่พึงประสงค์ในระดับชาติ ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากการที่บริษัทเอกชนหลายบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เข้าร่วมร่างและกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย บริษัทเหล่านี้จะเป็นผู้ระบุถึงศักยภาพ ความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำงาน ที่ทางบริษัทต้องการ และมหาวิทยาลัยก็จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามความต้องการ ส่งนักศึกษาเข้าเรียนรู้งาน และฝึกงานในบริษัทเหล่านั้น เมื่อสำเร็จการศึกษา นักศึกษาก็จะมีทักษะตรงตามที่บริษัทต้องการ และพร้อมเข้าทำงานในบริษัทเหล่านั้นได้เลย โดยที่บริษัทก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมพนักงาน

การกำหนดหลักสูตรที่ดี ก็จะเป็นเสมือนแสงไฟที่ส่องทางไปสู่ความสำเร็จของบุคคลที่เดินตามแสงไฟที่ส่องนำทางนี้ แสงไฟจึงต้องส่องแสงไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาคน มิใช่ส่องไปแบบ

ไร้ทิศทาง อย่างไรก็ตาม หลักสูตรต้องเป็นที่เข้าใจได้ (Comprehensiveness) สำหรับผู้ใช้หลักสูตร ต้องมีความเป็นเหตุเป็นผล (Cogency) มีความเกี่ยวเนื่องเกี่ยวพัน (Coherency) และมีความกลมกลืน (Consonance) ทั้งในส่วนของวิชาเดียวกันที่สอนในชั้นที่ต่างระดับกัน ที่เรียกว่า การกลมกลืนและเกี่ยวพันในแนวตั้ง และในส่วนของวิชาที่ต่างกัน แต่สอนในระดับเดียวกัน คือในแนวนอน รวมถึงความเกี่ยวพันกับโครงสร้างและความต้องการของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์ของการเรียนรู้อย่างแท้จริงในชีวิตประจำวัน

แนวคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้

รู้จักตัวช่วย “การจัดการความรู้” และ “ความรู้” หัวข้อแรกทำให้รู้จักการจัดการความรู้ ในมุมมองหนึ่งว่า การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ องค์กรปรับตัวเข้ากับโลกยุคปัจจุบันและโลกของการทำงานที่เปลี่ยนไป แก้ปัญหาเดิมๆ ในการทำงาน ช่วย ให้องค์กรก้าวหน้าสู่ระดับโลก มีความเป็นเลิศ และองค์กรภาคประชาการสามารถตอบสนองพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2546 รวมทั้งตัวชี้วัด PMQA ของ ก.พ.ร. ด้วย มุมมองอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดการความรู้

1. การจัดการความรู้คือ การบริหารจัดการเพื่อให้ “คน” ที่ต้องการใช้ความรู้ ได้รับ “ความรู้” ที่ต้องการใช้ ใน “เวลา” ที่ต้องการ (Right Knowledge, Right People, Right Time) (American Promotion and Quality Center, APQC)

2. การจัดการความรู้คือ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในส่วนราชการซึ่งกระจัดกระจาย อยู่ในตัว บุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้ เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด (ก.พ.ร.)

3. การจัดการความรู้คือ เครื่องมือที่ใช้ในการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 4 ประการไปพร้อมๆ กัน ได้แก่

3.1 บรรลุเป้าหมายของงาน

3.2 บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน

3.3 บรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กร ไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และ

3.4 บรรลุความเป็นชุมชน เป็นหมู่คณะ มีความเอื้ออาทรระหว่างกัน ในที่ทำงาน การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ดำเนินการร่วมกันโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นกว่าเดิม (วิจารณ์ พานิช, 2546)

4. กิจกรรมที่ถือว่า เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้ได้แก่ (วิจารณ์ พานิช, 2546)

4.1 การพัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า ปัญหาที่พบบ่อย และแนวทางแก้ปัญหา

4.2 กำหนดผู้เชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งที่เป็นคนภายในองค์กร ทำตารางรายชื่อและ

วิธีติดต่อ

4.3 ดึงเอาความรู้ออกมาจากผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้และกระจายความรู้ให้แก่ผู้อื่น

4.4 จัดทำโครงสร้างความรู้เพื่อให้ข้อมูลเป็นระบบ เข้าถึงง่าย และนำไปใช้ได้ง่าย

4.5 จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็น โดยอาจเป็นการประชุมตามปกติ หรือผ่านการสื่อสารทางไกลรูปแบบต่าง ๆ

4.6 จัดกระบวนการกลุ่มให้คนจากต่างพื้นที่ได้ท างานแก้ปัญหาาร่วมกัน และผลัดกันทำหน้าที่ผู้จัดการ ความรู้

4.7 ค้นหาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษในความรู้และทักษะที่เป็นหัวใจของความสำเร็จของ องค์กร และหาทางให้ได้อยู่ในองค์กรไปนานๆ

4.8 ออกแบบการฝึกอบรมและกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคนในรูปแบบต่างๆ เพื่อประเมินและพัฒนา ความรู้ของแต่ละคนในองค์กร

4.9 ส่งเสริม ให้รางวัล หรือยกย่อง ปฏิบัติการที่นำไปสู่การแบ่งปันข้อมูลและดำเนินการเพื่อป้องกัน ไม่ให้มีการปิดบังข้อมูล

4.10 สร้างเครื่องอำนวยความสะดวกในการค้นหาและประยุกต์ใช้ความรู้

4.11 วัด “ต้นทุนทางปัญญา” เพื่อหาทางจัดการความรู้ให้ดีขึ้น

4.12 ทำความเข้าใจแนวโน้มของลูกค้ำ โดยศึกษาข้อมูลจากจุดให้บริการเกี่ยวกับความต้องการความพึงพอใจ และรสนิยมของลูกค้ำ จุดหมายปลายทางของการจัดการความรู้ไม่ใช่ความเป็นเลิศของการจัดการความรู้ เช่น การมีคลัง ความรู้ที่ทันสมัยครบถ้วน การมีวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรอย่างทั่วถึง ฯลฯ ความเป็นเลิศของการจัดการความรู้เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ แต่ไม่ใช่จุดประสงค์ของการจัดการความรู้ องค์กรต่างๆ ดำเนินการจัดการความรู้เพื่อสิ่งต่อไปนี้ (เรียงลำดับตามจำนวนผู้เห็นด้วยจาก มากไปน้อย) 1. ยกกระดับคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการ 2. ผลักดันให้เกิดการสร้างนวัตกรรม 3. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน 4. ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากร 5. เรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดีขึ้นและเร็วขึ้น

เป้าหมายของการจัดการความรู้ มี 3 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาคน ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร ให้มีสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ สูงขึ้น ปฏิบัติงานได้ดีขึ้น โดยที่บุคลากรระดับต้น ระดับกลางจะได้ประโยชน์มากที่สุด

2. การพัฒนางาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เช่น ผิดพลาดน้อยลง รวดเร็วขึ้น มีประสิทธิผล เช่น ลดต้นทุน ผลผลิตสูงขึ้น เกิดนวัตกรรม

3. การพัฒนาองค์กร ทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์/ยุทธศาสตร์ มีศักยภาพใน การแข่งขันสูง สามารถเติบโตก้าวหน้าอย่างยั่งยืน การจัดการความรู้จะต้องทำอะไรบ้าง และทำอย่างไร เรื่องนี้จะเข้าใจได้ดีขึ้นถ้ารู้ว่าความรู้คืออะไร เสียก่อน มีหลายความเห็น หลายมุมมองเกี่ยวกับความรู้

วิจารณ์ พานิช, 2548 กล่าวไว้น่าคิด หลังจากการไปร่วมสัมมนา “นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข” โดยได้ฟังการบรรยายของ ศ. นพ. ประเวศ วะสี ดีความ “การเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข” ทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องการจัดการความรู้อย่างลึกซึ้งมาก จึงขอนำมาเล่าสู่กันฟัง ท่านบอกว่าการพัฒนาชุมชนต้องมี 4 องค์ประกอบ

1. ชุมชน หมายถึงการอยู่ร่วมกัน ความเป็นชุมชนมีเป้าหมายที่การอยู่ร่วมกัน

2. เป็นสุข หมายถึงความเป็นทั้งหมด ความเป็นปรกติ สมดุล บูรณาการของปัจจัยต่าง ๆ อย่างน้อย 8 ด้าน ได้แก่ ชีวิต สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศาสนธรรม ครอบครัว และชุมชน

3. การเรียนรู้ หมายถึงการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนนั้น ๆ ผ่านการปฏิบัติ

4. การสร้างเสริม หมายถึงการเข้าไปเอื้ออำนวย ส่งเสริม เสริมพลัง (Empower) ไม่ใช่เข้าไปสอนหรือถ่ายทอดความรู้

ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือหัวใจของการจัดการความรู้ในทุกบริบท ไม่ใช่แค่การจัดการความรู้ของชาวบ้านหรือของชุมชน ในเรื่องการจัดการความรู้ การเรียนรู้สำคัญกว่าตัวความรู้ เพราะถ้าไม่ระวัง ตัวความรู้จะเป็นความรู้ที่หยุดนิ่งตายตัว การเรียนรู้จะมีลักษณะ “คืนได้” คือมีชีวิต เป็นพลวัต การเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการเรียนรู้ร่วมกัน เป็น Collective Learning และเป็นการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ (Interaction Learning Through Action)

อ.บดินทร์ วิจารณ์ เป็นบุคคลหนึ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งในด้าน การจัดการความรู้ (Knowledge Management - KM) และองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ได้กล่าวไว้เมื่อคราวสัมมนาวิชาการ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2548 ณ ห้องประชุม 2 อาคาร HS05 คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าการจัดการความรู้ (KM) สิ่งสำคัญมันอยู่ที่ การลงมือปฏิบัติให้ได้ ใช้ภาษาเดียวกัน สื่อความหมายกันให้ได้ การเรียนรู้ของบุคคลหัวใจสำคัญอยู่ที่ เราจะได้เรียนรู้จากการสอนคนอื่น (Learning from Teaching) และ สิ่งที่สำคัญของการจัดการความรู้ ก็คือ เรื่องของคน การพัฒนาคน คนพัฒนาตนเอง การวางแผนทำงาน การจัดลำดับความสำคัญของงาน ขององค์กร

การจัดการความรู้ หรือ Knowledge Management เป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นจากการค้นพบว่าองค์กรต้องสูญเสียความรู้ไปพร้อมๆ กับการที่บุคลากรลาออกหรือเกษียณ อายุราชการ อันส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจากแนวคิดที่มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้มากแต่เพียงอย่างเดียวจึงเปลี่ยนไป และมีคำถามต่อไปว่าจะทำอย่างไรให้องค์กรได้เรียนรู้ด้วย ดังนั้น การบริหารจัดการความรู้จึงสัมพันธ์กับเรื่อง

องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นอย่างยิ่ง หากองค์กรจะพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ก็จำเป็นจะต้องบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ได้จริงและต่อเนื่อง หากองค์กรใดมีการจัดการความรู้โดยไม่มีโครงสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในองค์กร ก็นับเป็นการลงทุนที่สูญเปล่าได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการความรู้ มีความซับซ้อนมากกว่าการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกอบรม เพราะเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการต่อภายหลังจากที่บุคลากรมีความรู้ความชำนาญแล้ว องค์กรจะ ทำอย่างไรให้บุคลากรเหล่านั้นยินดีถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น และในขั้นตอนสุดท้าย องค์กรจะต้องหาเทคนิคการจัดเก็บความรู้เฉพาะไว้กับองค์กรอย่างมีระบบเพื่อที่จะนำออกมาใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ บริษัทยักษ์ใหญ่หลายแห่งในสหรัฐอเมริกายังคงแข่งขันกันหาวิธีบริหารจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อให้อยู่ในโลกของการแข่งขันได้สำหรับประเทศไทยนั้นคงเป็นเรื่องท้าทาย สำหรับผู้บริหารที่จะหายุทธวิธีในการดึงความรู้ออกมาจากตัวบุคคล และการกระตุ้นให้บุคลากร

ถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมงาน ซึ่งการถ่ายทอดความรู้บางประเภทนั้น การฝึกอบรมอาจจะไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุด อุปสรรคที่มีกบอยู่เสมอของการบริหารจัดการความรู้คือพฤติกรรม "การหวงความรู้" และวัฒนธรรม "การไม่ยอมรับในตัวบุคคล" หากองค์กรสามารถกำจัดจุดอ่อนทั้งสองอย่างนี้ได้การบริหารจัดการความรู้ก็มีใช้เรื่องยากจนเกินไป สืบเนื่องจากการปฏิรูประบบราชการครั้งสำคัญที่ผ่านมาเมื่อเดือนตุลาคม 2545 ได้มีการวางกรอบแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินไว้อย่างชัดเจน ซึ่งรวมถึงการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เป็นเรื่องของการกำหนดขอบเขต แบบแผน วิธีปฏิบัติ โดยเฉพาะมาตรา 11 ได้กำหนดเป็นหลักการว่าส่วนราชการต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งสร้างความมีส่วนร่วมในหมู่ราชการให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

นวัตกรรมการเรียนรู้

ความหมายของนวัตกรรม

คำว่า “นวัตกรรม” มาจากภาษาบาลีสันสกฤต คือ นว (ใหม่) + อตต (ตัวเอง) + กรม (การกระทำ) จึงสามารถแปลได้ว่า การกระทำที่ใหม่ของตนเอง หรือ การกระทำของตนเองที่ใหม่ ในด้านการศึกษา มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของคำว่านวัตกรรม ไว้ดังนี้

โรเจอร์ (Rogers, 2003. 12) ให้ความหมายของคำว่า “นวัตกรรม” (Innovation) ในหนังสือ Diffusion of Innovations สามารถสรุปได้ว่านวัตกรรม คือ ความคิด การกระทำ หรือวัตถุใหม่ๆ ที่รับรู้ว่าเป็นสิ่งใหม่ อาจรับรู้ด้วยตัวบุคคลแต่ละคนหรือหน่วยอื่นๆ ของการยอมรับในสังคม นอกจากนี้ Rogers ยังอธิบายถึงการพิจารณาว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นนวัตกรรม จะขึ้นอยู่กับความรู้ของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับเขา ฉะนั้นนวัตกรรมของสังคมใดสังคมหนึ่งอาจไม่ใช่ นวัตกรรมของสังคมอื่นก็ได้ ดังนั้นความใหม่ของนวัตกรรมมี 3 ลักษณะ ได้แก่

1. สิ่งใหม่ที่ไม่มีใครทำมาก่อน
2. สิ่งใหม่ที่เคยทำมาแล้วและถูกลืมเลิกไป และถูกรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่เพราะเหมาะสม
3. สิ่งใหม่ที่พัฒนามาจากของเก่าที่มีอยู่เดิม

ฮิวส์ (Hughes, 1971 อ้างถึงใน กิรติ ยศยิ่งยง, 2552) อธิบายถึงนวัตกรรม ว่าเป็นการนำวิธีการใหม่ๆ มาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือได้รับการพัฒนาเป็นขั้นๆ แล้ว โดยมีขั้นตอนตามลำดับ คือ การคิดค้น การพัฒนา และนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างจากการปฏิบัติเดิมที่เคยปฏิบัติ

วัชรพล วิบูลยศรีน (2556) กล่าวถึงความหมายของ นวัตกรรม คือ แนวคิด วิธีการปฏิบัติ หรือสิ่งที่ยังไม่เคยพบหลายหรือยังไม่เคยใช้มาก่อน และเข้ามาเปลี่ยนแปลงกระบวนการหรือสิ่งที่มีอยู่เดิม โดยผ่านการคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ หรือพัฒนาจากของเดิมที่มีอยู่ให้ทันสมัย และปรับปรุงจนได้ผลดีมีประสิทธิภาพ

วรวิทย์ นิเทศศิลป์ (2551) ให้ความหมาย นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง การนำเอาความคิดหรือวิธีปฏิบัติทางการศึกษาใหม่ๆ มาใช้กับการศึกษา

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553) ได้อธิบายว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง สิ่งใหม่ๆ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา

ทิศนา ขัมมณี (2557) กล่าวว่า นวัตกรรมหรือนวัตกรรม วงการศึกษา นำคำนี้มาใช้ในความหมายของ “การทำขึ้นใหม่” หรือ “สิ่งที่ทำขึ้นใหม่” ซึ่งได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ทางการศึกษา

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “นวัตกรรม” “นวัตกรรม” หรือ “Innovation” ที่นักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมายและอธิบายเอาไว้ นั้น อาจสรุปได้ว่า นวัตกรรม คือ สิ่งที่ทำให้เกิดผลในเชิงบวกเมื่อปฏิบัติ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เกิดประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม สามารถช่วยลดภาระด้านแรงงาน และเวลาได้เป็นอย่างดี ไม่ว่านวัตกรรมนั้น จะปรากฏออกมาในรูปความคิด การกระทำ หรือวัตถุ ก็ตาม ส่วน “นวัตกรรมการศึกษา” คือ รูปแบบแนวคิด กระบวนการ หรือสื่อใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตร และสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของนวัตกรรมการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เกริก ท่วมกลาง, 2555) กล่าวถึงการจำแนกประเภทของนวัตกรรมการศึกษาว่า นวัตกรรมทางการศึกษาได้มีผู้คิดพัฒนาขึ้นมาเป็นจำนวนมาก สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. จำแนกตามผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ประเภทสื่อสำหรับครู ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู เอกสารประกอบการสอน เครื่องมือวัดผล อุปกรณ์วัสดุทัศนวัสดุ

1.2 ประเภทสื่อสำหรับนักเรียน ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป เอกสารประกอบการเรียน ชุดฝึกปฏิบัติ ใบงาน ชุดเพลง ชุดเกม การ์ตูน

2. จำแนกตามลักษณะของนวัตกรรม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ประเภทเทคนิควิธีการหรือกิจกรรม เช่น บทบาทสมมุติ การสอนแบบศูนย์การเรียน การสอนความคิดรวบยอดด้วยวิธีสอนอุปนัยและนิรนัย ฯลฯ

2.2 ประเภทสื่อการเรียนการสอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ชุดสื่อประสม บทเรียนโมดูล วีดีทัศน์ เกม เพลง ใบงาน

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) จำแนกนวัตกรรมทางการศึกษาไว้ดังนี้

1. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร
2. นวัตกรรมการเรียนการสอน
3. นวัตกรรมสื่อการสอน
4. นวัตกรรมทางการประเมินผล
5. นวัตกรรมการบริหารจัดการ

จากการจำแนกประเภทของนวัตกรรมการศึกษา เห็นได้ชัดเจนว่าการจำแนกนวัตกรรมไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาจำแนกได้ แต่จะขึ้นอยู่กับบริบทในขณะนั้นว่าผู้พัฒนานวัตกรรม

มุ่งเน้นไปที่จุดใด ต้องการพัฒนานวัตกรรมในส่วนใด ทั้งนี้ ที่เห็นได้ชัดเจน คือ การจำแนกหรือจัดประเภทนวัตกรรมการศึกษา จำแนกได้จาก 2 ลักษณะ คือ จำแนกจากองค์ประกอบในภาพรวมของระบบการศึกษา ก็สามารถจำแนกได้ตามลักษณะที่ขยายศ เรื่องสุวรรณ กล่าวไว้ แต่หากต้องการจำแนกจากผู้ใช้นวัตกรรมหรือลักษณะนวัตกรรม ก็สามารถจำแนกได้ตามลักษณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้

การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้ (ทิตนา แชมมณี, 2557)

1. เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยุ่งยากจนเกินไป ใช้งาน ใช้สะดวก
2. เป็นนวัตกรรมที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายเยอะเกินไป
3. เป็นนวัตกรรมที่สำเร็จรูป อำนวยความสะดวกในการใช้งาน
4. เป็นนวัตกรรมที่ไม่กระทบกระเทือนบริบทเดิมมากนัก
5. เป็นนวัตกรรมที่ไม่มีคนเกี่ยวข้องมากนัก
6. เป็นนวัตกรรมที่ให้ผลชัดเจน

นอกจากนี้ กิดานันท์ มลิทอง (2543) ได้เสนอแนะว่าการนำนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. นวัตกรรมที่นำมาใช้นั้นต้องมีจุดเด่นที่เห็นได้ชัดเจนกว่าวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันอย่างน้อยเพียงใด
2. นวัตกรรมนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่กับระบบหรือสภาพที่เป็นอยู่
3. มีกรณีวิจัยหรือการศึกษายืนยันแน่นอนแล้วว่า สามารถนำมาใช้ได้ดีในสภาพสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกัน
4. นวัตกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ใช้อย่างจริงจัง

ชัยเลิศ พิชิตรพชัย ผู้อำนวยการสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล (ออนไลน์, 2561) ให้ความหมายคำว่า นวัตกรรม หมายถึง สิ่งประดิษฐ์คิดค้นหรือสร้างสรรค์ขึ้นใหม่หรือพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งอาจเป็นสิ่งของ ผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยี ความคิด วิธีการ เป็นต้น และเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม หรือสร้างมูลค่าเพิ่ม

การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการที่สมองรับรู้สิ่งเร้าหรือตัวกระตุ้นผ่านอวัยวะรับสัมผัสต่างๆ เช่น แสงผ่านตา เสียงผ่านหู กลิ่นผ่านจมูก รสผ่านลิ้น สัมผัสผ่านผิวหนัง และความรู้สึกทางจิตใจผ่านระบบการรับรู้อารมณ์ (Limbic System) เมื่อสมองรับรู้การกระตุ้นแล้วเกิดการประมวลผล อาจผนวกความรู้เก่าจากสมองส่วนเก็บความจำ คิดไตร่ตรอง แล้วสรุปเป็นแนวคิดรวบยอด ทำให้เกิดการเรียนรู้ ความจำและความรู้สึก และสุดท้ายทำให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

นอกจากการเรียนรู้ผ่านระบบประสาทรับความรู้สึกแล้ว มนุษย์ยังสามารถเรียนรู้ผ่านระบบประสาทมอเตอร์โดยควบคุมกล้ามเนื้อโครงร่างของอวัยวะต่าง ๆ เช่น มือ แขน ขา ลำตัว คอ ปาก และเส้นเสียง เป็นต้น ทำให้เกิดการเคลื่อนไหว เกิดการฝึกฝนของการหดตัวของกล้ามเนื้อโครงร่าง จากการลองผิดลองถูก จนเกิดความเชี่ยวชาญและความชำนาญในการปฏิบัติ โดยมีการกำกับด้วยใจ ซึ่ง

ประกอบด้วยสติ สัมปชัญญะ ทำให้เกิดความรู้ ความจำ ความรู้สึกและอารมณ์ จนเกิดปัญญาและจิตปัญญา สามารถนำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันและทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้

องค์ประกอบของการเรียนรู้ (ชัยเลิศ พิเชิตพรชัย,2561) ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียน นำเข้าข้อมูลสารสนเทศ และความรู้ ผ่านระบบประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของร่างกายสู่สมอง เพื่อรู้จำ ประมวลผล คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผูกผันหรือปฏิบัติ ผ่านระบบมอเตอร์ของสมองและกล้ามเนื้อโครงร่างที่อวัยวะต่าง ๆ จนเกิดความสามารถในการปฏิบัติ มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในการปฏิบัติด้วยอวัยวะหรือส่วนของร่างกาย (เช่น มือ แขน ขา ลำตัว คอ ปากและเส้นเสียง เป็นต้น) และกำกับด้วยใจ ประกอบด้วย สติ สัมปชัญญะ ปัญญา และจิตปัญญา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต สำหรับการแก้ปัญหาและการทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้

นวัตกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาตัวกระตุ่นหรือสื่อการเรียนรู้ และ/หรือการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ไม่มีใครเคยทำมาก่อน เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านระบบประสาทสัมผัส ระบบประสาทมอเตอร์ ระบบสมองเกี่ยวกับความจำ ความรู้สึกและอารมณ์ ยังผลให้เกิดปัญญาและจิตปัญญา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้

สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษา ให้สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อการเรียนการสอน และสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้รูปแบบใหม่ๆ จนทำให้ผู้เรียนเกิดปัญญาและจิตปัญญา ทั้งนี้ สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ผลิตบัณฑิตโดยอาศัยคำขวัญที่ว่า “รู้จริง รู้นาน รู้สร้างสรรค์ สื่อสารได้”

จิตติมา กุลประเสริฐรัตน์ (ออนไลน์,2562) “นวัตกรรม” (innovation) หมายถึง ความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วย “นวัตกรรมการศึกษา” (Educational Innovation) หมายถึง นวัตกรรมที่จะช่วยให้การศึกษา และการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียน ในแวดวงของการปฏิรูปการศึกษาจึงมีนักวิชาการคิดค้นรูปแบบของการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงนวัตกรรมการศึกษาที่กำลังถูกจับตามอง ได้แก่

1. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เป็นการใช่วิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของบุคคล โดยออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลก และสามารถทำการบูรณาการจากองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ มาประกอบหลักสูตรให้เข้ากับคุณธรรม จริยธรรม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรรายบุคคลสำหรับผู้เรียนแต่ละประเภท หลักสูตรกิจกรรมและประสบการณ์ที่มุ่งเน้นกระบวนการในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ หลักสูตรท้องถิ่นที่ต้องการกระจายการบริหารจัดการออกสู่ท้องถิ่น

เพื่อให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น แทนที่หลักสูตรในแบบเดิมที่ใช้วิธีการรวมศูนย์การพัฒนาอยู่ในส่วนกลาง

2. นวัตกรรมการเรียนการสอน คือสิ่งใหม่ๆ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนหรือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาเป็นการใช้ระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ๆ เป็นการใช่วิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนในรูปแบบต่างๆ ที่นักการศึกษาได้คิดค้นเพื่อพัฒนาการด้านการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ที่สามารถตอบสนองการเรียนรายบุคคล การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีสอนจำเป็นต้องอาศัยวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาจัดการและสนับสนุนการเรียนการสอน

3. นวัตกรรมสื่อการสอน เนื่องจากมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์เครือข่ายและเทคโนโลยีโทรคมนาคม ทำให้นักการศึกษาพยายามนำศักยภาพของเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ จำนวนมากมาย นวัตกรรมสื่อการสอน ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มัลติมีเดีย (Multimedia) การประชุมทางไกล (Teleconference) ชุดการสอน (Instructional Module) วิดีทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Video)

ครูไทยในปัจจุบันก็มีความตื่นตัวในเรื่องนี้เห็นได้ชัด แต่ติดขัดที่ระบบการบริหารจัดการของแต่ละโรงเรียนที่ไม่เหมือนกัน ต่างคนต่างวัยต่างความคิด พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจึงเกิดขึ้นในหลายจังหวัด เกิดจากกลุ่มคนที่ทนเห็นการศึกษาของไทยถอยหลังเข้าคลองและรอการปฏิรูปการศึกษาไม่ไหว ใครถนัดแบบไหนก็หาเครือข่ายร่วมกันทำ หวังว่าพลังของเครือข่ายจะจับมือกันไปทำให้เกิด Butterfly Effect ขึ้นได้ในเร็ววัน

การฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13

คำสั่งมณฑลทหารบกที่ 13 ที่ 783/2562 เรื่อง การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 - 3 ชาย,หญิง ประจำปีการศึกษา 2562 ได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา ทั้งชาย และหญิงที่สมัครเข้ารับการฝึกวิชาทหาร มีความรู้ความสามารถทางวิชาทหาร ทั้งทางเทคนิคและทางยุทธวิธีตามลำดับดังนี้-

1.1 นศท.ชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้มีความรู้และมีทักษะวิชาทหารเบื้องต้นอย่างเพียงพอ ได้รับการสร้างเสริมลักษณะทหารอย่างเข้มงวด จนมีบุคลิกเป็นทหาร มีความอดทนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการฝึกในชั้นปีที่สูงขึ้น รวมถึงได้รับการเสริมสร้างให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรักหมู่คณะและเป็นผู้มีความเสียสละต่อส่วนรวม

1.2 นศท.ชั้นปีที่ 3 ให้มีความรู้ความสามารถทางทหาร ตลอดจนมีลักษณะผู้นำในระดับผู้บังคับหมู่ สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำการยิงอย่างได้ผล

2. ปลูกฝังอุดมการณ์ให้ นศท.มีความยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้มีจิตสำนึกในเรื่องความเสียสละต่อสังคมส่วนรวม รวมทั้งมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในกองทัพ

3. เพื่อให้ นศท.เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยเคร่งครัด ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบประเพณี และวัฒนธรรมที่ดีของชาติ มีสุขภาพและพลานามัย แข็งแรง มีความอดทนและอดกลั้น สามารถทนต่อสภาพแวดล้อมการฝึกที่ยากลำบาก

4. เพื่อให้ นศท. มีส่วนร่วมในการรณรงค์ และดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อ สาธารณชนอย่างกว้างขวาง จริงจัง และต่อเนื่อง

5. เพื่อให้ นศท. ให้มีความรัก ความสามัคคีในหมู่ นศท.ด้วยกัน และปฏิบัติตนเป็นแกน นำสร้างความสามัคคีในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา ในสังคมและประเทศชาติ

เรื่องที่ทำการศึกษา

1. นศท.ชั้นปีที่ 1 ได้แก่ การฝึกเบื้องต้น, วิชาแบบธรรมเนียมทหาร, วิชาการกำลัง สำรอง, วิชาการข่าวเบื้องต้น, วิชายุทธวิธี, วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย, วิชา อุดมการณ์ความรักชาติ, วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน, วิชาการบรรเทาสาธารณภัย, วิชา พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และการยิงปืนตามหลักสูตร

2. นศท.ชั้นปีที่ 2 ได้แก่ การฝึกเบื้องต้น, วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ, วิชา แบบธรรมเนียมทหาร, วิชาการติดต่อสื่อสาร, วิชาอาวุธ, วิชายุทธวิธี, วิชาพระราชกรณียกิจของ พระมหากษัตริย์ไทย, วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ, วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน, วิชา พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และการยิงปืนตามหลักสูตร

หลักเกณฑ์การให้คะแนนสอบของ นศท.ชั้นปีที่ 1 - 2 (650 คะแนน)

คะแนนประจำวิชา	150	คะแนน
คะแนนเข้าร่วมกิจกรรม	50	คะแนน
คะแนนงานมอบ	100	คะแนน
คะแนนสอบภาคปฏิบัติ	100	คะแนน
คะแนนสอบภาคทฤษฎี	200	คะแนน
คะแนนยิงปืนตามหลักสูตร	50	คะแนน

3. นศท.ชั้นปีที่ 3 ได้แก่ การฝึกเบื้องต้น, วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ, วิชาการกำลังสำรอง, วิชาสงครามเคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์, วิชาอาวุธ, วิชายุทธวิธี, วิชาพระราชกรณีย กิจของพระมหากษัตริย์ไทย, วิชาอุดมการณ์ทหาร, วิชาพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และวิชาเหล่า ร., ม.,ป.,ช.,ส

หลักเกณฑ์การให้คะแนนสอบของ นศท. (600 คะแนน)

คะแนนประจำวิชา	150	คะแนน
คะแนนเข้าร่วมกิจกรรม	50	คะแนน
คะแนนงานมอบ	100	คะแนน
คะแนนภาคปฏิบัติ	100	คะแนน
คะแนนสอบภาคทฤษฎี	200	คะแนน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธีรโชติ ปริญญา (2552) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการเมืองกรณีศึกษา : ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีต่อการเมือง เปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหาร ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีต่อการเมือง ตามลักษณะของประชากร และ เพื่อทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษาวิชาทหารในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

1. ทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาวิชาทหาร ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากสูงไปหาลำต่ำ ได้แก่ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักอธิปไตยของปวงชน ด้านหลักเสรีภาพ ด้านหลักเสียงข้างมากและด้านหลักกฎหมาย
2. เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาวิชาทหาร ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่านักศึกษาวิชาทหารมีทัศนคติทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
3. เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาวิชาทหาร ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศชายและเพศหญิงนักศึกษาวิชาทหารมีทัศนคติทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
4. เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาวิชาทหาร ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสังกัดสถานศึกษา พบว่านักศึกษาวิชาทหารมีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาวิชาทหาร ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อจำแนกตามอายุฝึกนักศึกษาวิชาทหาร พบว่านักศึกษาวิชาทหารมีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อารียา ศิโรตม (2545 : 65) ได้ศึกษาผลของการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไพศาล เรียนทัพ (2544 : 41-43) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เรื่องการจัดตั้งถิ่นฐานที่มั่นคงของอาณาจักรไทย ในรายวิชา ส 028 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่สอนโดยวิธีการบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการสรุปต่อไปว่าการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน เกิดการวิเคราะห์วิจารณ์และการแสวงหาความรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

อัจฉรา ต้นบรรจง (2546 : 59) ได้วิจัยเรื่องผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโป่งน้อย อำเภอเมืองเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ค่าร้อยละของการคิดอย่างมีวิจารณญาณดังวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนในด้านการประเมินสรุปอ้างอิง ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 สูงกว่าครั้งที่ 1 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณในด้านการประเมินสรุปอ้างอิงสูงขึ้น

เยาวภา ประคองศิลป์ และศักดิ์ หัสมิตร (2549 : 81) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษา นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2544 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนร้อยละ 84.61 มีส่วนร่วมในการค่อนข้างลึกซึ้ง เพราะเกิดจากความรู้อันวิธีการทางประวัติศาสตร์มีขั้นตอนและระบบที่ชัดเจน เป็นการศึกษาด้วยตนเองที่ชัดเจน วิธีการทางประวัติศาสตร์ในระยะที่เป็นการศึกษาฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่ม มีการปรึกษาหารือและร่วมกันคิดทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการวิพากษ์หลักฐานและการตีความ ซึ่งได้รับผลพลอยได้ของการเรียนรู้ คือทักษะการวิเคราะห์ที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้ที่มีผลและการยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น ผู้เรียนได้ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นการแสวงหาคำตอบอย่างมีเหตุผลมีผลในประเด็นปัญหาที่ไม่มีคำตอบแน่นอนตายตัวและผู้แสวงหาคำตอบไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องได้ต้องอาศัยความสามารถในการแสดงเหตุผลรองรับเพื่อความเชื่อถือ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้โดยการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ทักษะในการเลือกอ่านและรับข้อมูลข่าวสารอย่างรอบคอบสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ที่พบในชีวิตอย่างระมัดระวังและมีเหตุผล

รัฐสุดา สุตรัก (2551 : 71) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนการสอนซิปปาและการทางประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านสะอาดนามูล ตำบลห้วยสามพาด อำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการเรียนซิปปาและวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.00 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.08

วันนีย์ เอื้อรักษ์โอฬาร (2553 : 85-86) ได้สร้างชุดการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ เรื่องประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาโดยใช้รูปแบบการเรียน แบบสืบสวนสอบสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ผ่านการเรียนจากชุดการเรียน รูปแบบการเรียนแบบสืบสวนสอบสวน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่น่าพึงพอใจ นำไปใช้แก่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในเรื่องดังกล่าวได้ และชุดการเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 92.303/84.62 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

กฤษฏีศักดิ์ วิชชารยะ (2554) ได้ศึกษา โครงการสร้างจิตสำนึกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษากรอบแนวคิดในการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบัน พระมหากษัตริย์ เพื่อวิเคราะห์โครงการสร้างจิตสำนึกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554 เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางพัฒนาแกนนำเครือข่ายเยาวชนเพื่อขยายผลต่อยอดให้เป็นกิจกรรม ชั้นที่ 2 สำหรับดำเนินโครงการสร้างจิตสำนึกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล

ระยะต่อไป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร วิเคราะห์บริบททางสังคม จิตวิทยา ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการสำหรับประเมินผลการนำโครงการไปสู่ การปฏิบัติในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 รวมทั้งวิเคราะห์กิจกรรมนำร่องเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิง นโยบายประกอบการพิจารณากำหนดรูปแบบ และรายละเอียดของกิจกรรมขยายผลต่อยอดในลักษณะ การสร้างแกนนำเครือข่ายเยาวชน ให้เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงสำหรับดำเนินโครงการขั้นที่ 2 ต่อไป ผลการศึกษาพบว่า การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องคำนึงถึงสภาวะ แวดล้อมทางสังคมจิตวิทยาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม กระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งนวัตกรรม เครือข่ายสังคมออนไลน์รูปแบบใหม่ จากการประเมินโครงการสร้างจิตสำนึกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ประจำปี พ.ศ. 2554 พบว่าการดำเนินโครงการบรรลุตาม วัตถุประสงค์ ผู้ผ่านการอบรมได้รับการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ และได้รับการปลูกฝังจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อนานาชาติพลเมืองในการปกป้อง เทิดทูน และพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์เพิ่ม มากขึ้น สามารถขยายผลต่อยอด โดยใช้แกนนำเครือข่ายเยาวชนอาสาสมัครที่ได้รับการฝึกอบรมให้เป็น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชนและสถานศึกษาต่อไป

สิริภา พัฒน์มณี (2554 : 73) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการสอนแบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้การสอนแบบสืบสวนสอบสวนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนโดยใช้การสอนแบบสืบสวน สอบสวนสูงกว่าเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

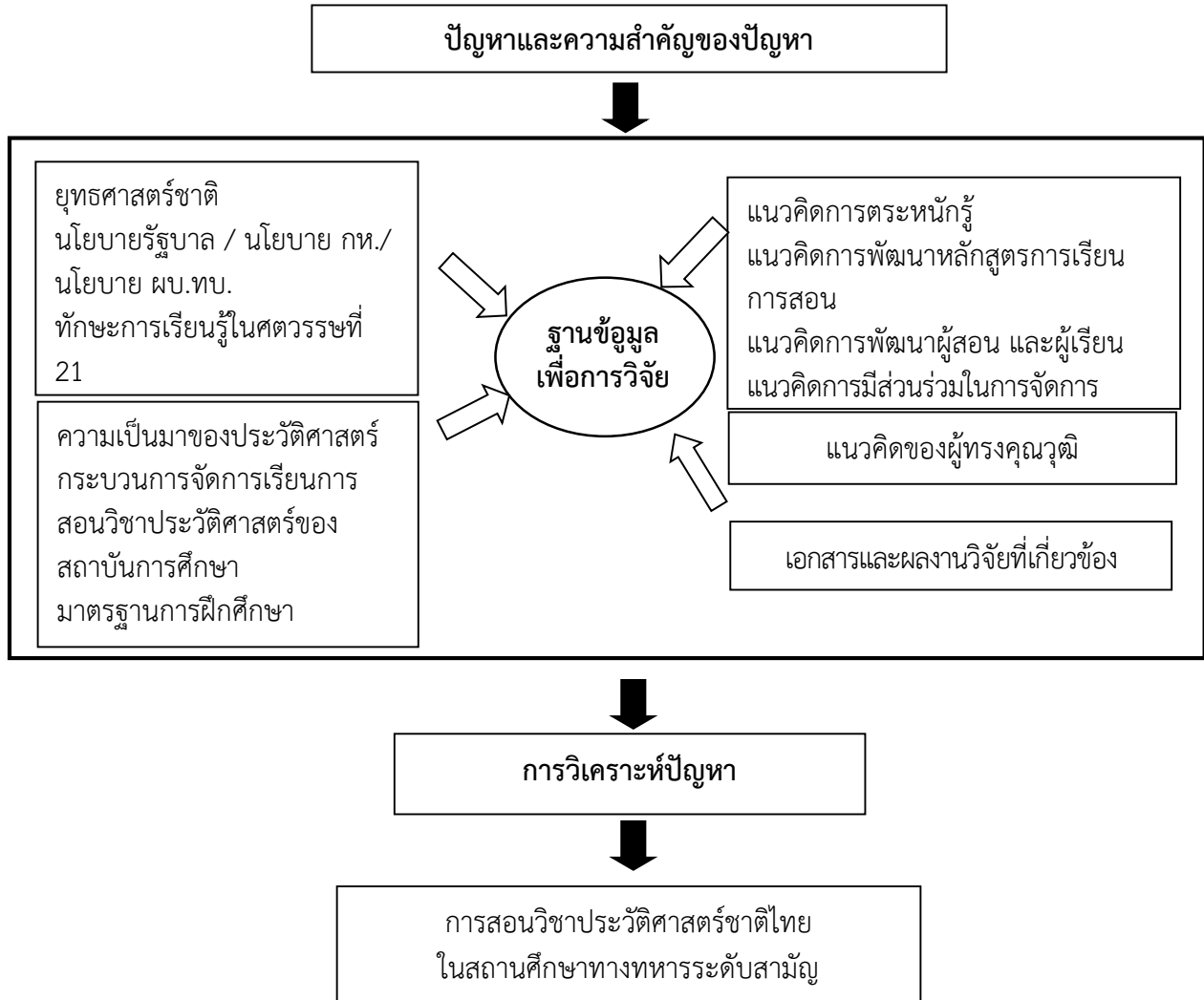
อรุณา นิชรรัตน์ (2551 : 88-89) ได้พัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเรื่องประวัติศาสตร์เมืองอุบลราชธานี สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.23/86.13 แสดงว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการสอนสูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ที่ระดับ .01

จิราพร จันทร์โสดา (2554 : 93-94) ได้พัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่องประวัติศาสตร์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สาธิต ศรีสุวรรณ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการสร้างเสริมอุดมการณ์ของ พลทหารเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ ประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี กำลังพลของ กองทัพบกในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการใน การสร้างเสริมอุดมการณ์ของทหารเกี่ยวกับ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชนโดยศึกษา

เฉพาะกรณีกำลังพลของกองทัพบกในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมอุดมการณ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเป็นการศึกษาวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารคำสั่งนโยบาย คู่มือการฝึก ศึกษา แนวทางในการปฏิบัติงานของกองทัพ รวมทั้งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่า กองทัพ มีความชัดเจนเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ นโยบายตลอดจนแนวทางในการพัฒนาของกองทัพ ที่ต้องการให้กำลังพลของกองทัพมุ่งสู่การปฏิบัติภารกิจให้สนองต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ ประชาชน แต่แนวทางและวิธีการในการปฏิบัติสร้างเสริมอุดมการณ์ของกำลังพล น่าจะยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ที่จะบรรลุผลให้กำลังพลได้มีความสำนึกและมีการปฏิบัติในระดับที่เป็นมาตรฐานที่ถูกต้องและยั่งยืนให้อยู่ในเกณฑ์สูงสุดได้ทั้งหมดอย่างทั่วถึง เนื่องจากยังขาดความสมบูรณ์ในข้อมูลความรู้และวิธีการในการถ่ายทอดความรู้ให้กับกำลังพลที่เพียงพอ รวมทั้งวิธีการในการประเมินผลก็ยังไม่สามารถวัดผลในเชิงคุณภาพทางจิตใจของกำลังพลในเรื่องความเป็นผู้มีอุดมการณ์ในเรื่องเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรที่จะได้มีการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องใน 3 ระดับ คือ กองทัพบก ต้องจัดทำข้อมูลความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ของชาติด้านศาสนา ด้านพระมหากษัตริย์ และด้านประชาชน ให้มีขอบเขตที่กว้างขวาง และลึกซึ้งให้เพียงพอ ในระดับกองทัพภาคต้องจัดทำข้อมูลเฉพาะพื้นที่ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในส่วนที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ทั้งในเรื่องขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตลอดจนข้อมูลประชาชนในด้านต่างๆ และหน่วยทหารระดับปฏิบัติ ต้องให้ความสนใจในการดำเนินการอย่างจริงจังโดยให้ความสำคัญเท่าๆกับการฝึกในด้านยุทธวิธีอื่นๆเพราะเป็นการสร้างอำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตน อันมีความสำคัญยิ่งเสียกว่าอำนาจกำลังรบที่มีตัวตนอื่นๆ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

เนื้อหายุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ ส่วนแผนการศึกษาแห่งชาติปีพุทธศักราช 2560 ถึง 2579 นั้นเป็นแผนระยะยาว 20 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ซึ่งจะมีส่วนที่เกี่ยวข้องต่อสถาบันหลักของชาติ โดยเฉพาะเรื่องของความมั่นคง ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณาพร้อมกับนโยบายของรัฐบาลนโยบายของกระทรวงกลาโหมและนโยบายของผู้บัญชาการทหารบก อันเป็นสถาบันที่ดูแลเรื่องความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้การเรียนวิชาประวัติศาสตร์นั้น จะเกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ โดยจะเน้นที่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้จะสำเร็จหรือไม่ยังเกี่ยวข้องกับเรื่องของทัศนคติ การตระหนักรู้ต่อตัวผู้เรียนเอง จึงต้องมีการศึกษาเรื่องของแนวคิดทฤษฎีของทัศนคติและการตระหนักรู้

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนแนวคิดการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งของการที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้อง ประกอบด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่สร้าง การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

การศึกษาเรื่องการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 จะทำให้ได้รู้ที่นักศึกษาวิชาทหารมีระยะเวลาในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ มากน้อยเพียงใดแตกต่าง หรือสอดคล้องกับการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ระดับสามัญ นอกจากนี้ การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลในการสร้างเครื่องมือ ในการสัมภาษณ์ควบคู่ไป กับเอกสาร เนื้อหาหัวข้อดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

บทที่ 3

ทัศนคติเรื่องการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 เพื่อให้ได้ทราบถึงทัศนคติเรื่องการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย เนื่องจากทัศนคติในทางจิตวิทยา คือ การแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือเหตุการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยจะส่งผลกระทบต่ออารมณ์และพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลและเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ อันเป็นแนวทางในการรักษาความมั่นคงของชาติ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเรื่องทัศนคติเรื่องการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของสถานศึกษา
การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย / ความเป็นมาของประวัติศาสตร์
 การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารและของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
 มาตรฐานการฝึกศึกษา / การประเมินผลการเรียนวิชาประวัติศาสตร์
 ทัศนคติในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักศึกษาวิชาทหาร และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
สรุป

กระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของสถานศึกษา

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาไปสู่หลักแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว และข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา พร้อมทั้งได้จัดทำสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ในแต่ละระดับชั้น เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน โดยจัดทำเป็น 8 เล่ม ดังนี้

1. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

4. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมโดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ระบบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

เศรษฐกิจศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

ภูมิศาสตร์ ลักษณะกายภาพของโลก แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นการนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การสอนประวัติศาสตร์

เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นมาแล้วในสังคมมนุษย์ มีวิธีการที่ไม่ยาก และเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถทำได้ในชีวิตประจำวันเป็นปกติอยู่แล้ว เพียงแต่ในประวัติศาสตร์ได้จัดระเบียบเรียงลำดับขั้นตอนเพื่อให้เป็นระบบที่ชัดเจนขึ้น โดยเริ่มต้นที่ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยที่ไม่สามารถหาคำตอบได้จากคนใดคนหนึ่ง หรือหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งได้ เราจึงต้องสืบสวนค้นคว้าหาคำตอบประเด็นที่อยากรู้ดังกล่าวด้วยตนเอง ดังนั้นจุดเริ่มต้นของการสอนประวัติศาสตร์อันเป็นภารกิจของครูประวัติศาสตร์ ก็ควรมีจุดเริ่มต้นตรงที่หลักสูตรการศึกษา ในปัจจุบัน แล้วต่อด้วยการสร้างความเข้าใจในธรรมชาติ และสาระสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ ก่อนเข้าใจวิธีสอนและจิตวิทยาของการเรียนรู้ ซึ่งทั้งหมดนั้นคือการเริ่มต้นจากตัวครูเป็นสำคัญนั่นเอง ก่อนอื่นคุณครูลองตั้งคำถามกับตัวเองว่า วิชาประวัติศาสตร์เป็นส่วนไหนของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะสอนอะไร สอนแค่ไหน เป้าหมายในการสอนคืออะไร สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความเข้าใจว่าควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างไรจึงจะตอบสนองหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คุณครูจะพบว่าภารกิจสำคัญ ของครูสอนสังคมศึกษา เริ่มด้วยความเข้าใจในสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน กำหนดไว้ 5 ประการ คือ

1.1 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นปัจเจกชนที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเฉพาะตน การจะเป็นปัจเจกชนที่มีคุณภาพ ก็ต้องมีพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ใฝ่รู้ อดทน อดทน รู้ศักยภาพ รับผิดชอบในหน้าที่ ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รักเกียรติ และศักดิ์ศรีของตนเอง ฯลฯ

1.2 สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นับเป็นหัวใจสำคัญของสังคมศึกษา คุณธรรมหลายอย่างที่ส่งเสริมให้เด็กตระหนักในความสำคัญการอยู่ร่วมกัน เช่น รัก และเข้าใจ ครอบครัว รวมทั้งเพื่อนร่วมงาน คนรัก ผู้บริหาร รู้จักให้อภัย ช่วยเหลือผู้อื่น มีเมตตากรุณา เคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่างของบุคคล ฯลฯ

1.3 เข้าใจและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งหมายถึงการเป็นพลเมือง พลโลก (ชุมชน ท้องถิ่น ประเทศชาติ สังคมโลก) เริ่มด้วยการมีสำนึกในความสำคัญของการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม มีจิตสาธารณะ รักและภูมิใจในความเป็นไทย การเสียสละประโยชน์ส่วนตน และกลุ่มพวกพ้อง เพื่อรักษาประโยชน์ของสังคมและชาติ การยอมรับในความแตกต่าง การมี จิตอาสา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ ฯลฯ

1.4 เข้าใจและเห็นคุณค่า และรักทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม อันเป็นวิกฤติของโลก ที่นับวันจะรุนแรง และมีผลกระทบกว้างขวาง เช่น ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (ประหยัด คุ่มค่า) มีจิตสำนึกและจิตอาสาในการรักษาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

1.5 รู้เท่าทันและปรับตัวในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเข้าใจ การเปลี่ยนแปลงตามบริบทของเวลา การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้เท่าทันข้อมูล ข่าวสาร มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีความสามารถในด้านการสื่อสาร ฯลฯ

2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน กำหนดไว้ 5 ประการ คือ

- 2.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 2.2 ความสามารถในการคิด
- 2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มี 8 ข้อ คือ

- 3.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 3.2 ซื่อสัตย์ สุจริต
- 3.3 มีวินัย
- 3.4 ใฝ่เรียนรู้
- 3.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 3.6 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 3.7 รักความเป็นไทย
- 3.8 มีจิตสาธารณะ

ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เป็นสิ่งที่หลักสูตรคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนไม่ว่าจะสอนวิชาใด สำหรับวิชาประวัติศาสตร์หากครู เข้าใจธรรมชาติวิชา ขอบเขต และหลักคิด (Concept) ทางประวัติศาสตร์ และนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังกล่าวด้วย เช่น ถ้าเข้าใจความหมาย ของความว่า “ประวัติศาสตร์ คือเรื่องเล่า” ซึ่งเริ่มจากการ “รู้เรื่อง” ก่อนแล้วจึง “เล่าเรื่อง” ได้ ในแง่ ของสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนประวัติศาสตร์จึงเน้น การอ่าน การฟัง เพื่อจับใจความเรื่องหรือสรุป ข้อเท็จจริงว่า ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร พร้อมทั้งคิดวิเคราะห์ประเมินคุณค่าของ ข้อมูลดังกล่าวด้วยว่า น่าเชื่อถือหรือไม่ เพียงใด ดังนั้นหากครูผู้สอนเข้าใจและรู้จักประวัติศาสตร์อย่าง แท้จริงแล้วจะสามารถออกแบบ การสอนให้บรรลุเป้าหมาย สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียนทั้ง 3 ประการ ที่กล่าวมาข้างต้นได้ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ฉบับปัจจุบัน มีการจัดรวมไว้ในสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โปรดสังเกตว่ามีการใช้คำว่า “สาระการเรียนรู้” ไม่ใช่ “วิชา” หมายความว่า สาระการเรียนรู้ เป็นกลุ่มของศาสตร์ เนื้อหา กระบวนการ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมาไว้ ด้วยกัน ประกอบด้วย ศีลธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ซึ่งกลุ่ม ก่อนที่เป็นกลุ่มสาระ การเรียนรู้นี้โรงเรียนสามารถนำไปจัดใหม่เป็นวิชาที่หลากหลายวิชา ในแนวปฏิบัติ สำหรับสาระ ประวัติศาสตร์ จัดให้เป็นรายวิชาต่างหาก มีเวลาเรียนเป็นการเฉพาะ ที่ปรากฏ ในตารางเวลาเรียน ของหลักสูตรสถานศึกษา สาระประวัติศาสตร์ มีมาตรฐานการเรียนรู้ 3 มาตรฐาน เป็นหลักการสำคัญ ของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยมาตรฐานการเรียนรู้เขียนขมวดรวมเอาความรู้

กระบวนการ และเจตคติ/ค่านิยม ที่สำคัญ อันเป็นลักษณะเฉพาะของประวัติศาสตร์เอาไว้ด้วยกัน ในแต่ละมาตรฐานประกอบด้วยตัวชี้วัดที่บอกขอบเขต (Scope) ของสาระที่ควรเรียน ในแต่ละระดับชั้น และมีการเรียงลำดับชั้น (Sequence) จากชั้นเล็กๆ ไปจนถึงระดับเด็กโต รายละเอียดของมาตรฐาน และตัวชี้วัดในสาระประวัติศาสตร์ มีดังนี้ความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ/ค่านิยม จากมาตรฐาน การเรียนรู้ ทั้ง 3 ข้อ หากจะมุ่งที่เป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนไทยที่รักชาติ ก็คือ

มาตรฐาน ส 4.1 เป็นเสมือนเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง ประกอบด้วย

มาตรฐาน ส 4.2 จะนำนักเรียนออกไปสู่สังคมโลกด้วยการศึกษาพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ เริ่มที่ชาติตนเอง ก่อนถึงเพื่อนร่วมภูมิภาคและร่วมโลก รวมทั้งการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นที่มีต่อตนเอง สังคมชาติและสังคมโลก

มาตรฐาน ส 4.3 เริ่มจาก การรู้จักตนเอง ชุมชน และสังคมไทย วัฒนธรรมไทย และความเป็นชาติไทย

เรื่องวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นขั้นตอนในการค้นหาข้อเท็จจริงในอดีตของสังคมมนุษย์ โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์

เรื่องเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เป็นพื้นฐานความรู้ของการสร้างความเข้าใจ เหตุการณ์ และเป็นเสมือนเส้น แบ่งขอบเขตในการศึกษาประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติอันยาวนาน ที่เชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกันตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ตัวอย่างการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่ครูต้องวิเคราะห์ เพื่อให้เข้าใจว่าจะต้องสอนอะไร แคลไหน ฝึกฝนทักษะกระบวนการใด จะสร้างเจตคติ นิยมด้านใดบ้าง ในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ ดังนี้

สอนเรื่องอะไร

พัฒนาการมนุษยชาติจากอดีต ถึงปัจจุบัน วัฒนธรรม/อารยธรรม ของมนุษยชาติ การเปลี่ยนแปลงของ เหตุการณ์และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น ความเป็นมาของชาติไทย พัฒนาด้านต่าง ๆ ของไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย บุคคลสำคัญของไทย

ฝึกทักษะอะไรบ้าง

การอ่านอย่างกว้างขวาง การวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างความเข้าใจเหตุการณ์ ตามเส้นเวลา การนำเสนอที่น่าสนใจ และเชื่อถือได้ การเข้าถึงหลักฐานชั้นต้น การสืบค้นข้อเท็จจริง

สร้างเจตคติด้านใด

ยอมรับความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม ตระหนักถึงความสำคัญ เหตุการณ์ในอดีตต่อปัจจุบัน และอนาคต ความเป็นเหตุเป็นผล ความรัก มีความภูมิใจในชาติ อารังความเป็นไทย

จะเห็นว่าหากการเริ่มต้น “สอนประวัติศาสตร์ของครูประวัติศาสตร์” คือการทำความเข้าใจกับ สาระสำคัญของหลักการ เป้าหมาย มาตรฐาน และสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดังกล่าวนี้ เป็นเพียง คำตอบแรกของคำถาม สอนประวัติศาสตร์จะเริ่มต้นตรงไหนดีขั้นต่อไปของ การสอน ประวัติศาสตร์ น่าจะเป็นเรื่องของการทำความเข้าใจกับคำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์ รวมถึง ความสามารถในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

สามารถเพื่อให้ “สอนอย่างไร ประวัติศาสตร์จึงมีคุณค่าอย่างแท้จริง” ก็น่าจะท้าทายผู้สอนประวัติศาสตร์กับบทบาทและภารกิจที่สำคัญต่อชาติไทยได้ต่อไป

ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ทุกคนคงได้รับทราบคำสั่งของคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่กำหนดให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ป.1-ม.6) ในทุกสังกัด จัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เป็นรายวิชาเฉพาะขึ้นอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยสถานศึกษาจะต้องดำเนินการปรับ โครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาพื้นฐานให้สอดคล้องกับคำสั่งที่กำหนดไว้ ดังกล่าว (รายละเอียดในภาคผนวก) มีข้อมูลสำคัญโดยสังเขป ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา กำหนดให้เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ 40 ชั่วโมง แนวปฏิบัติสำหรับการจัดตารางเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์นั้น สถานศึกษาจัดตารางเรียนสำหรับรายวิชาประวัติศาสตร์ เป็นสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 40 สัปดาห์ รวม 40 ชั่วโมง กรณี ที่สถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นรายคาบ เช่น คาบละ 50 นาที ให้ใช้การคำนวณเพิ่มจำนวนคาบ เพื่อให้ได้เรียนจำนวนชั่วโมงให้ครบตามโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนด

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดให้เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ 40 ชั่วโมง (1 หน่วยกิต) แนวปฏิบัติสำหรับการจัดตารางเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์นั้น สถานศึกษาสามารถจัดเป็น 2 ภาคเรียน โดยจัดเป็นรายวิชาละ 0.5 หน่วยกิต หรือจัดไว้ในภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง โดยจัดเป็นรายวิชาละ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดให้เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ 80 ชั่วโมง (2 หน่วยกิต) แนวปฏิบัติสำหรับการจัดตารางเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์นั้น สถานศึกษา สามารถจัดได้หลายแบบ เช่น จัดเป็นรายวิชาละ 0.5 หน่วยกิต จำนวน 4 ภาคเรียน/จัดเป็น รายวิชาละ 1 หน่วยกิต จำนวน 2 ภาคเรียน การจัดไว้ในระดับชั้นใด ภาคเรียนใด ก็ขึ้นอยู่กับ บริบทของสถานศึกษา และ คำนึงหลักของพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำรายวิชาประวัติศาสตร์เริ่มต้นจากศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ให้แจ่มชัด แล้วนำมาจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา คำอธิบาย รายวิชา เพื่อสู่การเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานตามลำดับ ดังจะทบทวน ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ และหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสาระประวัติศาสตร์ เช่น สร้างจิตสำนึกและธำรงไว้ซึ่งความเป็นไทยและความเป็นพลโลก

2. วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญต่อผู้เรียนว่าเมื่อเรียนวิชาประวัติศาสตร์แล้ว ผู้เรียน จะต้องเกิดสมรรถนะที่สำคัญทั้ง 5 ประการอย่างไรบ้างโดยพยายามเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับ สมรรถนะทางประวัติศาสตร์ เช่น ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้ เทคโนโลยี

3. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะสำคัญ ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางประวัติศาสตร์ โดยเน้นการสร้างความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันของสังคม การตระหนักในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม การยอมรับในความ แตกต่างของมนุษยชาติ การอยู่ร่วมกับสังคมอื่นได้อย่างสันติสุข และใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต ซึ่งรายวิชาประวัติศาสตร์

สามารถใช้เป็นรายวิชาในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ หลายประการ ผู้สอนสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากเอกสาร “แนวทางการพัฒนาการวัดและ ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551”

4. จัดทำคำอธิบายรายวิชาในรายวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐาน โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้จากสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ตามมาตรฐาน ส 4.1-ส 4.3 โดยเขียนในลักษณะความเรียง ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะกระบวนการ/ สมรรถนะและคุณลักษณะ เจตคติทางประวัติศาสตร์ คำอธิบายรายวิชาเป็นการอธิบายภาพรวม ของการจัดการเรียนรู้ในรายวิชานั้น ให้เห็นข้อมูลว่ามีเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน อย่างไร มีกระบวนการเรียนรู้อย่างไร เนื้อหาสาระโดยสังเขปมีอะไรบ้าง ซึ่งในระดับของคำอธิบาย รายวิชานั้น สถานศึกษาสามารถพิจารณาใช้สาระการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่นมา บูรณาการ เข้าไปได้ด้วย เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (ตัวอย่างคำอธิบายรายวิชาดังในภาคผนวก ซึ่งควรพิจารณานำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม)

5. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อจัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับมาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ โดยกำหนดสาระสำคัญ เวลาเรียนและน้ำหนักคะแนน แต่ละหน่วยการเรียนรู้ และเน้นการบูรณาการ

6. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าวข้างต้น ผ่านการจัด กิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นทักษะสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ เช่น ทักษะ ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลหลักฐาน ทักษะการประเมินความน่าเชื่อถือ ทักษะใน การจัดระบบข้อมูล ทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะใน การวินิจฉัยแยกแยะข้อเท็จจริง ฯลฯ ทั้งนี้ครูผู้สอนจะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะย่อย ที่จะส่งผลให้เกิดทักษะตาม กระบวนการดังกล่าวข้างต้น อ่านอย่างกว้างขวาง สังเกตเปรียบเทียบ แยกแยะและจำแนกข้อมูล การสำรวจและสืบค้น การนำเสนออย่างมีเหตุผล

จุดมุ่งหมายของการจัด การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ คือ การสร้างความเข้าใจ “เหตุการณ์” ในเชิงการคิดวิเคราะห์ ความจริงในอดีต ประวัติศาสตร์จึงไม่ใช่เป็นเรื่องการสอนเนื้อหา รายละเอียดซึ่งเป็นผลให้ ประวัติศาสตร์กลายเป็นข้อมูลที่มากมายและน่าเบื่อหน่าย ครูผู้สอน ประวัติศาสตร์ต้องเข้าใจว่า ข้อมูลสำหรับประวัติศาสตร์ คือ “ฐานความคิดเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ เรื่องราวที่ผ่านมา” หากครูผู้สอนเข้าใจประวัติศาสตร์ในฐานะเป็นหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ต้องการพัฒนา “คน” ในบริบทของสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีประสิทธิภาพ อาจสามารถลดความเบื่อหน่ายของผู้เรียนลงได้ อีกทั้งยังเป็นการฝึกฝนผู้เรียนให้เข้าใจด้วยว่า การแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ ต้องอยู่บนพื้นฐาน “ข้อเท็จจริง” ไม่ใช่ข้อคิดเห็น หรือการวิจารณ์โดยไม่มีข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งพบได้ในผู้คนในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งแสดงว่า การสอน ประวัติศาสตร์ยังไม่บังเกิดผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร จึงเป็นหน้าที่ของพวกเรา ซึ่งเป็นครู ผู้สอน ประวัติศาสตร์ ต้องร่วมกันพิจารณาแนวทางแก้ไข ถึงเวลาแล้วหรือยังที่พวกเราจะร่วมกัน สร้างชาติไทย ให้มีความเข้มแข็ง โดยพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ให้มีคุณค่าและฝังรากลึก ในปัจเจกชนที่เป็นคนไทยทุกคน เป็นเรื่องที่แน่นอนว่า การเตรียมตัวที่พร้อมในเรื่องที่ต้องสอน “รู้เนื้อหา รู้โน้ตส์ (Concept) หรือแนวคิดสำคัญของเรื่อง รู้เป้าหมายที่จะสอนชัดเจน” การเลือกวิธีการสอนให้ตรง

เป้าหมาย เป็นคุณสมบัติสำคัญอีกประการหนึ่งของ ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ หากมีหลากหลายทั้งวิธีการสอนโดยทั่วไป และวิธีการสอนเฉพาะทาง ประวัติศาสตร์ ก็จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพมากขึ้นที่ผ่านมาสํานักงานคณะกรรมการ ศึกษาขั้นพื้นฐานได้สนับสนุนวิธีการสอนประวัติศาสตร์ ได้แก่ การใช้หลักฐานและเอกสารชั้นต้น การใช้แหล่งเรียนทางประวัติศาสตร์เป็นสื่อ และการใช้การทำโครงการทางประวัติศาสตร์ ดังจะ ขยายรายละเอียดในลำดับต่อไป นอกจากนี้มีเรื่องของใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ได้แก่ สังคมรอบโรงเรียน ผู้รู้-ปราชญ์ท้องถิ่น ฯลฯ ครูจึงต้องศึกษาว่าในท้องถิ่นและชุมชนนั้น มีสิ่งเหล่านี้อยู่ไหน อย่างไร ที่จะเชื่อมโยงมาให้การจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้มีความสอดคล้องกับ วิถีชีวิตของนักเรียน ให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เนื่องจากหลักสูตรก็เป็นแค่ “แกนกลาง” แต่เลือดเนื้อ จิตวิญญาณนั้นอยู่ในระดับการสอนที่จะเติมเข้าไปให้การสอนนั้นมีชีวิตเหมาะกับนักเรียนเพียงใด และที่สำคัญคือ “การใส่ใจในการสอน” น่าจะยังคงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูมืออาชีพ ไม่ว่าจะสอนวิชาใดก็ตาม แล้วท่านละเตรียมตัวพร้อมที่จะเป็นครูประวัติศาสตร์มืออาชีพหรือยัง

การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย / ความเป็นมาของประวัติศาสตร์

ความหมายและความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์

จากบทเรียนออนไลน์ของ ธงชัย แวงเลิศ, 2560 กล่าวว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการหรือขั้นตอนต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอาศัยจากหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นสำคัญ ประกอบกับหลักฐานอื่นๆ เช่น ภาพถ่าย แลบบันทึกเสียง วิดีทัศน์ หลักฐานทางโบราณคดี เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถฟื้นอดีตหรือจำลองอดีตขึ้นมาใหม่ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ โดยมีความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ คือ วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญ คือ ทำให้เรื่องราว กิจกรรม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์มีความน่าเชื่อถือ มีความถูกต้องเป็นความจริง หรือใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด เพราะได้มีการศึกษาอย่างเป็นระบบ อย่างมีขั้นตอน มีความระมัดระวัง รอบคอบ โดยผู้ได้รับการฝึกฝนในระเบียบวิธีการทางประวัติศาสตร์มาดีแล้ว สำหรับการศึกษาศาสตร์นั้น มีปัญหาที่สำคัญอยู่ประการหนึ่ง คือ อดีตที่มีการฟื้นหรือจำลองขึ้นมาใหม่นั้น มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และเชื่อถือได้เพียงใด รวมทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรที่นำมาใช้ เป็นข้อมูลนั้น มีความสมบูรณ์มากน้อยแค่ไหน เพราะเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มีอยู่มากมายเกินกว่าที่จะศึกษาหรือจดจำได้ หหมด แต่หลักฐานที่ใช้เป็นข้อมูลอาจมีเพียงบางส่วน ดังนั้น วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ศึกษา ประวัติศาสตร์ หรือผู้ฝึกฝนทางประวัติศาสตร์จะได้นำไปใช้ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ไม่ลำเอียง และเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ

คำว่า “ประวัติศาสตร์” (วิกิพจนานุกรม, 2560) มีที่มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “History” ซึ่งมี รากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า “Histori” หรือ “Historia” แปลว่า การสืบสวน สอบสวน ผู้ที่บัญญัติศัพท์ใช้เป็นคนแรก คือ เฮโรโดตัส (Herodotus, 484 – 425 B.C.) ปราชญ์ชาวกรีกโบราณผู้เริ่มค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่า ประวัติศาสตร์จึงเป็นการศึกษาเรื่องราว ของอดีตที่นักประวัติศาสตร์คิดขึ้นมาอย่างมีหลักฐาน แล้วนำมาถกเถียงถึงความหมาย ของเรื่องราวต่าง ๆ ในปัจจุบัน โดยสอดคล้องกับ

दनัย ไชโยธธา, 2534 กล่าวว่า ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวที่มนุษย์ได้กระทำไว้ทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว รวมทั้งสิ่งที่มนุษย์ได้ศึกษาประดิษฐ์ขึ้นในด้านศิลปะ สงคราม การเมือง การปกครอง วรรณคดี ลัทธิ ศาสนา ปรัชญา สังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และความหวัง กับความหวาดกลัวของมนุษย์ และการต่อสู้เพื่อดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น ประวัติศาสตร์ จึงเกิดจากควมมีสามัญสำนึกของมนุษย์อันเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้มนุษย์ แตกต่างจากสัตว์ มนุษย์มีความผูกพันและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์อย่างใกล้ชิด และพยายามเรียนรู้ เข้าใจตนเองโดยอาศัยประวัติศาสตร์เป็นเครื่องนำทาง และมี การบันทึกเรื่องราวการศึกษาค้นคว้า การตรวจสอบพิจารณาโดยหลักฐานโดยอาศัยหลักฐานที่เหลืออยู่ มาจนปัจจุบัน

ซึ่งประวัติศาสตร์มาจาก คำว่า ประวัติ อันหมายถึง เรื่องราวความเป็นมาของบุคคล สถานที่ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในขณะที่คำว่า ศาสตร์ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงและกฎที่จัดไว้ อย่างเป็นระบบ (Thorndike and Branhart, 1965:595) หรือ ศาสตร์ หมายถึง สาขาวิชาหรือสาขา ความรู้ต่าง ๆ อาทิ ชีววิทยา เคมี ฟิสิกส์ และดาราศาสตร์ ซึ่งจัดเป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เศรษฐศาสตร์ และสังคมวิทยา จัดเป็นสังคมศาสตร์ เกษตรและวิศวกรรมจัดเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Thorndike and Branhart, 1965:595) “ศาสตร์” หรือ “วิทยาศาสตร์” นั้น เป็นได้ทั้งส่วนที่เป็น ความรู้หรือสาขาวิชา (รัตนะ บัวสนธิ, 2552) ดังนั้น เมื่อรวมคำว่าประวัติศาสตร์ จึงหมายถึง ความรู้ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงและกฎที่จัดไว้อย่างเป็นระบบของของบุคคล สถานที่ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยจัดเป็น สาขาวิชาหรือสาขาความรู้

การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง "การพัฒนาการเรียนรู้อัตชีวศาสตร์ไทย" ที่โรงแรมไพลิน สุขุขทัย จ.สุโขทัย มีครู และศึกษานิเทศก์จากโรงเรียนในเขตภาคเหนือเข้าร่วม 208 คน เว็บไซต์ ของ"มติชน" ได้นำเสนอความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาไว้น่าสนใจ ยกตัวอย่างเช่น

นางจิรภาส กล้ากสิการ ร.ร.ชุมชนประชาสามัคคี จ.กำแพงเพชร ให้ความเห็นว่า "อยากให้ปรับโครงสร้างหลักสูตรประวัติศาสตร์ไทยให้ดี ไม่อยากให้นื้อหาสาระเยอะเกินไป และอยากให้ครูทุกคนให้ความสำคัญกับการสอนประวัติศาสตร์ ทั้งที่เป็นวิชาสำคัญมาก แต่ไม่เข้าใจว่าทำไมถึงละเลยกันขนาดนี้ จะเห็นว่าปัจจุบันเด็กที่จบช่วงชั้นที่ 1 และ 2 เข้ามัธยมต้น ไม่รู้เรื่องประวัติศาสตร์ไทยเลย ทั้งสุโขทัย ออยุธยา ซึ่งวิเคราะห์แล้วเป็นเพราะการไม่ให้ความสำคัญของครู และนักเรียน อย่างครูส่วนใหญ่จะสอนวิชาหลัก ๆ แต่พอถึงสาระสังคมศึกษา กลายเป็นไม่สำคัญเลย อย่างไรก็ตาม ประวัติศาสตร์ไทยเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เด็กควรเรียนรู้ก่อนไปเรียนประวัติศาสตร์สากล ส่วนหลักสูตรใหม่ ยังไม่รู้ว่าจะได้ผลมากน้อยแค่ไหนในการที่จะทำให้เด็กสนใจเรียนประวัติศาสตร์มากขึ้น ทั้งนี้ ต้องยอมรับว่าการแบ่งวิชาประวัติศาสตร์ออกมาต่างหาก น่าจะได้ผลดีกว่า"

นางจิญฉัตรณ์ อัครรังสีชนกุล ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 ให้ความเห็นว่า ให้ความเห็นว่า "อยากให้ครูปลูกฝังในเรื่องของถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ความเป็นมาในชนชาติ การรักท้องถิ่น ตั้งแต่ประถม ซึ่งครูอาจมองข้ามไป หรืออาจเป็นเพราะว่าสาระวิชาสังคมฯ แยกย่อยมากถึง 5 สาระ ทำให้ครูไม่สามารถลงลึกในรายละเอียดได้มาก โดยเฉพาะครูประถมมีจำกัด บางคนสอนหลายสาระฯ บางคนสอนต่างช่วงชั้นด้วย ส่วนการเรียนระดับมัธยม อาจมีปัญหาน้อย เพราะมี

ครูแยกประจำสาระวิชา นอกจากนี้ การที่วิชาประวัติศาสตร์ถูกนำไปใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยน้อย ก็มีส่วนทำให้เด็กไม่สนใจ ฉะนั้น หากส่งเสริมเรื่องนี้ตั้งแต่ประถม เชื่อว่าเด็กจะหันมาสนใจประวัติศาสตร์ไทยเพิ่มขึ้นแน่นอน"

คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความเห็นว่า "การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยควรเริ่มที่ท้องถิ่นของตนเองก่อน ทำให้การเรียนมีความหมาย มั่นใจว่าเด็กจะเรียนอย่างมีความสุข และจดจำได้ดี เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว โดยไม่ควรเน้นให้เด็กท่องจำ แต่ควรใช้วิธีการหลากหลาย นอกจากนี้ จะทำอะไรให้เด็กซาบซึ้ง มีจุดร่วมในสำนึกความเป็นไทย เพราะสิ่งที่พวกเราที่เป็นผู้ใหญ่รู้สึกซาบซึ้งและมีความผูกพันกัน เด็กยุคใหม่จะไม่คิดอย่างนั้น และมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว อาจเป็นเพราะพวกเขาไม่มีโอกาสได้สัมผัสสิ่งเหล่านี้"

แม้ว่าบทบาทของบุคลากรทางการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่แนวโน้มของการให้ความสำคัญคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ จะเห็นได้ว่า ต่างก็ให้ความสำคัญของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เพียงแต่จะต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระให้เหมาะสมแก่ช่วงวัยของผู้เรียน และควรเริ่มปลูกฝังในเรื่องของถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ความเป็นมาในชนชาติ การรักท้องถิ่น เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวกับผู้เรียนมากที่สุด จะทำอะไรให้เด็กซาบซึ้งกับเรื่องราวต่างๆ ในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งจะเป็นรากฐานของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับประเทศต่อไป

นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557) ที่กล่าวกับ "ไทยรัฐออนไลน์" ว่า การเรียนวิชาสังคมนั้น เรียนเพื่อให้เด็กรู้จักว่า รอบตัวของเด็กเป็นยังไง ตัวเองจะมีบทบาทต่อสังคมอย่างไร จะต้องวางตัวต่อสังคมอย่างไร เรียนเพื่อเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง และความเป็นมาของสังคม เช่น เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง หรือจริยธรรม ซึ่งการเรียนสังคมจะเชื่อมโยงกันหมด จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่เรียนแยกเป็นวิชาใด วิชาหนึ่ง โดยท่านมี 5 แนวทางสร้างระบบคิดเด็ก สำหรับการสอนวิชานี้ให้ได้ผลดังนี้

1. สอนบนพื้นฐานการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ โดยให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. เอาปัญหาเป็นตัวตั้ง เพื่อให้เด็กถกเถียง โดยใช้เรื่องในอดีตเป็นโจทย์
3. ต้องเน้นให้เด็กทำโครงการเพื่อหาทางเลือกใหม่ โดยสมมติตัวเองอยู่ในเหตุการณ์นั้น
4. ต้องให้เด็กรู้จักแสวงหาทางเลือก ฝึกคิดอะไรใหม่ แก้ปัญหาเป็น
5. ต้องสอนให้เด็กรู้จักการประยุกต์ เพราะจะไม่ทำให้เด็กยึดติดกับเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร โดย สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2517) มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรและแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยให้เหมาะสมโดยอาจขอความร่วมมือจากหน่วยวิชาการเฉพาะ เช่น สยามสมาคม หรือคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย เป็นต้น
2. สถาบันฝึกหัดครูรวมทั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ควรมีบทบาทมากขึ้นในการฝึกอบรมแก่ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยทั้งก่อนและระยะปฏิบัติงานของครูโดยเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพด้านวิธีสอน อุปกรณ์การสอนและการวัดผล

3. ครูสังคัมศึกษาควรสร้างความรู้สึกระหนักในความสำคัญและประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์ไทยในฐานะที่จะเป็นวิถีทางของการดำรงรักษาไว้ซึ่งมรดกของชาติไทยคู่กันไปกับ การส่งเสริมพัฒนาการและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียน

ประโยชน์ของการศึกษาประวัติศาสตร์

สำหรับประโยชน์ของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์นั้นเป็นการตอบคำถาม แทนการ คาดเดาหรือความเชื่อ โดยปราศจากหลักฐานจึงต้องมีการพิสูจน์ โดยประโยชน์ นั้นมีคุณค่า แก่มวล มนุษยชาติที่ศึกษาอยู่เพราะจะเป็นบทเรียนที่ทรงคุณค่า ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความรัก ความศรัทธา ในประเทศชาติตระหนักถึงการกระทำของบรรพบุรุษ หรือบุคคลที่ทรงคุณค่า และยังเป็นการฝึกให้กับ ผู้เรียน ได้ใช้เหตุผลพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ อันจะเป็นการทำนายอนาคตต่อไปได้

การศึกษาประวัติศาสตร์มีประโยชน์ต่อผู้ศึกษา (สุปราณี จินตวร, 2558) ดังนี้

1. ก่อให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในชาติบ้านเมืองของตน คือทำให้เรารู้ถึงความ เสียสละของบรรพบุรุษที่ได้สร้างบ้านเมืองมา รักชาติบ้านเมืองไว้ด้วยชีวิต สร้างสมวัฒนธรรมอันดีงาม มาสู่รุ่นลูกหลานจึงก่อให้เกิดความภูมิใจ รักหวงแหนมรดกที่บรรพบุรุษทิ้งไว้ ต้องการที่จะอนุรักษ์และ สืบสานสิ่งที่ดีงามไปยังคนรุ่นลูกหลานของเราต่อไป

2. ทำให้เข้าใจทัศนคติของผู้อื่น การศึกษาประวัติศาสตร์ช่วยให้เราเข้าใจความคิด ความรู้สึกของคนในสังคมต่าง ๆ และในเวลาต่าง ๆ กัน

3. ทำให้ได้บทเรียนจากประวัติศาสตร์ เหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตย่อมมี ทั้งด้านดีและด้านร้าย พฤติกรรมใดที่นำความเสียหายมาสู่สังคมส่วนรวมในอดีต ซึ่งอาจส่งผลร้ายมาสู่ ปัจจุบันและเชื่อมโยงไปถึงอนาคตด้วย เราก็จำไว้เป็นบทเรียน ไม่สร้างความเสื่อมเสียเช่นนั้นอีก เหตุการณ์หรือพฤติกรรมในทางดี เราก็นำมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ

4. ทำให้เราเข้าใจในปัจจุบันชัดเจนขึ้น การเรียนรู้ว่าชาติหรือประเทศของเรานั้นมีที่ มาจากไหน มีพัฒนาการมาอย่างไร มีวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นอย่างไร และเปลี่ยนแปลงไปเพราะอะไร ซึ่ง จะทำให้เรารู้จักตัวเองและเข้าใจสังคมปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น

5. ทำให้ได้ฝึกทักษะที่จำเป็น ฝึกทักษะที่เป็นประโยชน์ซึ่งนำมาใช้ในการเรียนวิชาอื่น และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ทักษะการค้นคว้าข้อมูล ทักษะการแสดงความคิดเห็น ทักษะการ เขียนรายงาน การค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นต้น

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารและของ โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

ในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของ นศท. จะแบ่งเป็น 3 ชั้นปี

1. ชั้นปีที่ 1 จะเรียนในเรื่องการกำเนิดของชนชาติไทยมาตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน ซึ่ง นศท. จะได้ทราบถึงกำเนิดชนชาติไทย การมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีร่วมกัน พูดภาษา เดียวกัน ซึ่งมีทั้งในและนอกประเทศ ดังเช่น กลุ่มชนชาติไทยทางตอนใต้ของจีน ทางเหนือของอินเดีย ทางตะวันออกเฉียงเหนือของพม่าบางส่วน ทางตะวันตกของเวียดนามและประเทศลาว ขึ้นอยู่กับ

แนวความคิด การค้นคว้าของชาวต่างชาติก็ดี หรือแนวความคิดจากการสำรวจทางโบราณคดีของไทย ก็ตาม ล้วนแล้วแต่เป็นข้อมูลให้พวกเราคนไทยและ นศท. จะต้องได้รับทราบถึงความเป็นไปได้ของ ชนชาติไทย ทราบถิ่นกำเนิดที่แท้จริงของบรรพบุรุษ นอกเหนือจากนั้น นศท. ชั้นปีที่ 1 จะได้ทราบว่า ชาติไทยหรือคนชาติไทย เริ่มมีการนำมาเรียกขานครั้งแรกในปี พ.ศ. 2541 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อครั้งเสด็จไปปรับคนไทยที่เมืองจันทบุรี เมื่อครั้งถูกฝรั่งเศสยึดไปเป็นตัวประกัน นอกจากการเรียนการสอนให้ นศท. ได้ทราบถึงถิ่นกำเนิดของ ชนชาติไทยแล้ว จะได้ทราบถึงการก่อตั้งกรุงในยุคสมัยแรก ตั้งแต่การสถาปนากรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน โดยมุ่งหวังให้ นศท. ชั้นปีที่ 1 ได้เรียนรู้การก่อตั้งกรุง ในแต่ละยุคสมัย ความเจริญรุ่งเรือง การปกครอง ศาสนา สังคม และด้านทางทหาร จนสิ้นสุดของการ ตั้งกรุงนั้นๆ ความมุ่งหมายอีกอย่างหนึ่ง นศท. จะได้ทราบประวัติศาสตร์ชาติไทยและทราบ พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย ตลอดจนการแสดงออกในความเป็นมาใน พระมหากษัตริย์องค์ต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ของไทย ในความเสียสละตนเพื่อชาติ บ้านเมือง มีความภาคภูมิใจในชาติ ดำรงความเป็นไทยจนทำให้ลูกหลาน เหลน ได้อยู่สุขสบายทุกวันนี้

2. นศท. ชั้นปีที่ 2 จะเรียนเรื่องการกู้ชาติของบรรพบุรุษและพระมหากษัตริย์ไทย ตั้งแต่ ยุคสมัยการสู้รบกับพม่า การรุกรานจากชาวต่างชาติ การรวมตัวของชาวบ้านบุคคลธรรมดาในการ ปกป้องบ้านเมืองไม่ให้ตกเป็นทาสหรือเมืองขึ้นของใคร ตลอดจนการเรียนรู้พระราชประวัติรัชกาลในยุค กรุงรัตนโกสินทร์ พระราชกรณียกิจที่สำคัญของแต่ละพระองค์ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ ด้านทหาร เพื่อประโยชน์สุขและความอิสระของชาติไทย ดังเช่น ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชต้อง ต่อสู้กับกบฏเอกราชบ้านเมืองกลับคืนมาเป็นของคนไทย พระองค์เสียสละแม้ขณะที่ตกเป็นตัวประกันที่ เมืองหงสาวดี มีพระชนมายุได้ 9 พรรษา พร้อมพระพี่นางสุพรรณกัลยาจนสามารถกลับมากู้ชาติได้อีก ครั้ง สามารถจัดตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แม้ต่อมาเราจะเสียกรุงครั้งที่ 2 อยุธยา ก็มี พระมหากษัตริย์ที่ทรงมีพระปรีชาสามารถช่วยกู้ชาติได้ในเวลาอันรวดเร็ว พระองค์มีพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทั้งยังทรงจัดตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานี จนเข้ายุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เรามีการเปลี่ยนแปลงในด้านการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และด้านการทางทหาร กรุงรัตนโกสินทร์เริ่มมีการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 1-10 ถือกำเนิดเป็นราชวงศ์จักรี เริ่มจัดตั้งรูปแบบ การปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีการค้าขายกับชาวต่างชาติ มีสัมพันธไมตรีกับชาว ตะวันออกและแถบยุโรป แม้บางครั้งเราจะเสียดินแดนถึง 14 ครั้งก็ตาม เพื่อแลกกับความอยู่รอด ปลอดภัยของบ้านเมือง บางครั้งเรามีความรู้สึกลึกซึ้งเสียใจและเสียใจในสิ่งที่เรารักและหวงแหน เมื่อครั้ง บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นมาอีก เราจะได้เห็นว่า พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์มีพระปรีชาสามารถช่วย ปกป้องบ้านเมืองไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม นศท. จะต้องมีความภาคภูมิใจ มีความรักและ หวงแหนแผ่นดินและราชวงศ์จักรีตลอดไป

3. นศท. ชั้นปีที่ 3 จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่ได้ทำคุณประโยชน์ ให้กับประเทศชาติ เป็นที่รักของปวงชนชาวไทย เมื่อเราเอ่ยถึงพระองค์ท่าน ไม่มีใครไม่รู้จักแม้ชาวโลกก็ ยังยกย่อง ได้รับรางวัลมากมาย พระองค์ท่านได้ดูแลพวกเราและชาติไทยมาตั้งแต่อายุ 19 พรรษา ดูแล ความทุกข์ยากลำบากของปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าให้ได้ยุติกันดี มีกินมีใช้ไม่ต้องลำบาก พระองค์ นั้นคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 ที่ทรงห่วงใยอนา

ประชาราษฎร์ทุกคนที่อยู่ในพื้นแผ่นดินไทย ทรงค้นคิดแนวทางการทำงานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การอดออมโดยให้ประชาชนยึดหลักการคือ การเดินทางสายกลาง ทำเกษตรแบบพอเพียงโดยยึดหลัก 3 ท่วง คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน พระองค์ท่านทรงงานมามากกว่า 70 ปี ยังไม่เคยได้ยินว่า พระองค์ท่านเหนื่อยเลย การอยู่ท่ามกลางประชาชนของพระองค์ก็มีความสุขแล้ว นศท. จะได้เรียนรู้ความหมายของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อเอามาใช้กับชีวิตประจำวัน การแบ่งปันเงินในการใช้จ่ายของตัวเองและครอบครัว เอาหลักการทรงงานของพระองค์มาประยุกต์ใช้ในยุคปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เราชาวไทยและ นศท. ถือว่าโชคดีที่มีพระมหากษัตริย์ที่คอยดูแลช่วยเหลือพสกนิกรตลอดมา ถึงแม้พระองค์ท่านจะเสด็จสวรรคตไปแล้วก็ตาม แต่คนไทยไม่เคยลืมพระองค์ท่านเลย พวกเรา นศท. และคนไทยทั้งประเทศจึงเรียกพระองค์ท่านว่า “พ่อของแผ่นดิน” จวบจนทุกวันนี้

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

สาระประวัติศาสตร์ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สาระเนื้อหาที่นักเรียนในทุกระดับชั้นได้เรียน ตามที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย

1. เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
2. วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historied Method)
3. พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ
4. เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์
5. ความเป็นมาของชาติไทย รวมทั้งประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่มีส่วน

สร้างสรรค์ และปกป้องรักษาชาติไทย

6. วัฒนธรรมไทย

7. ภูมิปัญญาไทย ความรู้พื้นฐานที่สำคัญสำหรับครูผู้สอนประวัติศาสตร์ซึ่งในเอกสารนี้ขอนำเสนอสาระ เนื้อหาในบางประเด็น ดังนี้ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เนื่องจาก “ช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้ว” เป็นคำสำคัญ (Key Word) ของประวัติศาสตร์ เพราะเวลาจะช่วยให้วิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีตได้ชัดเจน ทำให้เข้าใจลำดับของเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากเหตุการณ์หนึ่งย่อมเป็นผลมาจากอีกเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นก่อน แต่เวลาเป็นเรื่องของนามธรรม แต่เครื่องมือในการกำหนดเวลาเป็นสิ่งที่มนุษย์ในแต่ละสังคม กำหนดขึ้นซึ่งมีความแตกต่างกัน นั่นคือมนุษย์ในแต่ละสังคมไม่ได้ใช้เวลาเหมือนกัน ผู้ศึกษา ประวัติศาสตร์จึงต้องเรียนรู้

1. ระบบเวลาทั้งตามระบบจันทรคติ (นับตามการโคจรของดวงจันทร์รอบโลก) ที่สังคมไทยในอดีตใช้ในการจดบันทึกเรื่องราว แม้ในปัจจุบันสังคมไทยยังคงใช้เวลาตามระบบ จันทรคติในวันสำคัญทางศาสนา และวันตามประเพณีไทยบางวัน เช่น วันลอยกระทง รวมทั้ง ประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามก็ยังคงใช้อยู่ (ฮิจเราะห์ศักราชในระบบจันทรคติ) ส่วนเวลา ตามระบบสุริยคติ (นับตามการโคจรของโลกรอบดวงอาทิตย์) จัดเป็นเวลาสากล

2. ศักราช หรือช่วงเวลาใน 1 ปี ทั้งของไทยและสากล รวมทั้งการเทียบศักราช ในระบบต่างๆ เช่น พุทธศักราช คริสต์ศักราช มหาศักราช รัตนโกสินทร์ศก

3. ช่วงเวลาสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แบ่งออกตามพัฒนาการของมนุษยชาติ
ในสาระประวัติศาสตร์มีเป้าหมายในการเรียนรู้ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ความรู้ เรื่องเวลาจะทำให้เข้าใจเรื่องราวที่ปรากฏในเอกสารนั้น แม้ว่าต่างพื้นที่ต่างวัฒนธรรม เราก็จะเชื่อมโยงได้ว่ามีเหตุการณ์สำคัญใดเกิดขึ้น เมื่อไร ที่ไหน เหตุการณ์ใดเกิดก่อนและเหตุการณ์ใด เกิดหลัง (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่) ทำให้สามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ตามเส้นเวลา (Time Line) และเชื่อมโยงเหตุการณ์ได้

2. เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์และตีความเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้การเข้าใจ เรื่องเวลาได้อย่างถูกต้องจะเป็นผลให้เราเข้าใจเหตุการณ์ว่า แต่ละเหตุการณ์มีความสัมพันธ์กัน อย่างไร ปัจจัยใด (เหตุการณ์ที่เกิดก่อน) เป็นเหตุทำให้เกิดเรื่องราวขึ้น เรื่องราวมีการเปลี่ยนแปลง หรือมีการคลี่คลายไปอย่างไรและเหตุการณ์ใดเป็นผล (ทำไมและอย่างไร) ซึ่งถ้าหากไม่เข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างเวลา กับ เหตุการณ์ย่อมจะไม่เข้าใจเหตุการณ์ได้อย่างแท้จริง

3. เพื่อให้ผู้เรียนใช้เวลาในการบอกเล่าเรื่องราวได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะเป็น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ต่อไปในอนาคต

4. เครื่องมือบอกเวลาแสดงภูมิปัญญาของมนุษยชาติที่เกิดขึ้นตามช่วงเวลา และสถานที่ต่างๆ เวลาในหลักสูตรมีลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ ดังนี้ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จะเรียนรู้เรื่องเวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ในประวัติศาสตร์ไทยและประวัติศาสตร์สากล รวมทั้ง ความสำคัญของเวลา ในประวัติศาสตร์ ผู้สอนประวัติศาสตร์สามารถศึกษาความรู้เกี่ยวกับเวลาได้จาก หนังสือเรื่อง “วันวาร กาลเวลา แลนานาศักราช” ของ ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร จะเห็นว่า เวลาสำหรับ ประวัติศาสตร์ ไม่ใช่ “สัปดาห์หนึ่งมีกี่วัน” แต่เวลาจะเป็น เครื่องมือช่วยให้การจัดลำดับเหตุการณ์ เพื่อ ช่วยให้ศึกษาอดีตเข้าใจได้ง่ายขึ้น

วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method)

ประวัติศาสตร์นับเป็นศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือเช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งได้ ก็เพราะวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะสืบค้นหาความจริงในสังคมมนุษย์ อย่างเป็นระบบ เครื่องมือที่นักประวัติศาสตร์ใช้ค้นหาความจริง คือ หลักฐานหรือร่องรอยที่เกี่ยวข้อง สิ่งที่จะแตกต่างคือ วิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ทฤษฎีทางธรรมชาติด้วยการทดลอง ซ้ำแล้วซ้ำอีกได้ แต่ประวัติศาสตร์นั้นเนื่องจากเป็นเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นแล้ว ด้วยปัจจัยต่างๆ ด้วย การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานและการสืบค้นที่เป็นระบบ วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็น “ทักษะกระบวนการ” ที่มุ่งสร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วย ตนเองในยุคโลกาภิวัตน์ โดยให้ผู้เรียนได้ออกนอกห้องเรียนไปสู่โลกในความเป็นจริงด้วย การสืบค้นเรื่องราวที่ตนอยากรู้ อยากเห็น และในโลกยุคข้อมูลข่าวสารนี้ วิธีการทางประวัติศาสตร์ จะฝึกฝนให้ผู้เรียนตรวจสอบ กลั่นกรองข้อมูลให้ได้ข้อเท็จจริง และคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล ก่อนที่จะคิดวินิจฉัยว่าสิ่งใดจริงน่าเชื่อถือ อันเป็นการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริง สำหรับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สืบค้นเรื่องราว ที่ตนสนใจสร้างความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ที่เรียกว่า “โครงการทางประวัติศาสตร์”

ผู้สอนประวัติศาสตร์คงต้องศึกษาและใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สร้างความรู้ใหม่ ด้วยตนเองซักครั้ง จึงจะเข้าใจและเข้าถึง จึงจะสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ชัดเจน อย่างไรก็ตามขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ นักประวัติศาสตร์ไม่ได้จำกัดว่าต้องมี 4 ขั้น 5 ขั้น หรือ 6 ขั้น เพราะการสืบค้นเรื่องหนึ่งเรื่องอาจมีประเด็นที่ต้องสืบค้นต่อเนื่อง ลำดับขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

1. ตั้งประเด็นศึกษา
2. เสาะหาแหล่งข้อมูลหลักฐาน
3. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ครบถ้วน
4. วิเคราะห์ตรวจสอบ ประเมินคุณค่าหลักฐาน
5. ตีความเพื่อตอบประเด็นศึกษาได้ว่าทำไมและอย่างไร
6. นำเสนอเรื่องราวที่ค้นพบได้อย่างมีเหตุผลและน่าสนใจ

พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ

พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต แสดงธรรมชาติของสังคมมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา และแม้ในช่วงเวลาเดียวกัน สังคมมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ยังมีความเหมือนและความต่าง ทำให้ประวัติศาสตร์มีความแตกต่างจากสังคมศึกษาสาขาอื่นๆ เนื่องจากประวัติศาสตร์ให้ความสำคัญอย่างมากกับความแตกต่างที่เป็นลักษณะเฉพาะในสังคมมนุษย์ลักษณะเฉพาะดังกล่าว ด้วยความเข้าใจดังกล่าวนี้คือ ลักษณะเด่นของประวัติศาสตร์ ในนัยนี้ การศึกษาประเด็น “เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์” จึงมุ่งที่จะสืบค้นหา ข้อเท็จจริงว่า “มีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่” เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะวิเคราะห์ว่า ทำไมจึงเกิด เหตุการณ์นั้นขึ้น (มีปัจจัยอะไร ผลักดันให้เกิดเหตุการณ์นั้นบ้าง) เหตุการณ์นั้นมีการเคลื่อนไหว และมีผลกระทบด้านใดบ้าง นั้นเป็นคำถามสำคัญที่มุ่งให้ผู้ศึกษา ประวัติศาสตร์หาคำตอบให้ชัดเจนมากกว่าการท่องจำข้อมูลเท่านั้น ผู้สอนต้องเข้าใจด้วยว่า พัฒนาการ หมายถึง ความเจริญในสังคมมนุษย์ซึ่งก่อให้เกิด วัฒนธรรมและอารยธรรมขึ้น ส่วนการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พลวัตของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ตามกาลเวลา สำหรับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์โลก เช่นเดียวกับ นักเรียนของประเทศอื่นๆ เริ่มตั้งแต่อารยธรรมโลกในยุคโบราณ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างโลก ตะวันออกกับโลกตะวันตกโลกยุคกลาง เหตุการณ์สำคัญของโลกในยุคปฏิวัติวิทยาการต่าง ๆ ยุคจักรวรรดินิยมโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 20-21 ซึ่งเป็นสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน ผู้สอนประวัติศาสตร์ต้องใช้ประสบการณ์ในการอ่านหนังสืออย่างกว้างขวางจึงจะ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เริ่มด้วย Time Line เหตุการณ์สำคัญ ต่อด้วยความเข้าใจใน การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ (ว่าเป็นอย่างไร) ปัจจัยที่ทำให้เกิดพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงนั้น มีอะไรบ้าง (ทำไมจึงเกิดขึ้น) และผลของเหตุการณ์นั้นเป็นอย่างไร

ความเป็นไทย (ความเป็นมาของชาติไทย บุคคลสำคัญของไทย วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย)

สาระการเรียนรู้ในเรื่องนี้ได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรมาตั้งแต่เริ่มมีการจัดการเรียน การสอนให้เป็นระบบตามแบบตะวันตก แต่คงจะเป็นเรื่องที่ค่อนข้างมีปัญหามากในปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ และเศรษฐกิจแบบทุนนิยม หรือตลาดเสรีที่ผู้คนส่วนใหญ่นิยมชมชอบวัฒนธรรม ของชาติที่เจริญมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ คนเก่ง คนกล้า และคนรวยได้รับความชื่นชมมากกว่าคนดี มีจริยธรรม อย่างไรก็ตาม

น่าจะเป็นเรื่องทำทนายครุมืออาชีพที่จะนำเยาวชนของชาติให้ “มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย” อันเป็นเป้าหมายสำคัญในการเรียนรู้สาระนี้ ซึ่งแม้จะ ไม่ใช่เป้าหมายหลักการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ที่มุ่งให้เข้าใจความเป็นชาติไทย มากกว่าการรักชาติและ ภูมิใจในชาติก็ตาม แต่หากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้ความเป็นมาของชาติไทย ที่บรรพบุรุษไทยได้เสียสละชีพเพื่อปกป้องไว้ เข้าใจในวัฒนธรรมไทยอันเป็นเอกลักษณ์เป็น ที่ยอมรับไปทั่วโลก รวมทั้งเป็นชาติที่มีภูมิปัญญาไทยที่สามารถแก้ปัญหาทั้งด้านการดำเนินชีวิต และวิกฤติการณ์ด้านต่างๆ ฝ่าฟันอุปสรรคนานัปการ เป็นประเทศเอกราชสืบถึงปัจจุบันนี้ได้ ก็คงทำให้เยาวชนไทยได้ตระหนักในความสำคัญและสานต่อเป็น “ความเป็นไทย” สืบต่อไป สำหรับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จะได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญใน ประวัติศาสตร์ไทยที่ผู้สอนเห็นว่าสำคัญต่อ “ความเป็นไทย” ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ บุคคลสำคัญ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่ส่งผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนในการอนุรักษ์ความเป็นไทยสืบต่อไป ผู้สอนประวัติศาสตร์ อาจศึกษาเพิ่มเติมสาระสำคัญจากหนังสือเรื่อง “คู่มือการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ : ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนกันอย่างไร” ที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจัดพิมพ์เผยแพร่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2543

มาตรฐานการศึกษา / การประเมินผลการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

1. มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

2. มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

3. มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงชีวิตความเป็นไทย

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด ม. 4 - 6

1. ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ

2. สร้างองค์ความรู้ใหม่ประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ
สาระการเรียนรู้แกนกลาง

1. เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยและประวัติศาสตร์สากลตัวอย่างเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ที่มีปรากฏใน

2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์โดยนำเสนอตัวอย่างที่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน

3. คุณค่าและประโยชน์ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์

4. ผลการศึกษาหรือโครงการทางประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด ม.4- ม.6

1. วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของโลก

2. วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน

3. วิเคราะห์ผลกระทบของการขยายอิทธิพลของประเทศในยุโรปไปยังทวีปอเมริกา แอฟริกา และเอเชีย

4. วิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

1. อารยธรรมของโลกยุคโบราณ ได้แก่ อารยธรรมของโลกยุคโบราณ ได้แก่ อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริส-ยูเฟรติส ไนล์ ฮวงโห ลินธุ และอารยธรรมกรีก โรมัน

2. การติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกและอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่มีต่อกันและกัน

3. เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เช่น ระบบศักดินา สวามิภักดิ์ สงครามครูเสก การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ การสำรวจทางทะเล การปฏิรูปศาสนา การปฏิวัติอุตสาหกรรม แนวคิดเสรีนิยม แนวคิดจักรวรรดินิยม แนวคิดชาตินิยม

4. การขยาย การล่าอาณานิคม และผลกระทบ

5. ความร่วมมือและความขัดแย้งของมนุษยชาติในโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 20

6. สถานการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 เช่น เหตุการณ์การระเบิดตึก World Trade Center 11 กันยายน 2001

7. การขาดแคลนทรัพยากร

8. การก่อการร้ายและการต่อต้านการก่อการร้าย

9. ความขัดแย้งทางศาสนา

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ม.4 – ม.6

1. วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

3. วิเคราะห์ภูมิปัญญาไทยสมัยรัตนโกสินทร์และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย

4. วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

1. การสถาปนากรุงเทพมหานคร เป็นราชธานีของไทย
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์
3. บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในราชวงศ์จักรีในการสร้างสรรค์ความเจริญและความมั่นคงของชาติ
4. พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ทางการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามช่วงสมัยต่างๆ
5. เหตุการณ์สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลพัฒนาชาติไทย เช่น การทำสนธิสัญญาเบารริงในสมัย รัชกาลที่ 4 การปฏิรูปประเทศในสมัย รัชกาลที่ 5 การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 โดยวิเคราะห์สาเหตุปัจจัย และผลของเหตุการณ์ต่างๆ
6. ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีอิทธิพล ต่อการพัฒนาชาติไทยจนถึงปัจจุบันโดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตรและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

7. บทบาทของไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบันในสังคมโลก

การประเมินผลการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

1. จัดตั้งชุดสารสนเทศของหน่วย (แอดมิน) จัดทำกลุ่มเฟสบุ๊กของ นศท. แต่ละชั้นปีและเชิญ นศท. ทุกคนให้เข้าร่วมกลุ่ม
2. เจ้าหน้าที่สารสนเทศนำวิดีโอ/ภาพนิ่ง และข้อมูลผลการสัมมนาของ นศท. โพสต์ในกลุ่มเฟสบุ๊ก และประชาสัมพันธ์ นศท. เข้าไปแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นโดยมีวิธีการดังนี้
 - 2.1 แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น ด้วยข้อความที่เหมาะสม
 - 2.2 แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น ด้วยการไลฟ์วิดีโอหรือวีดีโอ โดยใช้ห้วงระยะเวลาที่เหมาะสม
 - 2.3 สมาชิกในกลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็นตอบโต้ต่อสมาชิกในกลุ่มได้ด้วยข้อความที่เหมาะสม
3. เจ้าหน้าที่สารสนเทศรวบรวมสถิติการแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นไว้เป็นข้อมูลตามรายวิชา

ทัศนคติในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักศึกษาวิชาทหาร และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

การสัมภาษณ์ทัศนคติในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักศึกษาวิชาทหาร

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 น.ส.ศชาภรณ์ ดวงดี นักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 2

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 น.สพัชราภรณ์ เพ็ชรไสย นักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 2

คำถาม : โดยปกติแล้วชอบเรียนวิชาอะไรมากที่สุด

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 ตอบว่าชอบเรียน วิชาคณิตศาสตร์มากที่สุด ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ตอบว่าชอบเรียนคณิตศาสตร์เช่นเดียวกัน

คำถาม : ในสมัยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้เรียนวิชาอะไรบ้างเกี่ยวกับสังคมศึกษาเป็นพื้นฐานก่อนมาเรียนประวัติศาสตร์ในชั้นปีที่ 2

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 ตอบว่าเรียนวิชาภูมิศาสตร์และวิชาประวัติศาสตร์ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ตอบว่าเรียนวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ โดยแต่ละเทอมจะแยกเรียน เป็นรายรายวิชาไป วิชาประวัติศาสตร์ถือเป็นหนึ่งใน 1 ภาคเรียน ในส่วนของวิชาประวัติศาสตร์ เริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถม ซึ่งตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาเท่าที่จำความได้นั้นจะเป็นการเรียนในเรื่องของสถาบันพระมหากษัตริย์ จำได้ว่าเป็นเรื่องของสมัยรัชกาลที่ 1 พอเริ่มเรียนในสมัยมัธยมศึกษาเริ่มเรียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในแต่ละสมัยเท่าที่จำความได้ก็คือเริ่มเรียนเรื่องของประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา พอมาถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก็ยังเรียนเกี่ยวกับเรื่องของการเสียกรุงศรีอยุธยาอยู่

คำถาม : ประวัติศาสตร์ในตามความเข้าใจของ นศท.แปลว่าอะไร

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 ตอบว่าประวัติศาสตร์น่าจะเป็นเรื่องราวในสมัยก่อนจนเกิดเป็นประวัติศาสตร์ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ตอบว่าเป็นเรื่องราวของความเป็นอยู่ของคนในสมัยก่อน

คำถาม : การเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีประโยชน์อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 ตอบว่า มีประโยชน์มากทำให้เรารู้ว่าประวัติศาสตร์ในอดีตนั้นมีความเป็นมาอย่างไร ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ให้คำตอบว่ามีประโยชน์ทำให้รู้ว่าพระมหากษัตริย์นั้นทำเพื่อแผ่นดินไทยมากขนาดไหน ทำให้เรารักและหวงแหนแผ่นดินไทย

คำถาม : นศท.คิดว่าจะมีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในการเรียนของนักศึกษาวิชาทหารหรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 ตอบว่าจำเป็นเพราะจะทำให้คนรุ่นใหม่รักและหวงแหนชาติไทย และแผ่นดินมากขึ้น การเรียน นศท.นั้นก็เหมือนกับการเรียนวิชาทหารอย่างนั้นก็เหมือนกับการที่เราเป็นส่วนหนึ่งในการปกป้องประเทศชาติเราจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้อะไร ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ตอบว่ามีความจำเป็นเพราะทำให้เรารู้ว่าคนสมัยก่อนใช้ชีวิตเป็นมาแบบไหนอย่างไรจึงมีความจำเป็น จะเป็น

อนุสรณ์ให้กับคนปัจจุบันได้รักและหวงแหนทำตาม และการเรียนประวัติศาสตร์จะทำให้เรารักประเทศไทยมากขึ้น

คำถาม : ถ้าไม่มีวิชาประวัติศาสตร์จะมีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 ตอบว่ามีผลเพราะถ้าไม่มีวิชาประวัติศาสตร์จะทำให้เราไม่รู้ว่ามีอดีตนั้นมีความเป็นมาอย่างไร ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ตอบว่า มีผลกระทบเพราะจริงๆ แล้วคนในอดีตนั้นเขาใช้ชีวิตยากลำบากมาขนาดไหนคนในปัจจุบันไม่ทราบ จะเป็นข้อคิดให้เรารู้ว่าในปัจจุบันถ้าเรายังสบายอยู่โดยไม่ได้ลืมว่าในอดีตนั้นคน เขาลำบากมาขนาดไหน บางทีเราคิดว่าชีวิตเราลำบากมากแล้วแต่จริงๆ แล้วชีวิตคนในอดีตลำบากมากกว่าเราหลายเท่า

คำถาม : เมื่อทดสอบความรู้ว่า ประวัติศาสตร์ชาติไทย มีกี่ราชธานี

นักเรียนทั้งสองคนจะมีความไม่แน่ใจและช่วยกันทบทวน ใช้เวลาในการคิดนานพอสมควร จากนั้นทั้งสองคนก็ปรึกษากันตอบ โดยพร้อมเพรียงกัน ไล่เรียงดังต่อไปนี้ กรุงเทพมหานคร รัตนโกสินทร์ กรุงธนบุรี และกรุงสุโขทัย และมีการสับสนว่ากรุงรัตนโกสินทร์นั้นมีตอนต้นตอนปลายซึ่งไปเทียบเคียงกับกรุงศรีอยุธยา สอบถามว่านักเรียนมีความมั่นใจต่อคำตอบขนาดไหน นักเรียนตอบว่า 80%

คำถาม : เมื่อทดสอบความรู้ว่า ตั้งแต่เราเรียนประวัติศาสตร์มานั้น พอจำเรื่องไหนได้บ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 ตอบว่าสามารถจำเรื่องราวในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ว่าในสมัยนั้นมีธาตุแล้วในหลวงรัชกาลที่ 5 ก็มา เลิกทาสให้แก่ทาสทั้งหลาย ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ตอบว่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ของสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยได้เรียนรู้มาจากละคร โดยได้รู้ว่าในสมัยนั้นมีฝรั่งเข้ามาค้าขาย

คำถาม : การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนกับการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของคุณฝึกนักศึกษาวิชาทหารแตกต่างกันหรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 ตอบว่าแตกต่างเพราะการเรียนของนักศึกษาวิชาทหารจะให้เห็นถึงความละเอียด ของเนื้อหาของประวัติศาสตร์มากกว่า ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ตอบว่าแตกต่างเพราะการเรียนในโรงเรียนได้รู้ประวัติศาสตร์แบบผิวเผินพอมาเรียนกับนักศึกษาวิชาทหารรู้สึกว่าได้เรียนลึกมากขึ้น

คำถาม : อยากให้การเรียนการสอนของผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์เป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 ตอบว่าอยากให้การสอนไม่น่าเบื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 อยากให้คุณครูสอนนอกเรื่องไปบ้างแต่อย่าอยู่ในเรื่องของประวัติศาสตร์อยากให้มีความเกี่ยวข้องกับวิชาประวัติศาสตร์

การสัมภาษณ์ทัศนคติในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์นักเรียนในระดับ มัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 นายพัททกานต์ สุทธิอำนาจยศ ม.6/1

คำถาม : โดยปกติแล้วชอบเรียนวิชาอะไรมากที่สุด

โดยส่วนตัวแล้วเป็นคนชอบเรียนวิชาสังคมศึกษาอยู่แล้ว และชอบวิชาภูมิศาสตร์กับเรื่องของการเมืองการปกครอง

คำถาม : ความรู้สึกต่อวิชาประวัติศาสตร์

ความรู้สึกของวิชาประวัติศาสตร์คือรู้สึกว่าเป็นวิชาที่ เรียนบ้าง เนื่องจากไม่ใช้วิชาหลักจึงไม่ได้เรียนบ่อย โดยจะไปรวมอยู่ในวิชาสังคมศึกษา

คำถาม : ประวัติศาสตร์ในตามความเข้าใจของนักเรียนแปลว่าอะไร

คิดว่าวิชาสังคมศึกษาประวัติศาสตร์คือวิชาที่ใช้ในการศึกษา เรื่องราวในอดีต

คำถาม : การเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีประโยชน์อย่างไร

ประโยชน์ของการเรียนวิชาสังคมศึกษาคือ สามารถนำไปเป็น กรณีศึกษา ซึ่งเป็นกรณีศึกษาในอดีตที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับปัจจุบันได้

คำถาม : ถ้าไม่มีวิชาประวัติศาสตร์จะมีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่

หากไม่มีวิชาประวัติศาสตร์จะมีผลกระทบต่อคนไทย เพราะหากไม่มีวิชาสังคมศึกษาเป็นกรณีศึกษาสังคมก็ต้องลองผิดลองถูกใหม่ ถ้าลองผิดลองถูกใหม่ก็มีโอกาสที่จะผิดพลาดสูง

คำถาม : เมื่อทดสอบความรู้ว่า ประวัติศาสตร์ชาติไทย มีกี่ราชธานี

ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่าจำไม่ค่อยได้ ผู้ถามจึงให้ค่อยๆนึกไปเรื่อยๆ ผู้ตอบได้ตอบมาที่ละราชธานีเป็น 3 ราชธานีดังนี้ ผู้ตอบตอบว่าเท่าที่จำได้จะมีกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ผู้สอบถามสัมภาษณ์จึงทบทวนและสอบถามอีกครั้งว่า ลองนึกดูอีกทีว่าขาดราชธานีอะไรไป ผู้สัมภาษณ์ใช้เวลาคิดทบทวนเพียง 1 นาทีและตอบว่าสุโขทัย ผู้สัมภาษณ์จึงให้ผู้ให้สัมภาษณ์เรียงลำดับอีกครั้ง ผู้ให้สัมภาษณ์ ตอบว่ากรุงสุโขทัยกรุงศรีอยุธยากรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ถือว่าตอบถูกต้องเรียงลำดับได้ถูก ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายต่อว่า สมัยสุโขทัยพูดตอบตอบว่าจำรายละเอียดไม่ได้ สมัยกรุงศรีอยุธยาผู้ตอบตอบว่ามีระบบกษัตริย์ และเป็น ต่อการค้ากับเมืองที่มีการค้าแบบผูกขาด และเป็นยุคที่มีต่างชาติเข้ามาค้าขายและแบ่งการปกครองออกเป็น 4 ส่วน ในส่วนของกรุงธนบุรีย้ายจากอยุธยา มา เป็นกรุงธนบุรีเพราะว่ากรุงศรีอยุธยาล่มสลาย และกรุงธนบุรีมีทางออกให้กรุงรัตนโกสินทร์คือเรื่องราวในปัจจุบัน

คำถาม : เมื่อทดสอบความรู้ว่า ตั้งแต่เราเรียนประวัติศาสตร์มานั้น พอจำเรื่องไหนได้บ้าง

เป็นเรื่องราวของล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เรื่องของการเลิกทาสการสร้าง ความรุ่งเรืองให้เกิดขึ้นโดยอาศัยความเจริญก้าวหน้าจากชาติตะวันตกมาจากประเทศไทย

คำถาม : คิดว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์จำเป็นที่จะต้องอยู่ในหลักสูตรต่อไปหรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่าแล้วแต่บุคคลบางคนอาจจะไม่จำเป็นก็ได้ ในส่วนของผู้ตอบคิดว่า วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่จำเป็นที่จะต้องมีการเรียนต่อไปส่วนคนที่คิดว่าไม่มีความจำเป็นต้องเรียน เพราะหลักสูตรของประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญกับวิชานี้มากนัก

การสัมภาษณ์ทัศนคติในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 วิชากร อ่อนเงิน ม.5/13

คำถาม : โดยปกติแล้วชอบเรียนวิชาอะไรมากที่สุด

ได้เกรดวิชาประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ป 4 โดยตลอด

คำถาม : ความรู้สึกต่อวิชาประวัติศาสตร์

ชอบเรียนวิชาประวัติศาสตร์เพราะมีละครเรื่องขุนศึก คุณพ่อชวนดู แล้วก็ชอบก็เลยเริ่มศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยป 1 ป 2

คำถาม : ประวัติศาสตร์ในตามความเข้าใจของนักเรียนแปลว่าอะไร

การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทำให้รู้เรื่องราวในอดีตและความเป็นมาในแต่ละอย่างแต่ละช่วงเหตุการณ์ว่า เป็นอย่างไร

คำถาม : การเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีประโยชน์อย่างไร

เพราะว่าเรื่องบางอย่างในประวัติศาสตร์นั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ เช่น เรื่องของการรักษาดีเรื่องของการกู้เอกราช ก็จะทำให้คนที่ศึกษาหรือรู้เรื่องราวในประวัติศาสตร์ รักษาดีรักแผ่นดินมากยิ่งขึ้น

คำถาม : ถ้าไม่มีวิชาประวัติศาสตร์จะมีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่

ถ้าไม่มีวิชาประวัติศาสตร์จะมีผลกระทบต่อคนไทย คือ ต่างคนต่างหลงหลายความคิด ความคิดที่แต่ละคนคิดไม่เหมือนกันจะทำให้มีการขัดแย้งกันในสังคม

คำถาม : เมื่อทดสอบความรู้ว่า ประวัติศาสตร์ชาติไทย มีกี่ราชธานี

มีอะไรบ้างเขาตอบว่ามี 4 ราชธานี ประกอบด้วยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ สามารถเล่าเหตุการณ์ว่าในสมัยกรุงสุโขทัยมีการประดิษฐ์อักษรไทย สมัยกรุงศรีอยุธยามีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นจตุสดมภ์ สมัยกรุงธนบุรีเป็นการกู้เอกราช และในส่วนของกรุงรัตนโกสินทร์มีละเรื่องของดาราศาสตร์เรื่องของการเลิกทาส

คำถาม : เมื่อทดสอบความรู้ว่า ตั้งแต่เราเรียนประวัติศาสตร์มานั้น พอจำเรื่องไหนได้บ้าง

เรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่สามารถจำได้ขึ้นใจคือเรื่องของพระเจ้าตากสินมหาราชว่าปี 2310 พระเจ้าตากสินมหาราช จะต้องไปรับเป็นเจ้าพระยาป้อมปราการ อยุธยาอย่างไม่มีเงาเงา ที่กรุงธนบุรีแต่ทำไมไม่ได้รับการอวยยศเพราะจะต้องมาช่วยกรุงศรีอยุธยา ก่อน และหลังจากกรุงแตกพระเจ้าตากก็ตีฝ่าวงล้อม มาช่วย กู้เอกราชขึ้นมาภายหลังและสวรรคตปี 2325

คำถาม : คิดว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์จำเป็นที่จะต้องอยู่ในหลักสูตรต่อไปหรือไม่

อยากให้มีการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ต่อไปกับคนรุ่นหลังและรุ่นน้องที่เป็นนักเรียนเพราะหากไม่มีวิชาประวัติศาสตร์จะทำให้คนมีความคิดหลายแบบไม่ไปทางเดียวกันจะทำให้เกิดการขัดแย้งกันทางความคิด

สรุป

กระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของสถานศึกษา โดย คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาไปสู่หลักแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว และข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในส่วนของ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก ซึ่งในส่วนของวิชาประวัติศาสตร์เป็นเรื่องของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก มีเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน กำหนดไว้ 5 ประการ คือ

1. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นปัจเจกชนที่มีคุณภาพ
2. สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
3. เข้าใจและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม
4. เข้าใจและเห็นคุณค่า และรักษัทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม
5. รู้เท่าทันและปรับตัวในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และมีมาตรฐาน 3 หัวข้อคือ มาตรฐาน ส 4.1 เป็นเสมือนเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง มาตรฐาน ส 4.2 จะนำนักเรียนออกไปสู่สังคมโลกด้วยการศึกษาพัฒนาการ และความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ เริ่มที่ชาติตนเอง ก่อนถึงเพื่อนร่วมภูมิภาคและร่วมโลก รวมทั้ง การเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นที่มีต่อตนเอง สังคม ชาติและสังคมโลก และมาตรฐาน ส 4.3 เริ่มจาก การรู้จักตนเอง ชุมชน และสังคมไทย วัฒนธรรมไทย และความเป็นชาติไทย

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร การสอนวิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทยของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของ นศท. จะแบ่งเป็น 3 ชั้นปี ชั้นปีที่ 1 จะเรียนในเรื่องการกำเนิดของชนชาติไทยมาตั้งแต่ยุคโบราณจนถึง ปัจจุบัน ซึ่ง นศท. จะได้ทราบถิ่นกำเนิดชนชาติไทย การมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีร่วมกัน พูดภาษาเดียวกัน ซึ่งมีทั้งในและนอกประเทศ นศท. ชั้นปีที่ 2 จะเรียนเรื่องการก่อกำเนิดของบรรพบุรุษ และพระมหากษัตริย์ไทย ตั้งแต่ยุคสมัยการสู้รบกับพม่า การรุกรานจากชาวต่างชาติ การรวมตัวของ ชาวบ้านบุคคลธรรมดาในการปกป้องบ้านเมืองไม่ให้ตกเป็นทาสหรือเมืองขึ้นของใคร ตลอดจนการ เรียนรู้พระราชประวัติรัชกาลในยุครุ่งรัตนโกสินทร์ พระราชกรณียกิจที่สำคัญของแต่ละพระองค์ทั้งใน ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และด้านทหาร เพื่อประโยชน์สุขและความอิสระของชาติไทย นศท. ชั้น ปีที่ 3 จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่ได้ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ

การประเมินผลการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

1. จัดตั้งชุดสารสนเทศของหน่วย (แอดมิน) จัดทำกลุ่มเฟสบุ๊คของ นศท. แต่ละชั้นปีและ เชิญ นศท. ทุกคนให้เข้าร่วมกลุ่ม
2. เจ้าหน้าที่สารสนเทศนำวีดีโอ/ภาพนิ่ง และข้อมูลผลการสัมมนาของ นศท. โพสต์ใน กลุ่มเฟสบุ๊ค และประชาสัมพันธ์ นศท. เข้าไปแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นโดยมีวิธีการดังนี้
 - 2.1 แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น ด้วยข้อความที่เหมาะสม
 - 2.2 แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น ด้วยการไลฟ์วีดีโอหรือวีดีโอ โดยใช้ช่วง ระยะเวลาที่เหมาะสม
 - 2.3 สมาชิกในกลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็นตอบโต้ต่อสมาชิกในกลุ่มได้ด้วย ข้อความที่เหมาะสม
3. เจ้าหน้าที่สารสนเทศรวบรวมสถิติการแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นไว้เป็นข้อมูล ตามรายวิชา

บทที่ 4

แนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ในสถานศึกษาทางทหาร

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 เพื่อให้ได้ทราบถึงทัศนคติเรื่อง การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย อันจะเป็นข้อมูลและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ จึงได้เสนอแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหาร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เปรียบเทียบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กับโรงเรียนใน ระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์)

แนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ
สรุป

เปรียบเทียบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กับ โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ในการสอนของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ จะมีเรื่องที่ทำการศึกษาที่ หลากหลายแยกตามชั้นปีได้ดังนี้

1. นศท.ชั้นปีที่ 1 ได้แก่ การฝึกเบื้องต้น,วิชาแบบธรรมเนียมทหาร, วิชาการกำลังสำรอง, วิชาการข่าวเบื้องต้น, วิชายุทธวิธี, วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย, วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ, วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน, วิชาการบรรเทาสาธารณภัย, วิชาพลเมืองดี วิถีประชาธิปไตย และการยิงปืนตามหลักสูตร

2. นศท.ชั้นปีที่ 2 ได้แก่ การฝึกเบื้องต้น, วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ, วิชาแบบธรรมเนียมทหาร, วิชาการติดต่อสื่อสาร, วิชาอาวุธ, วิชายุทธวิธี, วิชาพระราชกรณียกิจของ พระมหากษัตริย์ไทย, วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ, วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน, วิชาพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และการยิงปืนตามหลักสูตร

3. นศท.ชั้นปีที่ 3 ได้แก่ การฝึกเบื้องต้น, วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ, วิชาการกำลังสำรอง, วิชาสงครามเคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์, วิชาอาวุธ, วิชายุทธวิธี, วิชาพระราชกรณียกิจของ พระมหากษัตริย์ไทย, วิชาอุดมการณ์ทหาร, วิชาพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และวิชาเหล่า ร., ม.,ป.,ช.,ส

เมื่อแยกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาประวัติศาสตร์จะสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. นศท.ชั้นปีที่ 1 ได้แก่ วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย, วิชา
อุดมการณ์ความรักชาติ

2. นศท.ชั้นปีที่ 2 ได้แก่ วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย, วิชา
อุดมการณ์ความรักชาติ

3. นศท.ชั้นปีที่ 3 ได้แก่ วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย

ในขณะที่สาระประวัติศาสตร์ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 สาระเนื้อหาที่นักเรียนในทุกระดับชั้นได้เรียน ตามที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นประกอบด้วย

1. เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
2. วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historied Method)
3. พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ
4. เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์
5. ความเป็นมาของชาติไทย รวมทั้งประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่มีส่วน

สร้างสรรค์ และปกป้องรักษาชาติไทย

6. วัฒนธรรมไทย

7. ภูมิปัญญาไทย

ความรู้พื้นฐานที่สำคัญสำหรับครูผู้สอนประวัติศาสตร์ซึ่งในเอกสารนี้ขอนำเสนอสาระ
เนื้อหาในบางประเด็น ดังนี้ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เนื่องจาก “ช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้ว”
เป็นคำสำคัญ (Key Word) ของประวัติศาสตร์ เพราะเวลาจะช่วยให้การวิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีตได้
ชัดเจน ทำให้เข้าใจลำดับของเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากเหตุการณ์หนึ่งย่อมเป็นผล
มาจากอีกเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นก่อน แต่เวลาเป็นเรื่องของนามธรรม แต่เครื่องมือในการกำหนดเวลา
เป็นสิ่งที่มนุษย์ในแต่ละสังคม กำหนดขึ้นซึ่งมีความแตกต่างกัน นั่นคือมนุษย์ในแต่ละสังคมไม่ได้ใช้เวลา
เหมือนกัน ผู้ศึกษา ประวัติศาสตร์จึงต้องเรียนรู้

เมื่อเปรียบเทียบหัวข้อการสอนจะพบว่า ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์ฝึก
นักศึกษาวิชาทหารนั้น จะเน้นในเรื่องราวของวิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยในทุกยุค
ทุกสมัย และเป็นการปลูกฝังทางด้านทัศนคติและแนวทางการปฏิบัติในวิชาอุดมการณ์ความรักชาติ
ในขณะที่โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี นั้นจะอิงหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งหัวข้อและเนื้อหาสาระนั้นจะอธิบายประวัติศาสตร์ในเชิง
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาและยุคสมัย โดยอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ศึกษาพัฒนาการและ
การเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติและรวมถึงประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่มีส่วน สร้างสรรค์ และ
ปกป้องรักษาชาติไทย

เมื่อเปรียบเทียบความมุ่งหมายของการสอน พบว่า ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของ
ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารนั้น จะเน้นความมุ่งหมายคือ ปลูกฝังอุดมการณ์ให้ นศท.มีความยึดมั่นในชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้มี
จิตสำนึกในเรื่องความเสียสละต่อสังคมส่วนรวม รวมทั้งมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในกองทัพ

ในขณะที่โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีมีความมุ่งหมายในสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน กำหนดไว้ 5 ประการ คือ

1.1 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นปัจเจกชนที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเฉพาะตน การจะเป็นปัจเจกชนที่มีคุณภาพ ก็ต้องมีพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ใฝ่รู้ อดทน อดทน รู้ศักยภาพ รับผิดชอบในหน้าที่ ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รักเกียรติ และศักดิ์ศรีของตนเอง ฯลฯ

1.2 สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นับเป็นหัวใจสำคัญของสังคมศึกษา คุณธรรมหลายอย่างที่ต้อสร้างเสริมให้เด็กตระหนักในความสำคัญการอยู่ร่วมกัน เช่น รัก และเข้าใจ ครอบครัว รวมทั้งเพื่อนร่วมงาน คนรัก ผู้บริหาร รู้จักให้อภัย ช่วยเหลือผู้อื่น มีเมตตากรุณา เคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่างของบุคคล ฯลฯ

1.3 เข้าใจและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งหมายถึงการเป็นพลเมือง พลโลก (ชุมชน ท้องถิ่น ประเทศชาติ สังคมโลก) เริ่มด้วยการมีสำนึกในความสำคัญของการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม มีจิตสาธารณะ รักและภูมิใจในความเป็นไทย การเสียสละประโยชน์ส่วนตน และกลุ่มพวกพ้อง เพื่อรักษาประโยชน์ของสังคมและชาติ การยอมรับในความแตกต่าง การมี จิตอาสา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ ฯลฯ

1.4 เข้าใจและเห็นคุณค่า และรักษัทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม อันเป็นวิกฤติของโลก ที่นับวันจะรุนแรง และมีผลกระทบกว้างขวาง เช่น ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (ประหยัด คุ่มค่า) มีจิตสำนึกและจิตอาสาในการรักษาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

1.5 รู้เท่าทันและปรับตัวในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเข้าใจ การเปลี่ยนแปลงตามบริบทของเวลา การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีความสามารถในการสื่อสาร ฯลฯ

2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน กำหนดไว้ 5 ประการ คือ

- 2.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 2.2 ความสามารถในการคิด
- 2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มี 8 ข้อ คือ

- 3.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 3.2 ซื่อสัตย์ สุจริต
- 3.3 มีวินัย
- 3.4 ใฝ่เรียนรู้
- 3.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 3.6 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 3.7 รักความเป็นไทย

3.8 มีจิตสาธารณะ

จึงเห็นได้ว่าโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มีความมุ่งหมายที่หลากหลาย เน้นการนำประโยชน์จากการเรียนประวัติศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้ทักษะที่หลากหลายและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กว้างกว่าการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์)

การสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

พ.อ.พทธรุณี บัญพร้อม ผู้บังคับบัญชาศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

วันที่สัมภาษณ์ 10 กรกฎาคม 2563

1. ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารท่านได้รับมอบนโยบายในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ แก่ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ดังนี้

1.1 ใช้เนื้อหาวิชาให้เป็นไปตามระเบียบหลักสูตรที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด

1.2 ครูต้องศึกษาเนื้อหาวิชาให้มีความรู้อย่างถ่องแท้ ครอบคลุมเนื้อหาวิชาทั้งหมด และสามารถให้คำแนะนำแก่นักศึกษาวิชาทหารได้ถูกต้อง

1.3 ให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับรู้ รับทราบข้อเท็จจริงตามเนื้อหาวิชาที่ถูกต้อง

1.4 ให้นักศึกษาวิชาทหารได้คิดวิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามเนื้อหาวิชา และได้มีการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งความรู้อื่นๆเปรียบเทียบข้อเท็จจริง และสรุปแนวความคิดเป็นของตนเองได้มีโอกาสในการถกแถลงกันในกลุ่มด้วยเหตุผลตามข้อมูลที่ได้ศึกษามา และได้มีการออกมานำเสนอสรุปข้อมูลที่ได้ถกแถลงในชั้นเรียน

1.5 ให้นักศึกษาวิชาทหารได้มีภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของความเป็นชาติไทย มีความรักชาติมีความสำนึกบุญคุณ ของบรรพบุรุษที่ได้เสียสละหยาดเหงื่อ แรงกาย แรงใจ เลือดเนื้อและชีวิตในการปกป้องรักษาผืนแผ่นดินไทยให้มีความสุขจนถึงปัจจุบัน ที่ทำให้คนไทยได้มีแผ่นดินเป็นของคนไทยและได้อยู่ดีกินดีจนถึงทุกวันนี้

2. ในทัศนคติของท่านการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยมีความจำเป็นต่อการจัดไว้ในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารดังนี้

2.1 วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย มีความจำเป็นต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เป็นอย่างยิ่ง

2.2 วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย เป็นวิชาพื้นฐานที่เริ่มต้นให้คนไทยทุกคนรวมถึงนักศึกษาวิชาทหาร ต้องรับรู้รับทราบถึงความเป็นมาเป็นไปของความเป็นชาติไทยได้เห็นถึงความยากลำบากของบรรพบุรุษ ทำให้มีความสำนึกถึงบุญคุณของบรรพบุรุษ ที่ได้เสียสละหยาดเหงื่อ แรงกาย แรงใจ เลือดเนื้อ และชีวิต ในการปกป้องรักษาผืนแผ่นดินไทยให้มีความสุขจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้สึกรักชาติ มีความหวงแหนในความเป็นชาติ และสร้างจิตสำนึกในการรักษาความเป็นชาติไทยต่อไป

3. ในทัศนคติของท่านวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยมีความสำคัญต่อเยาวชนของชาติไทยอย่างไร

3.1 วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยมีความสำคัญต่อเยาวชนของชาติไทยเป็นอย่างยิ่ง

3.2 วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย เป็นวิชาพื้นฐานที่จะเริ่มต้นให้คนไทยทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนไทย ต้องรับรู้รับทราบถึงความเป็นมาเป็นไปของความเป็นชาติไทยตั้งแต่ตอนยังเป็นเยาวชน ได้เห็นถึงความยากลำบากของบรรพบุรุษ และมีความสำนึกบุญคุณของบรรพบุรุษที่ปกป้องรักษาผืนแผ่นดินไทย ทำให้เรายังมีแผ่นดิน มีบ้าน ที่อยู่ได้อย่างสงบสุขจนถึงทุกวันนี้ และเยาวชนจะได้รู้ถึงหน้าที่ของตนเองที่ต้องปฏิบัติต่อบรรพบุรุษ เช่น ต้องให้ความเคารพสักการะในบุญคุณ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น และจะทำตนเป็นเยาวชนที่ดีไม่สร้างความเสื่อมเสียต่อชาติ มีความรักและหวงแหนความเป็นชาติไทย

4. ศูนย์การศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่13 มีเทคนิคหรือวิธีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ให้แก่ นักศึกษาวิชาทหารคือ ครูผู้สอนต้องเป็นตัวอย่างดี มีลักษณะท่าทางที่ดี มีความรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยอย่างถ่องแท้ มีเทคนิคการสอนที่ดีไม่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารเบื่อหน่ายมีสื่อการสอนที่หลากหลายสามารถดึงดูดความสนใจได้ตลอดเวลาตรงกับวัยของนักศึกษาวิชาทหารที่เปลี่ยนไปตาม Generation มีการสร้างโอกาสให้นักศึกษาวิชาทหารได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การตอบข้อซักถาม, การสอนแนวความคิดหรือความคิดเห็นต่อเนื้อหาวิชา, การได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย, การได้จัดกลุ่มประชุมถกแถลงในกรอบเนื้อหาวิชา, การได้ออกมานำเสนอข้อสรุปจากการประชุมหน้าชั้นเรียน ครูผู้สอนได้สรุปข้อมูลและได้ให้ข้อเสนอแนะ และได้ให้ข้อเสนอแนะต่อผลงานของนักเรียนในทางที่ถูกต้อง ตามข้อเท็จจริงของเนื้อหาวิชา

5. ปัญหาและอุปสรรคของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่13

5.1 ปัญหาและอุปสรรค

5.1.1 เนื้อหาวิชาอาจมีความน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ และจดจำได้ยาก

5.1.2 ครูผู้สอนเป็นตัวอย่างไม่ดี ลักษณะท่าทางไม่น่าเคารพ มีความรู้ไม่ถ่องแท้ ไม่มีเทคนิคการสอน สอนน่าเบื่อ

5.1.3 สื่อการสอนไม่น่าสนใจ ไม่ทันสมัย ไม่ดึงดูดความสนใจ

5.1.4 นักศึกษาวิชาทหารไม่สนใจ ไม่มีใจอยากมาเรียน ไม่ให้ความร่วมมือ

5.2 แนวทางแก้ไข

5.2.1 จัดเนื้อหาวิชาลงในสื่อที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของนักศึกษาวิชาทหาร ตามวัย Generation เช่นจัดทำเป็นหนังสือเป็นตอนๆเหมือนซีรีส์

5.2.2 คัดเลือกครูผู้สอนที่มีลักษณะท่าทางที่น่าเคารพ ต้องศึกษาเนื้อหาวิชาให้ ความสนใจอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง มีเทคนิคการสอนที่ดีดึงดูดความสนใจ

5.2.3 ใช้สื่อการสอนหลากหลาย เช่น หนังสือ, Social Media ฯลฯ

5.2.4 สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทำให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับการแสดงออก ในแนวความคิดของตนเองในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

แนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับ สามัญ

ปรากฏ ปะวะวานิช ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ให้สัมภาษณ์กับผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พุทธศักราช 2562 ว่าจะมีการปรับหลักสูตรการเรียน ของนักศึกษาวิชาทหาร(นศท.)ชั้นปี1-5 ใหม่ ที่จะใช้ในการเรียน การฝึก ร.ด. ทั้ง 3.1 แสนคน ทั่วประเทศ ประเด็นสำคัญคือ ฝึกวิชาภาคปฏิบัติให้น้อยลง แต่เพิ่มความเข้มข้นและสัดส่วนของเนื้อหาในห้องเรียนมากยิ่งขึ้นไปกว่าเดิม ทั้งนี้ จะปรับลดสัดส่วนวิชาทหารจากเดิม 70 เปอร์เซ็นต์ให้เหลือ 55 เปอร์เซ็นต์ และปรับเพิ่มวิชาทั่วไปจากเดิม 30 เปอร์เซ็นต์เป็น 45 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ วิชาที่ถูกเพิ่มเข้ามา เช่น ประวัติศาสตร์ชาติไทย, สถาบันพระมหากษัตริย์, บทบาททหารกับความมั่นคง, ปฐมพยาบาล, บรรเทาสาธารณภัย, วิชาผู้นำ และจิตอาสา เหตุผลที่ระบุผ่านรายงานก็คือ เพื่อลดความซ้ำซ้อน และพบว่าบางวิชาทหารนั้น สามารถไปเรียนในภาคสนามแทนได้ โดยใช้ “ระบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง” และ Active Learning ให้ นศท. และ ครูฝึก มีส่วนร่วม และปรับการเรียนมีความทันสมัย ยังคงเน้น การมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ มีจิตอาสา มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประเด็นสำคัญคือ ฝึกวิชาภาคปฏิบัติให้น้อยลง แต่เพิ่มความเข้มข้นและสัดส่วนของเนื้อหาในห้องเรียนมากยิ่งขึ้นไปกว่าเดิม

ดังนั้นแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ นั้น ควรคำนึงว่าการศึกษาประวัติศาสตร์มีประโยชน์ต่อผู้ศึกษา (สุปราณี จินตวร,2558) ดังนี้

1. ก่อให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในชาติบ้านเมืองของตน คือทำให้เรารู้ถึงความเสียหายของบรรพบุรุษที่ได้สร้างบ้านเมืองมา รักชาติบ้านเมืองไว้ด้วยชีวิต สร้างสมวัฒนธรรมอันดีงาม มาสู่รุ่นลูกหลานจึงก่อให้เกิดความภูมิใจ รักหวงแหนมรดกที่บรรพบุรุษทิ้งไว้ ต้องการที่จะอนุรักษ์และสืบสานสิ่งที่ดีงามไปยังคนรุ่นลูกหลานของเราต่อไป

2. ทำให้เข้าใจทัศนคติของผู้อื่น การศึกษาประวัติศาสตร์ช่วยให้เราเข้าใจความคิด ความรู้สึกของคนในสังคมต่างๆ และในเวลาต่าง ๆ กัน

3. ทำให้ได้บทเรียนจากประวัติศาสตร์ เหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตย่อมมีทั้งด้านดีและด้านร้าย พฤติกรรมใดที่นำความเสียหายมาสู่สังคมส่วนรวมในอดีต ซึ่งอาจส่งผลร้ายมาสู่ปัจจุบันและเชื่อมโยงไปถึงอนาคตด้วย เราก็จำไว้เป็นบทเรียน ไม่สร้างความเสื่อมเสียเช่นนั้นอีก เหตุการณ์หรือพฤติกรรมในทางดี เราก็นำมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ

4. ทำให้เราเข้าใจในปัจจุบันชัดเจนขึ้น การเรียนรู้ว่าชาติหรือประเทศของเรานั้นมีที่มาจากไหน มีพัฒนาการมาอย่างไร มีวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นอย่างไร และเปลี่ยนแปลงไปเพราะอะไร ซึ่งจะทำให้เรารู้จักตัวเองและเข้าใจสังคมปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น

5. ทำให้ได้ฝึกทักษะที่จำเป็น ฝึกทักษะที่เป็นประโยชน์ซึ่งนำมาใช้ในการเรียนวิชาอื่น และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ทักษะการค้นคว้าข้อมูล ทักษะการแสดงความคิดเห็น ทักษะการเขียนรายงาน การค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นต้น

โดยหากจะกล่าวถึงในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของ นศท. ซึ่งแบ่งเป็น 3 ชั้นปี ขึ้นพื้นฐานพบว่า เนื้อหาจะประกอบด้วย

1. ชั้นปีที่ 1 จะเรียนในเรื่องการกำเนิดของชนชาติไทยมาตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน , ถิ่นกำเนิดชนชาติไทย การมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีร่วมกัน พุทธศาสนาเดียวกัน , การก่อตั้งกรุงในยุคสมัยแรก ตั้งแต่การสถาปนารุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน โดยมุ่งหวังให้ นศท. ชั้นปีที่ 1 ได้เรียนรู้การก่อตั้งกรุงในแต่ละยุคสมัย ความเจริญรุ่งเรือง การปกครอง ศาสนา สังคม และด้านทางทหาร , ความมุ่งหมายอีกอย่างหนึ่ง นศท. จะได้ทราบประวัติศาสตร์ชาติไทยและทราบพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย ตลอดจนการแสดงออกในความเป็นมาในพระมหากษัตริย์คุณต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ของไทย
2. นศท. ชั้นปีที่ 2 จะเรียนเรื่องการกู้ชาติของบรรพบุรุษและพระมหากษัตริย์ไทย ตั้งแต่ยุคสมัยการสู้รบกับพม่า การรุกรานจากชาวต่างชาติ การรวมตัวของชาวบ้านบุคคลธรรมดาในการปกป้องบ้านเมืองไม่ให้ตกเป็นทาสหรือเมืองขึ้นของใคร, การเรียนรู้พระราชประวัติรัชกาลในยุคกรุงรัตนโกสินทร์ พระราชกรณียกิจที่สำคัญของแต่ละพระองค์ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และด้านทหาร เพื่อประโยชน์สุขและความอิสระของชาติไทย , ยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เรามีการเปลี่ยนแปลงในด้านการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และด้านการทางทหาร กรุงรัตนโกสินทร์ เริ่มมีการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 1-10 ถือกำเนิดเป็นราชวงศ์จักรี เริ่มจัดตั้งรูปแบบการปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีการค้าขายกับชาวต่างชาติ มีสัมพันธไมตรีกับชาวตะวันออกและแถบยุโรป
3. นศท. ชั้นปีที่ 3 จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่ได้ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ เป็นที่รักของปวงชนชาวไทย , ความหมายของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อเอามาใช้กับชีวิตประจำวัน การแบ่งปันเงินในการใช้จ่ายของตัวเองและครอบครัว เอาหลักการทำงานของพระองค์มาประยุกต์ใช้ในยุคปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สรุป

แม้ว่า จะมีการปรับหลักสูตรการเรียนของนักศึกษาวิชาทหาร ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2562 เป็นต้นมาโดยจะมีการฝึกภาคปฏิบัติให้น้อยลงเพื่อเพิ่มความเข้มข้นในเรื่องของเนื้อหาในชั้นเรียนให้มากขึ้น โดยปรับลดสัดส่วนจากวิชาทหารจากเดิม 70 เปอร์เซ็นต์ให้เหลือ 55 เปอร์เซ็นต์ แต่หากจะเปรียบเทียบเนื้อหาของการเรียนในแต่ละชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหารจะพบว่าในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาประวัติศาสตร์ไทยในแต่ละชั้นปีมีเพียงวิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ ในทุกชั้นปีเท่านั้นในขณะที่การเรียนในหลักสูตรของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา จะมีหัวข้อเนื้อหาที่หลากหลายโดยจะมีขั้นตอนของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ โดยแบ่งเป็นช่วงเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัย และจะมีเนื้อหาที่หลากหลายมากกว่าหัวข้อของนักศึกษาวิชาทหาร

ด้วยการเรียนในระดับมัธยมศึกษาจะเป็นการเรียน ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจนในรายวิชาประวัติศาสตร์จะเน้นเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในสังคม โดยใช้เนื้อหาจากการเรียนวิชาประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

อย่างไรก็ตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา ของ ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 ยังคงให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์โดยอ้างอิงระเบียบหลักสูตรที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด มีการพัฒนาครูผู้สอน รวมถึงการตั้งวัตถุประสงค์ให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับรู้รับทราบข้อเท็จจริงสามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามเนื้อหาให้นักศึกษาวิชาทหารมีความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของชนชาติไทย ซึ่งทัศนคติ ของผู้บังคับ ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารนั้นมองว่าวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยเป็นวิชาที่มีความจำเป็นและเป็นวิชาพื้นฐานที่เริ่มต้นให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับรู้ ความเป็นมาของชาติไทย และเกิดความรู้สึกรักและห่วงแหนมีจิตสำนึกในการรักษาความเป็นชาติไทย ซึ่งศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 ได้มีการพัฒนาเทคนิคและวิธีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ มีการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษาวิชาทหารได้มีโอกาส มีส่วนร่วม ในการทำการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ทั้งนี้การเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์โดยครูทหารอาจจะมีปัญหาและอุปสรรค คือครูผู้สอนอาจยังไม่มีเทคนิคการสอนหรือสื่อการสอนที่ทันสมัยจึงทำให้นักศึกษาวิชาทหารอาจจะไม่สนใจจึงต้องได้มีการพัฒนาแนวทางแก้ไข ด้วยการใช้สื่อที่หลากหลาย และดึงดูดความสนใจของนักศึกษาวิชาทหารตาม Generation

แม้ว่าระยะเวลาในการศึกษา วิชาประวัติศาสตร์ของนักศึกษาวิชาทหารจะมีอยู่เพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับวิชาประวัติศาสตร์ในการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา แต่การจัดเนื้อหาวิชาที่มีหัวข้ออันจำกันั้นก็สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของ การจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาวิชาทหารตามนโยบายของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ซึ่งจะต้องมีการปรับในเรื่องของ การเขียนแผนการสอนตามหัวข้อให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นจุดมุ่งหมาย

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 นั้น เป็นการสนองต่อนโยบายของผู้บัญชาการทหารบก พลเอกอภิรัชต์ คงสมพงษ์ ในการให้แนวทางในเรื่องของการปรับหลักสูตรการศึกษาของกำลังพลต้นน้ำ หมายถึงตัวนักศึกษาวิชาทหาร เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์ เพื่อที่จะใช้ในการหล่อหลอมสร้างความรักชาติ ให้เกิดขึ้นกับเยาวชน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พุทธศักราช 2561 - 2580 ด้านยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง ในเรื่องของการพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ โดยนักศึกษาวิชาทหารที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 อยู่ในช่วงของการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ถือเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหลักที่ 5 กล่าวถึงวิชาประวัติศาสตร์ โดยมีมาตรฐานเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ โดยงานวิจัยนี้ สามารถตอบวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

การศึกษาทัศนคติ เรื่องการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย

การศึกษาทัศนคติ เรื่องการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของนักศึกษาวิชาทหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์รวมถึงปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องในการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาวิชาทหาร ที่ได้ผ่านการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ในชั้นปีที่ 2 เพื่อที่จะขึ้นชั้นปีที่ 3 มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ แม้ว่าจะมีที่ขอวิชาประวัติศาสตร์มากที่สุดแต่ก็มองว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่สำคัญ เนื่องจากมีประโยชน์ทำให้เยาวชนและคนไทย ได้เป็นส่วนหนึ่งในการปกป้องประเทศชาติ จากการที่ได้เรียนรู้ช่วงเวลา ที่ผ่านมาในแต่ละยุคแต่ละสมัย จาก พระมหากษัตริย์ไทยในอดีตและ บุคคล ที่ทำประโยชน์เพื่อแผ่นดินไทย โดยการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในส่วนของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์ของพระมหากษัตริย์ไทย ที่ปกป้องผืนแผ่นดินไทย และสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ผืนแผ่นดินไทย ในแต่ละยุคแต่ละสมัย อย่างไรก็ตาม นักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ แต่เมื่อสอบถามรายละเอียดของเนื้อหา ของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ แต่ละยุคแต่ละสมัย นักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 จะจำเรื่องราวหรือรายละเอียด ไม่ค่อยได้ เนื่องจาก การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการ ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งมีหลากหลายวิชา

และในแต่ละช่วงเวลาที่ยังเรียนมีความห่างกัน 1 สัปดาห์จึงจะได้พบทวนอีก 1 ครั้ง จึงทำให้นักศึกษาวิชาทหาร มีความรู้ ความเข้าใจต่อวิชาประวัติศาสตร์ยังไม่เพียงพอ

เมื่อสัมภาษณ์ ผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จึงได้ทราบว่า ศูนย์การศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่13 มีเทคนิคหรือวิธีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ให้แก่ นักศึกษาวิชาทหารคือ ครูผู้สอนต้องเป็นตัวอย่างดี มีลักษณะท่าทางที่ดี มีความรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยอย่างถ่องแท้ มีเทคนิคการสอนที่ดีไม่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารเบื่อหน่ายมีสื่อการสอนที่หลากหลายสามารถดึงดูดความสนใจได้ตลอดเวลาตรงกับวัยของนักศึกษาวิชาทหารที่เปลี่ยนไปตาม Generation มีการสร้างโอกาสให้นักศึกษาวิชาทหารได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การตอบข้อซักถาม, การสอนแนวความคิดหรือความคิดเห็นต่อเนื้อหาวิชา, การได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย, การได้จัดกลุ่มประชุมถกแถลงในกรอบเนื้อหาวิชา, การได้ออกมานำเสนอข้อสรุปจากการประชุมหน้าชั้นเรียน ครูผู้สอนได้สรุปข้อมูลและได้ให้ข้อเสนอแนะและได้ให้ข้อเสนอแนะต่อผลงานของนักเรียนในทางที่ถูกต้อง ตามข้อเท็จจริงของเนื้อหาวิชา

ปัญหาและอุปสรรคของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่13

1. เนื้อหาวิชาอาจมีความน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ และจดจำได้ยาก
2. ครูผู้สอนเป็นตัวอย่างไม่ดี ลักษณะท่าทางไม่น่าเคารพ มีความรู้ไม่ถ่องแท้ ไม่มีเทคนิคการสอน สอนน่าเบื่อ
3. สื่อการสอนไม่น่าสนใจ ไม่ทันสมัย ไม่ดึงดูดความสนใจ
4. นักศึกษาวิชาทหารไม่สนใจ ไม่มีใจอยากมาเรียน ดื้อดึง ไม่ให้ความร่วมมือ

แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่13

1. จัดเนื้อหาวิชาลงในสื่อที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของนักศึกษาวิชาทหารตามวัย Generation เช่นจัดทำเป็นหนังสือเป็นตอนๆเหมือนซีรี่
2. คัดเลือกครูผู้สอนที่มีลักษณะท่าทางที่น่าเคารพ ต้องศึกษาเนื้อหาวิชาให้ความสนใจอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง มีเทคนิคการสอนที่ดีดึงดูดความสนใจ
3. ใช้สื่อการสอนหลากหลาย เช่น หนังสือ, Social Media ฯลฯ
4. สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทำให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับการแสดงออกในแนวความคิดของตนเองในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

การเสนอแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารในระดับสามัญ

การเสนอแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารในระดับสามัญ เมื่อมีการเปรียบเทียบ การจัดการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ในส่วนของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารกับโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่าโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งมีการกำกับโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการเขียนวัตถุประสงค์ของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไว้อย่างชัดเจน โดยมีหัวข้อการเรียนการสอนในแต่ละ ชั้นปี อย่างเป็นขั้นตอน

โดยอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และการตั้งมาตรฐาน การเรียนรู้ รวมถึง ตัวชี้วัดในแต่ละชั้นปี อย่างชัดเจน ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จากการให้ข้อมูลของผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์นั้น จะเน้นไปในเรื่องของการแสดงความรู้สึกความคิดเห็นและการแสดงออก ทำให้ขาด ขั้นตอน การศึกษา วิชาประวัติศาสตร์ จึงทำให้นักศึกษาวิชาทหาร จำเนื้อหาของแต่ละยุคแต่ละสมัยไม่ได้ชัดเจนเท่าที่ควร ดังนั้นแนวทางในการ จัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหาร ควร ศึกษา แนวทาง การจัดการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้ มีความสอดคล้องและต่อเนื่องกัน เพราะโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ อำเภอเมืองลพบุรี จะมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมและสม่ำเสมอ ซึ่ง ผู้เรียนจะใช้เวลาเรียน เป็นจำนวนมากกว่าการเข้ามาศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ในศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 หากมีเนื้อหาที่ สอดคล้องจะทำให้ นักศึกษาวิชาทหารสามารถโยงเรื่องที่เรียน ในชั้นมัธยมศึกษา เข้ากับ เรื่องที่เรียนในการฝึกของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารได้เป็นอย่างดี เพราะในส่วนของโรงเรียนใน สถานศึกษาจะเน้นในเรื่องของเนื้อหาในขณะที่ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารจะเน้นในเรื่องของการ เสริมสร้างทัศนคติความรู้สึกความคิดเห็นให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อประสานสอดคล้องกันได้ เป็นอย่างดี จะทำให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ จนเกิดเป็นทัศนคติที่ดี ต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ในฐานะเยาวชนของชาติ อันเป็น จุดมุ่งหมายหลัก ของกราน เรียนวิชาประวัติศาสตร์ ตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารบกและหน่วย บัญชาการรักษาดินแดนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยเรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 ทำให้ทราบว่าหน่วยควรศึกษาเนื้อหาสาระ ของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนระดับสามัญศึกษา เพื่อนำมาปรับให้เข้ากับการจัดการเรียน การสอนในศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยปรับให้น่าสนใจและเป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยเน้นการคิด วิเคราะห์ และประยุกต์ จากเนื้อหาของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนระดับสามัญศึกษา
2. ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ควรมีการรวบรวม แนวทางการสอนวิชา ประวัติศาสตร์ เป็น เอกสารหลักฐาน และการวิจัยครั้งนี้ อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการพัฒนาปรับปรุง ต่อยอดการสอนวิชาประวัติศาสตร์ต่อไป
3. การศึกษาวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวข้องต่อไป ควรมีการสัมภาษณ์นักพูดสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ได้เป็นแนวทางตัวอย่างของเทคนิควิธีการสอนต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- ดารณี พานทอง. ทฤษฎีหัวใจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- ถวิล ธาราโกชน์ และศรีณัฐ ดำริสุข. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ, 2543.
- บุญเรือง ขจรศิลป์. วิธีวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิสิษฐ์เซ็นเตอร์การพิมพ์, 2539.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2543.
- ยุทธศึกษาทหารบก,กรม. คู่มือการปลูกฝังและสร้างเสริมอุดมการณ์ทหาร. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, 2554.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. 2540.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2560.
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครูแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2554
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2558.
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2541.
- อรรรรณ ปิลาณณ์โอวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542.

วารสารและหนังสือพิมพ์

- ธีระพร อูรรณโณ. “การวัดทัศนคติ : ปัญหาในการใช้เพื่อทำนายพฤติกรรม”, วารสารครุศาสตร์. 14 (4), 2528. หน้า 162 – 163.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

- กฤษฎีกัสกัต์ วิชชาริยะ. “โครงการสร้างจิตสำนึกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ของกองบัญชาการ ตำรวจสันติบาล”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2554.

- จีราพร, จันทรโสภา. “การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1”. ผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ, สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์, 2554.
- ธีระ แก้วแดง, พ.ท. “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาวิชาทหารในจังหวัดราชบุรี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- ธีรโชติ ปริณัณณ์. “ทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการเมืองกรณีศึกษา : ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2552.
- รัฐสุดา สุตริก. “ผลการใช้การเรียนการสอนชิปาและวิธีการทางประวัติศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2551.
- วันทนีย์ เอื้อรักษิโอาหาร. “การสร้างชุดการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ เรื่องประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาโดยใช้รูปแบบการเรียน แบบสืบสวนสอบสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2”. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยบูรพา, 2523.
- สาธิต ศรีสุวรรณ. “การพัฒนาการสร้างเสริมอุดมการณ์ของพลทหารเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ ประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี กำลังพลของกองทัพบกในพื้นที่กองทัพบกที่ 3”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2556.
- สิงห์ศึก สิงห์ไพร, พลตรี. “การพัฒนาการฝึกวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหาร”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2548.
- สิวิภา พัฒน์มณี. “ผลการสอนแบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิด วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542.
- อรญา นิชรรัตน์. “การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องประวัติศาสตร์เมืองอุบลราชธานี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาหลักสูตรและวิธีสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2551.
- อัจฉราพร ตันบรรจง. “ผลการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโป่งน้อย อำเภอเมืองเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (มัธยมศึกษา), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- อารียา ศิโรตม. “ผลของการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาการสอนสังคมศึกษา), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สัมภาษณ์

อภิรักษ์ คงสมพงษ์. พลเอก, ผู้บัญชาการทหารบก. สัมภาษณ์ 21 มิถุนายน 2562.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

มณฑลทหารบกที่ 13. “คำสั่ง มณฑลทหารบกที่ 13 ที่ 783/2562 เรื่อง การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 - 3 ชาย, หญิง ประจำปีการศึกษา 2562, ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2562.

มณฑลทหารบกที่ 13. “ตารางการฝึก นักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1 - 3 (ชาย/หญิง) ประจำปีการศึกษา 2562 , 2562.

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ. “รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ครบรอบ 1 ปี (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558)”, รายงาน, 14 (4), 2558. หน้า 132 – 133.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กรุงเทพธุรกิจ. “ผบ.ทบ.เดินหน้านโยบายพัฒนา 'กำลังพลต้นน้ำ'. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/846416>, 2563.

กองทัพบก. “วิสัยทัศน์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://rta.mi.th/rta_website_v2/index.php/vision-mission, 2563.

ข่าวไทยพีบีเอส. “ปรับปรุงหลักสูตร รด.-ร.ร.นายร้อยเหล่าทัพ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://news.thaipbs.or.th/content/281014>.

ทรูปลูกปัญญา. “ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Twenty-First Century Skills)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.truelookpanya.com/education/content/66054/-teaartedu-teaart-teaarttea->, 2563.

บูรณาการแห่งโหราศาสตร์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง. “พระราชดำรัสในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.rojn-info.com>, 2551.

ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. “คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://ndsi.rtarf.mi.th/download/ndsi-edu/document/008.pdf>, 2552.

พรพิพัฒน์ เบญญศรี, พลเอก. “ผลการดำเนินงานของส่วนราชการกองบัญชาการกองทัพไทย(บก.ทท.) ประจำปีงบประมาณ 2562”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/284766>, 2562.

สยามรัฐ. “รด.เด็กไทย ไม่ต้องผมเกรียน!”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://siamrath.co.th/n/85753>, 2563.

The Matter. “เริ่ม ก.ค.นี้! กองทัพแก้หลักสูตรเรียน รด. จะสอนเพิ่มเนื้อหา วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยและบทบาทกองทัพ แดงมีกิจกรรม รด.ไซเบอร์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thematter.co/brief/brief-1561010400/79047>, 2563.

ภาษาต่างประเทศ

Books

Gibson, J. L. Organizations Behavior. Boston : Irwin, 2000.

Sharon, S. and Saul M. Social psychology. Boston : Houghton Mifflin, 1996.

Whitehead, A. N. Introduction. Business adrift : New York: McGraw – Hill, 1913.

Electronic Data Base

“Partnership for 21 Century Learning. Framework for 21st century learning”. (online). Available : http://www.p21.org/storage/documents/docs/P21_Framework_Definitions_New_Logo_2015.pdf, 2009.

ภาคผนวก

ผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ผู้สัมภาษณ์.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
2. ผู้ให้สัมภาษณ์.....เพศ.....อายุ.....ปี
3. โรงเรียน.....ชั้นปีที่.....

ตอนที่ 2 : ข้อคำถาม

คำถาม : โดยปกติแล้วชอบเรียนวิชาอะไรมากที่สุด

คำถาม : ในสมัยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้เรียนวิชาอะไรบ้างเกี่ยวกับ
สังคมศึกษาเป็นพื้นฐานก่อนมาเรียนประวัติศาสตร์ในชั้นปีที่ 2

คำถาม : ประวัติศาสตร์ในตามความเข้าใจของ นศท.แปลว่าอะไร

คำถาม : การเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีประโยชน์อย่างไร

คำถาม : นศท.คิดว่ามีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องเรียนวิชาประวัติศาสตร์
ในการเรียนของนักศึกษาวิชาทหารหรือไม่

คำถาม : ถ้าไม่มีวิชาประวัติศาสตร์จะมีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่

คำถาม : เมื่อทดสอบความรู้ว่า ประวัติศาสตร์ชาติไทย มีกี่ราชธานี

คำถาม : เมื่อทดสอบความรู้ว่า ตั้งแต่เราเรียนประวัติศาสตร์มานั้น
พอจำเรื่องไหนได้บ้าง

คำถาม : การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนกับการเรียนวิชาประวัติศาสตร์
ของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารแตกต่างกันหรือไม่

คำถาม : อยากให้การเรียนการสอนของผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์เป็นอย่างไร

ผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อ.เมือง จ.ลพบุรี

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ผู้สัมภาษณ์.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
2. ผู้ให้สัมภาษณ์.....เพศ.....อายุ.....ปี
3. โรงเรียน.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....

ตอนที่ 2 : ข้อคำถาม

คำถาม : โดยปกติแล้วชอบเรียนวิชาอะไรมากที่สุด

คำถาม : ความรู้สึกต่อวิชาประวัติศาสตร์

คำถาม : ประวัติศาสตร์ในตามความเข้าใจของนักเรียนแปลว่าอะไร

คำถาม : การเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีประโยชน์อย่างไร

คำถาม : ถ้าไม่มีวิชาประวัติศาสตร์จะมีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่

คำถาม : เมื่อทดสอบความรู้ว่า ประวัติศาสตร์ชาติไทย มีกี่ราชธานี

คำถาม : เมื่อทดสอบความรู้ว่า ตั้งแต่เราเรียนประวัติศาสตร์มานั้น
พอจำเรื่องไหนได้บ้าง

คำถาม : คิดว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์จำเป็นที่จะต้องอยู่ในหลักสูตรต่อไป
หรือไม่ เพราะเหตุใด

ผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ผู้สัมภาษณ์.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
2. ผู้ให้สัมภาษณ์.....
3. ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 2 : ข้อคำถาม

- คำถาม : ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ท่านได้มอบนโยบายในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์แก่ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์อย่างไรบ้าง
- คำถาม : ในทัศนคติของท่านการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยมีความจำเป็นต่อการจัดไว้ในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารหรือไม่อย่างไร
- คำถาม : ในทัศนคติของท่านวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยมีความสำคัญต่อเยาวชนของชาติไทยหรือไม่อย่างไร
- คำถาม : ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 มีเทคนิคหรือวิธีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ให้แก่นักศึกษาวิชาทหารอย่างไร
- คำถาม : ปัญหาและอุปสรรคของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 คืออะไร และมีแนวทางแก้ไขในอนาคตอย่างไร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พ.อ.(พ.) สิทธิชัย คัตตะพันธ์	
วัน เดือน ปีเกิด	16 มิ.ย. 2507	
การศึกษา	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวินิตศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2525 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมทหาร มัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2528 ปริญญาตรี โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า วิทยาศาสตร์บัณฑิต ปีการศึกษา 2532	
การไปปฏิบัติราชการพิเศษหรือราชการสงคราม	หน.ส่วนแผน/โครงการ สง.พชด. คำสั่ง ทภ.1 ที่ 159/2535 มีพระบรมโองการโปรดเกล้า เป็น รอว. ประกาศกระทรวงกลาโหม	
การศึกษา อบรม ดูงาน ทางทหาร	โรงเรียนสงครามพิเศษ ศูนย์สงครามพิเศษ หลักสูตร ส่งทางอากาศ โรงเรียนสงครามพิเศษ ศูนย์สงครามพิเศษ หลักสูตร การรบแบบจู่โจม โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ หลักสูตร ปฐมนิเทศนายทหารใหม่ โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ หลักสูตร ชั้นนายร้อยเหล่าทหารราบ โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ หลักสูตร ชั้นนายพันเหล่าทหารราบ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตร หลักประจำ วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ หลักสูตร เสนาธิการทหาร หน่วยราชการในพระองค์ หลักสูตร จิตอาสา 904 "หลักสูตรหลักประจำ" วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น62	
ตำแหน่งการรับราชการ	นักเรียนนายร้อย หลักสูตร 5 ปี รร.จปร. 3 พ.ค. 2537 ผู้บังคับกองร้อย กองร้อยอาวุธ กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ 20 มิ.ย. 2537 ประจำ รร.สร.ทบ.สบส. โรงเรียนเสนาธิการทหารบก 2 ต.ค. 2540 หัวหน้ากองกิจการพลเรือน มณฑลทหารบกที่ 13 30 มี.ค. 2547 รองเสนาธิการ มณฑลทหารบกที่ 13 6 ต.ค. 2557 เสนาธิการ มณฑลทหารบกที่ 18 1 ต.ค. 2558 เสนาธิการ มณฑลทหารบกที่ 13 7 ต.ค. 2559	
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บัญชาการ มณฑลทหารบกที่ 13 1 ต.ค. 2560	

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ
ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

ผู้วิจัย พ.อ.สิทธิชัย คัตตะพันธ์ หลักสูตร รพอ. รุ่นที่ 62

ตำแหน่ง รองผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 13

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ข้อ 1. ใน (2) กล่าวถึง การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ และนโยบาย เสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2. พัฒนา ประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของกลไกที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและ ป้องปรามการล່วงละเมิด สถาบัน 3. เผยแพร่และน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 4. เสริมสร้างความเข้มแข็ง ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข (สำนักงานสภาความ มั่นคงแห่งชาติ, 2558 : 11)

ในพระราชเสาวนีย์ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ซึ่งพระราชทานในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 76 พรรษา (11 สิงหาคม 2551) ทรงให้ รื้อฟื้นวิชาประวัติศาสตร์ในการเรียนการสอนของโรงเรียน ความว่า “บรรพบุรุษของเราสละชีวิตเพื่อ ปกป้องผืนแผ่นดินด้วยเลือดเนื้อและชีวิต แต่เสียดายที่ไม่ได้มีการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ... ทั้งที่ บรรพบุรุษเลือดทาแผ่นดินกว่าจะมาถึงที่ให้เราอยู่นั่งสบาย มีประเทศชาติ”

พลเอก อภิรัชต์ คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารบก (2562) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติงาน ในปีงบประมาณต่อไปซึ่งจะกำหนดให้เป็นปีแห่งการพัฒนากำลังพลในทุกระดับ ตั้งแต่ต้นน้ำไปถึงปลาย น้ำ โดยเฉพาะการพัฒนา “กำลังพลต้นน้ำ” อาทิ นักเรียนนายสิบ นักเรียนนายร้อย ทหาร กองประจำการ อาสาสมัครทหารพราน เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ และการดำรงเกียรติ โดยกองทัพบกจะปรับหลักสูตรการศึกษาของกำลังพลต้นน้ำ เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์ และพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ เป็นสำคัญ โดยที่ผ่านมา

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวและข้อมูลจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แบ่งเป็น 5 สาระหลัก โดยสาระที่ 4 กล่าวถึงวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งกล่าวว่า สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมายความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทยวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ดำเนินการฝึก โดยมีความมุ่งหมายปลูกฝังอุดมการณ์ให้ นศท.มีความยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้มีจิตสำนึกในเรื่องความเสียสละต่อสังคมส่วนรวม รวมทั้งมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในกองทัพ (คำสั่ง มทบ.13 ที่ 783/2562 เรื่อง การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2562 , 2562 : 1)

ในส่วนของนโยบายทั่วไป ข้อ (จ) เสริมสร้างให้ นศท.ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชาติจึงต้องมีความรักความหวงแหน สามารถที่จะเสียสละและอุทิศชีวิต ให้กับชาติโดยกำหนดให้มีการปฏิญาณตนต่ออนุสาวรีย์บูรพาพระมหากษัตริย์ หรือวีรชนผู้กล้าในพื้นที่ที่ตั้งหน่วยก่อนทำการฝึกภาคปกติและภาคสนาม

ด้วยเหตุที่ผู้วิจัยได้ ผ่านการฝึกอบรมจิตอาสา 904 หลักสูตรหลักประจำ รุ่นที่ 2/62 เป็นเข้า เป็นแม่พิมพ์ ผู้วิจัยเห็นว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์นั้นมีความสำคัญ จึงทำการการศึกษาวิจัย เรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 เพื่อให้ได้ทราบถึงทัศนคติเรื่องการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย เนื่องจากทัศนคติในทางจิตวิทยา คือการแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือเหตุการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยจะส่งผลกระทบต่ออารมณ์และพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลและเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ อันเป็นแนวทางในการรักษาความมั่นคงของชาติต่อไป โดยศึกษาเฉพาะกรณีของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติเรื่องการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของนักศึกษาวิชาทหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ รวมถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการจัดการเรียนการสอน
2. เพื่อเสนอแนวทางการการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ในสถานศึกษาทางทหาร ในระดับสามัญ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ จะทำการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องทัศนคติของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย เท่านั้น ประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบทางด้านความคิด (Cognitive Component) ต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

1.2 องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) ต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

1.3 องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มของการกระทำ (Action Tendency Component) ต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จะเป็นนักศึกษาวิชาทหาร ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ทั้งของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

จะเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทำการศึกษาในห้วงเวลา ต.ค.62 – พ.ค.63

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาทหาร ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ทั้งของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการใช้แบบฟอร์มที่มีการเตรียมการ มีแผนการสัมภาษณ์ และการบริหารการสัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลตามข้อ 1 มาทำการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตามหลักแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญ และนำเสนอข้อมูลในแบบการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การศึกษาทัศนคติ เรื่องการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของนักศึกษาวิชาทหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการสอนวิชาประวัติศาสตร์รวมถึงปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องในการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาวิชาทหารที่ได้ผ่านการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ในชั้นปีที่ 2 เพื่อที่จะขึ้นชั้นปีที่ 3 มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ แม้ว่าอาจจะไม่ได้ชอบวิชาประวัติศาสตร์มากที่สุดแต่ก็มองว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่สำคัญ เนื่องจาก มีประโยชน์ทำให้เยาวชนและคนไทย ได้เป็นส่วนหนึ่งในการปกป้องประเทศชาติ จากการที่ได้เรียนรู้ช่วงเวลา ที่ผ่านมาในแต่ละยุคแต่ละสมัย จาก พระมหากษัตริย์ไทยในอดีตและ บุคคล ที่ทำประโยชน์เพื่อแผ่นดินไทย โดยการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในส่วนของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์ของพระมหากษัตริย์ไทย ที่ปกป้องผืนแผ่นดินไทย และสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ผืนแผ่นดินไทย ในแต่ละยุคแต่ละสมัย อย่างไรก็ตาม แม้ว่า นักศึกษาวิชาทหารของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ แต่เมื่อสอบถามรายละเอียดของเนื้อหา ของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ แต่ละยุคแต่ละสมัย นักศึกษาวิชาทหารของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 จะจำเรื่องราวหรือรายละเอียด ไม่ค่อยได้ เนื่องจากการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการ ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งมีหลากหลายวิชา และในแต่ละช่วงเวลาการเรียนมีความห่างกัน 1 สัปดาห์จึงจะได้ทบทวนอีก 1 ครั้ง จึงทำให้นักศึกษาวิชาทหาร มีความรู้ ความเข้าใจต่อวิชาประวัติศาสตร์ยังไม่เพียงพอ

เมื่อสัมภาษณ์ ผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จึงได้ทราบว่า ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 มีเทคนิคหรือวิธีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ให้แก่นักศึกษาวิชาทหารคือ ครูผู้สอนต้องเป็นตัวอย่างดี มีลักษณะท่าทางที่ดี มีความรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยอย่างถ่องแท้ มีเทคนิคการสอนที่ดีไม่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารเบื่อหน่ายมีสื่อการสอนที่หลากหลายสามารถดึงดูดความสนใจได้ตลอดเวลาตรงกับวัยของนักศึกษาวิชาทหารที่เปลี่ยนไปตาม Generation มีการสร้างโอกาส ให้นักศึกษาวิชาทหารได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การตอบข้อซักถาม, การสอนแนวความคิดหรือความคิดเห็นต่อเนื้อหาวิชา, การได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย, การได้จัดกลุ่มประชุมถกแถลงในกรอบเนื้อหาวิชา, การได้ออกมานำเสนอข้อสรุปจากการประชุมหน้าชั้นเรียน ครูผู้สอนได้สรุปข้อมูลและได้ให้ข้อเสนอแนะและได้ให้ข้อเสนอแนะต่อผลงานของนักเรียนในทางที่ถูกต้อง ตามข้อเท็จจริงของเนื้อหาวิชา

ปัญหาและอุปสรรคของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่13

1. เนื้อหาวิชาอาจมีความน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ และจดจำได้ยาก
 2. ครูผู้สอนเป็นตัวอย่างไม่ดี ลักษณะท่าทางไม่น่าเคารพ มีความรู้ไม่ถ่องแท้ ไม่มีเทคนิคการสอน สอนน่าเบื่อ
 3. สื่อการสอนไม่น่าสนใจ ไม่ทันสมัย ไม่ดึงดูดความสนใจ
 4. นักศึกษาวิชาทหารไม่สนใจ ไม่มีใจอยากมาเรียน ตื้อตึง ไม่ให้ความร่วมมือ
- แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่13

1. จัดเนื้อหาวิชาลงในสื่อที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของนักศึกษาวิชาทหารตามวัย Generation เช่นจัดทำเป็นหนังสือเป็นตอนๆเหมือนซีรีส์
2. คัดเลือกครูผู้สอนที่มีลักษณะท่าทางที่น่าเคารพ ต้องศึกษาเนื้อหาวิชาให้ความสนใจอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง มีเทคนิคการสอนที่ดีดึงดูดความสนใจ
3. ใช้สื่อการสอนหลากหลาย เช่น หนังสือ, Social media ฯลฯ
4. สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทำให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับการแสดงออกในแนวความคิดของตนเองในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

การเสนอแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารในระดับสามัญ

การเสนอแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารในระดับสามัญ เมื่อมีการเปรียบเทียบ การจัดการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ในส่วนของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารกับโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่าโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีการกำกับโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการเขียนวัตถุประสงค์ของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไว้อย่างชัดเจน โดยมีหัวข้อการเรียนการสอนในแต่ละ ชั้นปี อย่างเป็นขั้นตอน โดยอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และการตั้งมาตรฐาน การเรียนรู้ รวมถึง ตัวชี้วัดในแต่ละชั้นปีอย่างชัดเจน ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จากการให้ข้อมูลของผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์นั้น จะเน้นไปในเรื่องของการแสดงความรู้สึกความคิดเห็นและการแสดงออก ทำให้ขาด ขั้นตอน การศึกษา วิชาประวัติศาสตร์ จึงทำให้นักศึกษาวิชาทหาร จำเนื้อหาของแต่ละยุคแต่ละสมัยไม่ได้ชัดเจนเท่าที่ควร ดังนั้นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหาร ควรศึกษาแนวทางการจัดการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีความสอดคล้องและต่อเนื่องกัน เพราะโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ อำเภอเมืองลพบุรี จะมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมและสม่ำเสมอ ซึ่งผู้เรียนจะใช้เวลาเรียน เป็นจำนวนมากกว่าการเข้ามาศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ในศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 หากมีเนื้อหาที่สอดคล้องจะทำให้ นักศึกษาวิชาทหารสามารถโยงเรื่องที่เรียน ในชั้นมัธยมศึกษาเข้ากับเรื่องที่เรียนในการฝึกของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารได้เป็นอย่างดี เพราะในส่วนของโรงเรียนในสถานศึกษาจะเน้นในเรื่องของเนื้อหาในขณะที่ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารจะเน้นในเรื่องของการเสริมสร้างทัศนคติความรู้สึก

ความคิดเห็นให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปประธรรม เมื่อประสานสอดคล้องกันได้เป็นอย่างดี จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ จนเกิดเป็นทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ในฐานะเยาวชนของชาติ อันเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารบกและหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยเรื่อง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยในสถานศึกษาทางทหารระดับสามัญของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 ถือเป็น การศึกษาเฉพาะกรณี ซึ่งมีระยะเวลาในการศึกษา ที่ค่อนข้างน้อย หากผู้ที่ต้องการศึกษาต่อยอด จากเรื่องดังกล่าวควรใช้เวลาเพิ่มเติมมากขึ้นในการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารจำนวนมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและตรงตามความเป็นจริงเพราะ ในการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาทหารพบว่า นักศึกษาวิชาทหารส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ในระเบียบวินัย ดังนั้นการให้สัมภาษณ์ นักศึกษาวิชาทหาร จะแสดงความรู้สึกลงในเชิงบวก
2. การศึกษาข้อมูล การสอนวิชาประวัติศาสตร์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จะได้ข้อมูลและเนื้อหาจากเอกสารเป็นจำนวนมากในขณะที่ การศึกษาข้อมูล จากศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารจะได้ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ จากประสบการณ์ของผู้สอน มากกว่า ดังนั้นศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 จึงควรมีการรวบรวม แนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นเอกสารและหลักฐาน เพื่อการพัฒนาปรับปรุง การสอนวิชาประวัติศาสตร์ต่อไป